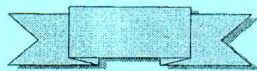

HỘI CGC TỈNH-SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO-CÔNG ĐOÀN GD TỈNH

THAM LUẬN
HỘI THẢO GIÁO DỤC LẦN II-2012
“GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC HỌC SINH PHỔ THÔNG”

Bến Tre, ngày 18 tháng 9 năm 2012

BÁO CÁO ĐỀ DẪN HỘI THẢO “GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC HỌC SINH PHỔ THÔNG”

*Nguyễn Thanh Sơn
(CT. Tỉnh hội)*

Tiếp tục cuộc hội thảo “Đạo đức nhà giáo trong cuộc vận động xây dựng Trường học thân thiện, học sinh tích cực” đã được tổ chức vào hè năm rồi (2011), năm nay Hội CGC tỉnh nhà phối hợp Sở GD&ĐT và Công đoàn ngành tổ chức hội thảo với đề tài “*Giáo dục đạo đức học sinh phổ thông*”.

Ban tổ chức hội thảo xin được chào mừng và cảm ơn sự hiện diện quý báu của quý vị đại biểu đến từ Hội CGC Việt Nam, UB MTTQVN tỉnh, Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy, Liên hiệp các hội Khoa học và Kỹ thuật tỉnh, Ban Giám đốc Sở GD&ĐT, Thường vụ Công đoàn ngành, Hội Khuyến học, các Phòng chức năng của Sở, các Phòng GD&ĐT, Trường Cao đẳng Bến Tre, Các Trường Phổ thông, Hội CGC các huyện, thành phố, các Chi hội CGC trực thuộc, các nhà giáo ưu tú, các quý vị có báo cáo tham luận và các phóng viên Báo Đồng Khởi, Đài Phát thanh và Truyền hình tỉnh!

Như chúng ta đều biết, giáo dục đạo đức học sinh là một trong những nội dung giáo dục có tầm quan trọng đặc biệt; là một trong những nhiệm vụ trọng tâm của nhà trường phổ thông nhằm thực hiện mục tiêu giáo dục toàn diện. Vị trí và tầm quan trọng đặc biệt của việc giáo dục đạo đức học sinh bắt nguồn từ quan điểm đạo lý làm người, học để làm người của dân tộc. Đồng thời, trong quá trình đấu tranh cách mạng dưới sự lãnh đạo của Đảng, các giá trị đạo đức truyền thống của dân tộc đã được Đảng ta kế thừa và nâng lên thành đạo đức cách mạng. Các chuẩn mực đạo đức này đã được cụ thể hóa vào nội dung, chương trình dạy học của nhà trường phổ thông và trở thành mục tiêu phấn đấu không ngừng của các nhà trường.

Như vậy, cũng có thể nói, giáo dục đạo đức cho học sinh phổ thông là một hoạt động gắn chặt với nhiệm vụ chính trị của nhà trường phổ thông; và kết quả của hoạt động này là thước đo quan trọng nhất để đánh giá chất lượng và hiệu quả của việc thực hiện nhiệm vụ chính trị ấy.

Thời gian qua, do nhận thức được vị trí và tầm quan trọng đặc biệt của việc giáo dục đạo đức học sinh, các nhà trường phổ thông nói chung và ở tỉnh nhà nói riêng, đã có nhiều nỗ lực để thực hiện nhiệm vụ trọng tâm này. Kết quả đạt được có thể đánh giá là khả quan. Xếp loại hạnh kiểm (khái quát mặt đạo đức học sinh) trong nhiều năm qua ở hầu hết các nhà trường phổ thông đều cho một kết quả khá đồng nhất: hầu hết các em đều có hạnh kiểm tốt và khá; có một tỉ lệ rất thấp, không đến 1% là yếu. Theo kết quả xếp loại hạnh kiểm này thì có thể khái quát đánh giá: hầu hết học sinh phổ thông đều đạt yêu cầu về đạo đức; diện chưa đạt yêu cầu chỉ là cá biệt! Từ đó, cũng có thể đi đến một kết luận hợp logic là: các nhà trường phổ thông của chúng ta đã lập được thành tích nổi bật trong giáo dục đạo đức học sinh!

Tuy nhiên, trong thực tiễn, kết quả xếp loại hạnh kiểm khả quan như thế của nhà trường phổ thông xem ra chưa thật sự thuyết phục. Vấn đề đạo đức học sinh luôn là vấn đề được toàn xã hội quan tâm dưới góc nhìn không mấy lạc quan, thậm chí là băn khoăn, lo lắng! Đại hội Đảng các khóa trong khoảng thời gian gần 30 năm nước nhà đổi mới đều có đánh giá là chất lượng giáo dục, đào tạo giảm sút, chưa đáp ứng tốt nhu cầu phát triển kinh tế-xã hội; mục tiêu giáo dục toàn diện chưa đạt được, còn bất cập giữa dạy chữ và dạy người. Đặc biệt, Đại hội Đảng lần thứ XI gần đây đã nêu: *“Chất lượng giáo dục, đào tạo chưa đáp ứng yêu cầu phát triển, nhất là đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao vẫn còn hạn chế; chưa chuyển mạnh sang đào tạo theo nhu cầu của xã hội. Chưa giải quyết tốt mối quan hệ giữa tăng số lượng, qui mô với nâng cao chất lượng, giữa dạy chữ và dạy người. Chất lượng giáo dục toàn diện giảm sút. Xu hướng thương mại hóa và sa sút đạo đức trong giáo dục khắc phục còn chậm, hiệu quả thấp, đang trở thành nỗi bức xúc trong xã hội.”*

Như vậy là có sự bất cập, sự chưa thống nhất giữa nhà trường và xã hội trong nhìn nhận và đánh giá về tình hình đạo đức học sinh phổ thông. Vì sao lại có hiện tượng này? Câu trả lời là phải chăng đã có một khoảng cách giữa công tác giáo dục đạo đức học sinh ở nhà trường với các yêu cầu hết sức thực tiễn của xã hội. Khái quát lên, khoảng cách này suy cho cùng chính là khoảng cách giữa mục tiêu đào tạo của nhà trường phổ thông với các yêu cầu của xã hội trong lĩnh vực đào tạo nguồn nhân lực. Yêu cầu *“Đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục, đào tạo”* mà Đại hội XI của Đảng đặt ra, phải chăng là cũng nhằm phần đầu san lấp cho được cái khoảng cách này.

Đi sâu xem xét, đánh giá thực trạng giảm sút đạo đức học sinh phổ thông, ta thấy có các nhóm nguyên nhân:

1-Nhóm nguyên nhân từ nhà trường:

Nhà trường giáo dục đạo đức học sinh phổ thông thông qua các kênh:

-Chính khóa: Trực tiếp là bộ môn Đạo đức (ở tiểu học), môn Giáo dục công dân (ở trung học); gián tiếp là lồng ghép vào các môn học còn lại trong chương trình khi có điều kiện.

-Ngoại khóa: Bao gồm các hoạt động ngoại khóa bộ môn, hoạt động Đoàn, Đội, hoạt động văn, thể, mỹ và các hoạt động xã hội khác.

-Ngoài ra còn có vai trò của công tác chủ nhiệm lớp; vai trò của môi trường sư phạm là trật tự, kỷ cương học đường, là cảnh quan khuôn viên trường lớp, là không khí thân thiện và tích cực... , nói chung là *“cái hồn”*, *“cái uy”* của nhà trường.

Đi sâu phân tích thực trạng các kênh, ta thấy:

-Vị trí bộ môn Đạo đức, Giáo dục công dân hết sức khiêm tốn (được xem là môn phụ); nội dung học chưa thật thiết thực và phù hợp, nặng lý thuyết, thiếu quan tâm rèn luyện hành vi và kỹ năng sống; chưa tạo được động lực thật sự trong dạy và học nên chất lượng dạy học rất thấp. Môn chủ công để giáo dục đạo đức đã vậy, thì việc lồng ghép, kết hợp giáo dục đạo đức thông qua các bộ môn khác lại càng bất cập hơn nhiều!

-Các hoạt động ngoại khóa bộ môn, hoạt động Đoàn, Đội, hoạt động xã hội nói chung là còn nghèo nàn, xơ cứng, chưa thật sự thu hút học sinh để bồi dưỡng nên những tư tưởng và tình cảm đẹp.

-Rất khó tìm thấy những giáo viên chủ nhiệm lớp có đủ điều kiện để hết lòng vì học sinh thân yêu; môi trường sư phạm của nhà trường tuy có nhiều khởi sắc, song vẫn chưa tiếp cận được mục tiêu “*Trường học thân thiện, học sinh tích cực*”.

2-Nhóm nguyên nhân từ gia đình:

-Gia đình là cái nôi nuôi dưỡng cả đời người. Đạo đức, nhân cách các thành viên trong gia đình mang đậm dấu ấn nếp sống và truyền thống đạo đức của gia đình, nhất là trẻ ở lứa tuổi học phổ thông. Trước tiên là gia đình; sau đó, đồng thời với gia đình là nhà trường và xã hội là những nhân tố trực tiếp hình thành đạo đức, nhân cách các em. Nói như vậy để thấy yếu tố gia đình là quyết định đường nào!

-Theo số liệu từ Ban chỉ đạo xây dựng đời sống văn hóa của tỉnh, đến tháng 6-2012, đã có 337.122/384.753 hộ gia đình đạt chuẩn văn hóa, tỉ lệ 96,66%. Con số này, mặc dù là có “chạy theo thành tích”, song cũng phải nhìn nhận rằng, phần lớn các gia đình chúng ta vẫn còn giữ được nền nếp đạo đức cơ bản và đang có tác dụng tích cực đến phần lớn các em.

-Tuy nhiên, cũng còn một bộ phận không nhỏ những gia đình chưa thật sự là chiếc nôi yêu thương, chưa thật sự là chỗ dựa tinh thần, chưa thật sự là động lực để chấp cánh những ước mơ cho con trẻ. Thậm chí cũng còn một bộ phận không nhỏ những gia đình đang là nỗi bất hạnh, đang là nỗi đớn đau, đang là nỗi tủi nhục, đang là nỗi kinh hoàng... đối với các em!

3-Nhóm nguyên nhân từ xã hội:

-Không có nhà trường nào, không có gia đình nào đứng ngoài xã hội. Đặt trong mối quan hệ giữa nhà trường, gia đình và xã hội, thì xã hội là mảnh đất để đặt nhà trường và gia đình; là không khí để nhà trường và gia đình hít thở, tồn tại. Xã hội thì không có một xã hội chung chung; mà xã hội bao giờ cũng là một chế độ xã hội cụ thể. Chế độ xã hội của chúng ta là chế độ xã hội “*Dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh*”. Nó vừa là động lực vừa là mục tiêu để chúng ta tiến lên xây dựng một xã hội mới. Nói như vậy, thì một thực trạng đạo đức nào của học sinh cũng mang đậm nét dấu ấn của yếu tố xã hội!

-Cũng theo số liệu từ Ban chỉ đạo xây dựng đời sống văn hóa tỉnh, đến tháng 6-2012, đã có 100% đơn vị ấp, khu phố đạt chuẩn văn hóa; 138/164 (tỉ lệ 84,14%) xã, phường, thị trấn đạt chuẩn văn hóa. Con số này, cho là có “chạy theo thành tích”, nhưng khách quan nhất, chúng ta cũng phải thừa nhận xã hội ta là một xã hội ổn định, trật tự, đang phấn đấu vượt qua khó khăn, thách thức để đạt tới mục tiêu tốt đẹp đã đề ra. Chính yếu tố xã hội tích cực này đã tạo nên thế và lực để các nhà trường của chúng ta không ngừng đi lên trong công cuộc đổi mới, không ngừng nâng cao chất lượng dạy và học.

-Tuy nhiên, do chúng ta xây dựng xã hội mới trên cái nền của xã hội cũ với biết bao tàn tích của chiến tranh; do con đường chúng ta đi là con đường chưa có tiền lệ trong lịch sử và kẻ thù thì không ngớt có những âm mưu và thủ đoạn cản trở, chống

phá; do những khó khăn khách quan này cộng với những yếu kém, những khuyết điểm chủ quan trong xây dựng và quản lý một xã hội mới, nên bên cạnh thành quả, xã hội ta vẫn đang tồn tại những mặt tiêu cực: pháp luật chưa đầy đủ, việc chấp hành luật pháp chưa nghiêm, còn nhiều tệ nạn và tội phạm, sống thực dụng, nạn tham ô, tham nhũng, những bất công xã hội... Tất cả đang trở thành những trở trở, những bức xúc, những nhức nhối... ít nhiều đang làm phản đi tác dụng những điều tốt đẹp mà các em được học từ nhà trường!

Như vậy, nguyên nhân của thực trạng giảm sút đạo đức học sinh phổ thông phải chăng là được chia đều cho nhà trường, gia đình và xã hội? Thực tiễn là không phải như vậy. Đúng là những hạn chế, những bất cập trong từng môi trường nhà trường, gia đình và xã hội đều có góp phần vào thực trạng giảm sút đạo đức học sinh. Tuy nhiên, mức độ ít nhiều của từng môi trường phải được xem xét cụ thể trên từng đơn vị địa phương nơi nhà trường đóng. Nêu lên điều này, không phải là để đổ lỗi cho nhau, mà nhằm đi sâu tìm hiểu, đi sâu phân tích, đánh giá đúng mức từng mặt hạn chế, bất cập trong từng môi trường nhằm tìm ra giải pháp hiệu quả nhất để giải quyết vấn đề.

Thực ra, ai cũng biết, thực trạng giảm sút đạo đức học sinh phổ thông có nguyên nhân từ nhà trường, gia đình và xã hội. Bởi lẽ, nguyên lý giáo dục của chúng ta là *“Học đi đôi với hành, giáo dục kết hợp với lao động sản xuất, nhà trường gắn liền với gia đình và xã hội”*. Tuy vậy, chúng ta không dừng lại ở cái chung chung, mà nhất thiết phải đi sâu xem xét một cách cụ thể dưới góc độ của từng đơn vị địa phương, để đánh giá đúng mức thực trạng giảm sút đạo đức học sinh và đưa ra giải pháp phù hợp nhất. Nói cụ thể hơn, là trên cơ sở cái chung, cái phổ biến, từng địa phương, đơn vị cần đi sâu xem xét, phân tích để tìm ra cái đặc thù. Và chính cái đặc thù này mới là nút mở để giải quyết vấn đề.

Việc xác định đúng cái đặc thù trong mỗi môi trường ở từng đơn vị địa phương đã quan trọng rồi, song việc hình thành một cơ chế phối hợp chặt chẽ, thường xuyên giữa ba môi trường lại càng quan trọng hơn, thậm chí là có ý nghĩa quyết định. Bởi lẽ, không có một giải pháp cụ thể nào trong mỗi một môi trường mà không có mối quan hệ với hai môi trường còn lại. Ví dụ: nhà trường tiến hành đẩy mạnh công tác chủ nhiệm lớp để giải quyết tệ nạn “Internet đen” trong học sinh mà không phối hợp với cha mẹ các em và chính quyền địa phương thì làm sao mang lại kết quả! Cho nên, đồng thời với việc tìm ra cái đặc thù, thì nhất thiết phải xây dựng ngay một cơ chế phối hợp để giải quyết cái đặc thù đó. Và điều này, cũng chính là mục đích cao nhất mà hội thảo chúng ta nhằm đạt tới.

Trong tinh thần như vậy, thay mặt Ban tổ chức hội thảo, tôi xin tuyên bố khai mạc hội thảo với chủ đề **“Giáo dục đạo đức học sinh phổ thông”**. Hội thảo mong nhận được thật nhiều các ý kiến tâm huyết của quý vị để góp thêm tiếng nói, để góp thêm giải pháp, để góp phần *“Đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục, đào tạo”*.

TÌNH HÌNH ĐẠO ĐỨC HỌC SINH HIỆN NAY

Nguyễn Thị Châu
(Hội CGC Vĩnh Bình-Chợ Lách)

Vấn đề đạo đức của học sinh (HS) hiện nay rất được xã hội quan tâm. Trên báo chí, các cuộc họp cha mẹ học sinh, các cuộc họp đoàn thể, trên các phương tiện thông tin đại chúng, chúng ta nghe rất nhiều tin về HS vi phạm đạo đức, những mẩu chuyện, những biểu hiện cho thấy vấn đề đạo đức của thế hệ trẻ - nói gọn hơn là đạo đức HS có hướng sa sút ở con em một số gia đình nhưng gây ảnh hưởng xã hội rất lớn.

Chúng ta – những người đã làm công tác giáo dục, làm sao khỏi băn khoăn, lo lắng. Việc chúng ta có thể làm được là báo động đến những cơ quan, những tổ chức, những người có trách nhiệm đối với sự nghiệp giáo dục thế hệ trẻ để cùng tìm ra giải pháp ngăn chặn tình trạng sa sút về đạo đức của một bộ phận HS mà xã hội đang phiền hà.

I. Tình hình đạo đức học sinh hiện nay:

*** Về mặt tích cực:** Học sinh cấp TH, THCS có tiếp thu tốt nền giáo dục nhà trường và giáo dục gia đình như chăm ngoan, lễ phép, tham gia tích cực hoạt động tập thể, có ý thức cộng đồng. Các em có động cơ học tập tốt, cần cù, tận tụy với công việc được giao. Một điều chúng ta an tâm, ở xã Vĩnh Bình, các em học sinh khi vào học PTTN đều có thái độ học tập khá tốt, có lẽ các em đã xác định được động cơ học tập và tương lai cho mình.

*** Về mặt tiêu cực:**

Vấn đề chúng ta băn khoăn là ở cấp THCS, đây là giai đoạn một số các em có những biểu hiện đáng ngại.

-Trong học tập: lơ là trong giờ học, đi học không chuẩn bị bài, vào giờ kiểm tra quay cóp, thậm chí gây khó khăn cho thầy dạy, cho bạn học.

-Trong quan hệ bạn bè, người lớn: thiếu lễ độ, gây gổ, đánh nhau, có khi đánh nhau trong giờ sinh hoạt, trong giờ học Thể dục ngoại khóa; có cả trường hợp kéo bè đón đánh nhau. Điều đáng ngại là HS ở cồn Phú Đa, khi đi học về phải qua phà và bến phà là nơi các em tụ tập gây gổ, có khi đánh nhau vì những câu nói nhỏ, cái liếc mắt..., trong đó có cả trường hợp HS nữ đánh nhau như HS nam. Đối với thầy cô, các em chỉ nể thầy cô đang dạy, học qua rồi kể như người xa lạ.

-Các em chưa có nhận thức về sự học, có em cho đi học để được ra khỏi nhà, nhận tiền tiêu xài. Từ lơ là học tập, ham chơi, các em học yếu. Từ học yếu, các em chán học, có thể dẫn đến bỏ học...

-Điều đáng ngại là các em ăn mặc đua đòi, ngôn ngữ bừa bãi (nói tục, chửi thề, dùng tiếng lóng...), rong chơi lêu lổng nhất là mê game, tập uống rượu, ngồi quán... Có một ít trường hợp quan hệ tình dục sớm, tổng tiền bạn nhỏ...

Những biểu hiện ấy dù ít cũng là đáng ngại. Từ mê game dẫn đến trốn học, trộm cắp (cụ thể HS lớp 7, 8 trộm 140kg xoài đem bán để chơi game).

II. Nguyên nhân những biểu hiện tiêu cực trên:

Nguyên nhân chính là do nhà trường, gia đình chưa quan tâm đúng mức trong khi tiêu cực của xã hội hàng tháng, hàng ngày, hàng giờ lôi cuốn các em nhất là các HS từ trung bình đến yếu.

* **Nhà trường:** Do thi đua, phổ cập, không dám có biện pháp tích cực xử lý các trường hợp vi phạm để cảnh báo HS; dạy đạo đức, lý thuyết suông, chưa nghiên cứu giáo dục HS cá biệt; kỷ luật số HS bỏ học, sợ mang tiếng cho đơn vị; hạ bậc đạo đức, sợ hụt chỉ tiêu; chưa kể là thầy cô chưa là tấm gương sáng cho HS noi theo...

* **Về gia đình:** Một số cha mẹ do bận làm ăn, gia đình nghèo, thiếu chăm sóc, theo dõi giáo dục trẻ, chưa kể những thói hư tật xấu do các em bắt chước người lớn. Một số gia đình khá giả: cho con nhiều tiền, cưng chiều quá mức, giao khoán việc học của con cho nhà trường, có khi bao che, có khi gay gắt khi con phạm lỗi. Điểm chính ở gia đình là cha mẹ chưa trang bị cho con quan niệm sống, lý tưởng sống nên khi bạn bè lôi kéo, các em dễ sa ngã. Tình trạng cha mẹ làm ăn xa hoặc ly hôn, gởi con cho ông bà đã già, đa số các em đều hư hỏng do ông bà đã già không theo dõi, quản lý được các em.

* **Về xã hội:** Cùng với sự phát triển của xã hội, nhiều tiêu cực nảy sinh, đạo đức cũng bị ảnh hưởng. Các trò chơi hấp dẫn trẻ em bày khắp nơi. Trường THCS Vĩnh Bình có 2 điểm chơi game sát rào trường, nhà trường bắt lực, giáo viên phải đi bắt HS đang chơi game vào lớp ôn bài mỗi khi sắp đến ngày thi. Học cha mẹ HS thì có đủ cha mẹ HS học tốt, nhưng vắng nhiều phụ huynh có con em chưa tốt. Các lực lượng hỗ trợ giáo dục thì có nói, có bàn nhưng biện pháp tích cực thì chưa có; công tác phối hợp các lực lượng xã hội thì chỉ có trên kế hoạch, Hội đồng giáo dục cấp xã chỉ có ở các quyết định.

III. Hội Cựu giáo chức kết hợp Hội Khuyến học tìm giải pháp khắc phục các tiêu cực về đạo đức học sinh bậc TH và THCS:

1. Tham mưu UBND xã tổ chức hội thảo về các vấn đề đạo đức HS xã nhà. Thành phần tham dự gồm cốt cán của các trường trong xã, của 4 ấp trong xã, của đoàn thể xã, của Hội Cựu giáo chức, của Hội Khuyến học... dưới sự chủ trì của Đảng ủy và UBND, UBMTTQ xã Vĩnh Bình. Cuộc hội thảo nhằm đưa ra thực trạng đạo đức của HS TH, THCS và cùng tìm ra giải pháp cũng như hợp đồng trách nhiệm để đẩy lùi các biểu hiện sa sút về đạo đức của HS.

2. Phát huy vai trò CGC, tuyên truyền công tác giáo dục đạo đức HS:

- CGC xem xét và chấn chỉnh đạo đức con cháu trong gia đình.
- CGC tuyên truyền bà con hàng xóm, góp ý các trường hợp cá biệt.
- CGC cùng hội viên Hội Khuyến học phát động phong trào học tập từng hộ gia đình.

3. Kết hợp Hội Khuyến học tăng cường các giải pháp cổ vũ phong trào HS rèn luyện đạo đức tốt, học tập tốt:

- Kết hợp Hội CMHS, Ban phụ trách Đội tuyên truyền về động cơ học tập.
- Tuyên truyền ra dân xây dựng gia đình hiếu học, dòng họ hiếu học.
- Tuyên dương HS giỏi, HS nghèo vượt khó, tặng quà, tặng học bổng cho các HS có phần đầu cao bằng các nguồn huy động của Hội Khuyến học.
- Phát động phong trào học tập suốt đời, người lớn đi học nêu gương cho trẻ em đi học.

4. Phối hợp với nhà trường:

- Vận động 10 công tác khuyến học trong nhà trường, thầy cô giáo phải là tấm gương sáng, kiên quyết củng cố trật tự, kỷ cương, tình thương và trách nhiệm trong trường học, có biện pháp giáo dục tốt HS vi phạm.
- Bố trí lớp, chỗ ngồi, không để HS kéo bè gây rối.

5. Phối hợp các lực lượng xã hội:

- Hội CGC và Hội Khuyến học tăng cường công tác tham mưu Đảng ủy, UBND xã và MTTQ xã, phối hợp với các đoàn thể: Nông dân, Phụ nữ, Cựu chiến binh, Đoàn Thanh niên tuyên truyền vai trò, chức năng của giáo dục gia đình.
- Trong xây dựng đời sống văn hóa, Hội CGC kết hợp Hội Khuyến học tuyên truyền phong trào xây dựng gia đình hiếu học, chăm sóc sự học của con cháu.

IV. Bài học kinh nghiệm:

* Cựu giáo chức dù đã về hưu nhưng vẫn còn vai trò, trách nhiệm đối với sự nghiệp giáo dục, trước hết phải xây dựng gia đình gương mẫu để có tiếng nói góp ý giúp bà con giáo dục đạo đức con cháu có hiệu quả.

* Giáo dục đạo đức HS phải tuyên truyền đến tận cơ sở để giúp cha mẹ HS hiểu rõ nhiệm vụ và phương pháp giáo dục HS phải bằng nhiều hình thức: thông tin trên đài, hội họp ở các xã, động viên gia đình có trường hợp đặc biệt. Tuyên truyền phải phối hợp các đoàn thể của địa phương, cả Hội CGC và Hội Khuyến học mới đạt kết quả.

V. Kiến nghị:

* Nhà nước quản lý hiệu quả hơn các điểm chơi điện tử trá hình nối mạng Internet.

* Ngành Giáo dục cần khắc phục nhanh bệnh thành tích, củng cố cho được đạo đức HS ở bậc THCS. Biểu hiện sai trái HS ở bậc này tuy chưa nghiêm trọng nhưng cần ngăn chặn ngay, tránh hậu quả lớn hơn khi các em bỏ học và sau này khi các em lớn lên sẽ là thành phần xấu của xã hội.

* Các xã cần củng cố HĐGD để phát huy sự kết hợp 3 môi trường dưới sự lãnh đạo của Đảng và Nhà nước để nâng chất lượng giáo dục mà chủ yếu là đạo đức HS.

GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC HỌC SINH Ở TRƯỜNG PHỔ THÔNG

*Huỳnh Văn Miêng
(Hội CGC Mỏ Cày Bắc)*

Nói về việc rèn luyện đạo đức cho học sinh (HS), về mặt lý luận tôi xin nhường cho các thầy cô quản lý nhà trường, các thầy cô giáo viên (GV). Ở đây, tôi xin bàn qua vấn đề này bằng kinh nghiệm sống thực tế của một thầy giáo đã nghỉ hưu, của một người cha đã cố gắng kết hợp giữa gia đình – nhà trường và xã hội để nuôi dạy con.

Thực tế cuộc sống mỗi con người sẽ nghiêng về một trong hai con đường mà có thể gọi là mục đích – lý tưởng sống:

-Con đường nổi cộm nhất là sống thực dụng, chủ yếu sống và lao động làm sao cho có được nhiều của cải vật chất, nhiều tiền bằng bất cứ kiểu cách nào, dẫn tới chuyện nhỏ như: trộm cắp, mua gian bán lận – kể cả mua quan bán chức; lớn hơn như tham nhũng, đục khoét dân; lớn hơn nữa: bán nước hoặc xâm lược để tìm lợi nhuận. Tóm lại, đây là cách sống lấy lợi ích vật chất làm lý tưởng, dẫn đến sống phi nghĩa, phi đạo đức, giẫm lên truyền thống tốt đẹp của nhân loại hoặc dân tộc.

Trong gia đình, sẽ ảnh hưởng rất xấu cho con em nếu cha mẹ là diện người thực dụng kể trên. Càng xấu thêm, nếu quan chức chính quyền hoặc thầy cô nhà trường cũng là loại người “quỷ tha ma bắt” ấy. Vì loại người kể trên sống và hành động hoàn toàn xuất phát từ chủ nghĩa cá nhân, chưa kể ảnh hưởng xấu cho đất nước và thế giới, ngay trong gia đình hay dòng họ dễ dẫn đến bất hòa hay ly hôn, thường mâu thuẫn hoặc tranh chấp với chòm xóm láng giềng... xuất phát từ “cái tôi” của bản thân họ.

-Con đường thứ hai được chất lọc từ tinh hoa đạo đức của loài người qua từng giai đoạn xã hội – lịch sử của nhân loại như từ bi, bác ái, nhân đạo...; đặc biệt ở Việt Nam ta còn trân trọng tiếp thu truyền thống đạo đức tốt đẹp của dân tộc như cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư... kết hợp với đạo đức cách mạng mà ta có thể tóm gọn là chủ nghĩa nhân đạo xã hội chủ nghĩa (cụ thể như lòng nhân ái, sống và hành động vì mọi người, việc nước trước việc nhà...).

Theo con đường này dẫn đến xóa áp bức bóc lột giữa người với người, tránh cảnh *manh được yếu thua, cá lớn nuốt cá bé* để từng bước đem hạnh phúc thật sự đến cho mọi người ở phạm vi hẹp là đất nước dân tộc và tiến đến cho cả nhân loại.

-Về hình thức, còn con đường thứ ba tức là lối sống vừa phấn đấu đạt hiệu quả lao động, đạt tiền của cao một cách hợp đạo lý, hợp pháp; vừa không buông bỏ các giá trị đạo đức tốt đẹp của loài người. Đây là con đường thứ hai vừa kể trên, là

cách mà chúng ta cần chiếm lĩnh. Ngoài ra còn lối sống cần đạt tiền của, lợi nhuận bằng mọi giá; đồng thời vẫn biết bố thí cho người nghèo khổ để tự xoa dịu lương tâm và che bớt phần nào cái phi pháp, tội lỗi đã gây ra. Đây lại là con đường thứ nhất của kẻ xấu vừa ngụy tạo lớp đạo đức giả để che mắt thế gian.

Kết luận: Về mặt giáo dục, xin đề xuất chú trọng tôi rèn cho học sinh ở nhà trường, thanh thiếu niên - nói chung - **lý tưởng sống cao đẹp** mà cụ thể là: độc lập cho Tổ quốc, tự do cho dân tộc và hạnh phúc thật sự cho nhân dân.

-Ở nhà trường, nòng cốt là tổ chức Đoàn – Đội cần phối hợp đồng bộ với cán bộ quản lý, giáo viên chủ nhiệm, giáo viên bộ môn ngoài việc hun đúc cho học sinh lý tưởng sống, cần chú trọng gắn kiến thức học tập với thực tế cuộc sống để giáo dục **kỹ năng sống** – một việc tối cần thiết nhưng chưa có trường sư phạm nào có khoa này! Phải rèn cho học sinh thấm nhuần: lao động-học tập kém hiệu quả đồng nghĩa với sống thiếu đạo đức, từ đó hình thành cho giới trẻ: *hiệu quả của lao động là thước đo giá trị con người*.

-Trong gia đình: cha mẹ, anh chị phải là tấm gương sáng về đạo đức và hiệu quả lao động, dạy dỗ con em biết sống vì lý tưởng cao đẹp; đồng thời để đạt mục đích lý tưởng ấy, cần phải lao động-học tập có năng suất chất lượng mà tổng hợp lại là hiệu quả cao.

-Ngoài xã hội mà cụ thể là chính quyền và đặc biệt là các tổ chức đoàn thể cần sống và hoạt động mẫu mực vừa để làm gương, vừa hỗ trợ cho nhà trường và gia đình đào tạo một thế hệ tương lai có đạo đức, có tri thức mà tiền nhân ta hàng mong mỏi: một tương lai bao gồm những cán bộ, chiến sĩ, công dân tốt về phẩm chất đạo đức, hiệu quả lao động cao.

MỘT SỐ BIỆN PHÁP GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC HỌC SINH TIỂU HỌC

Đặng Thị Yên
(Chi hội CGC Khối Sư phạm)

Trong quá trình dạy học ở chương trình phổ thông nói chung, ở bậc tiểu học nói riêng, việc “dạy chữ” phải luôn đi đôi với “dạy người”, có nghĩa là chúng ta không những giúp các em tiếp thu kiến thức mà chúng ta phải còn giáo dục đạo đức cho các em. Việc giáo dục đạo đức cho học sinh, mà nhất là học sinh cá biệt là không phải dễ.

Trong xã hội ngày nay, mỗi gia đình thường chỉ có từ một đến hai con nên đa số là các em được cưng chiều một cách thái quá. Các em quen sống trong sự chiều chuộng của cha mẹ. Có những em bị ảnh hưởng lớn của hoàn cảnh gia đình, môi trường sống tác động. Mặt khác, các em rất nhạy bén trong việc tìm hiểu về các quyền của mình mà các em không nghĩ tới những bổn phận kèm theo. Thậm chí có những em cho rằng người lớn không được làm gì các em, dù cho các em có làm bất cứ điều gì. Tôi nhớ một lần, ở trường tôi đang dạy, có một em học sinh lớp một, em này rất thông minh nhưng tính rất nghịch phá. Một lần, em ấy phá tung các dụng cụ học tập của một bạn gái ngồi cùng bàn. Khi bạn gái kia dọa “*Tôi mách cô đánh bạn cho mà coi*” thì em này ngang nhiên trả lời “*Cô mà dám đánh tôi là ba mẹ tôi thưa cho cô đi ở tù luôn, chứ ở đó mà đánh*”. Trong việc này, điều mà em học sinh nghĩ là cô giáo không được phép đánh mình là đúng, nhưng em ấy không biết rằng việc làm của mình là sai trái, không được phép và điều này, trách nhiệm của người giáo viên là phải giúp cho em học sinh ấy hiểu ra việc làm sai trái của mình để sửa đổi và hành động đúng.

Qua nhiều năm giảng dạy ở bậc tiểu học, tôi đã rút ra cho mình một số kinh nghiệm trong việc giáo dục đạo đức học sinh. Tôi cho rằng việc đánh đập, la mắng, sỉ nhục, dọa nạt để các em sợ và làm theo những gì người giáo viên yêu cầu là vô hiệu và phản tác dụng. Tôi nhận thấy việc dùng tình thương để giáo dục, cảm hóa các em là vô cùng hiệu quả. Trong những năm học qua, năm nào lớp tôi nhận cũng có học sinh cá biệt ở những mức độ khác nhau. Tôi đã đặc biệt quan tâm tới các em, giáo dục các em bằng tình thương của mình mỗi ngày, mỗi ngày... một cách kiên trì. Tôi cũng không quên khen ngợi dù các em chỉ đạt một thành tích rất nhỏ để động viên các em. Tôi đã luôn tôn trọng các em như bao em khác trong lớp. Dần dần, tôi đã nhận thấy được sự chuyển biến ở các em. Rõ ràng, cách giáo dục trên của tôi rất có hiệu quả.

Trong năm học 2011-2012 vừa qua, tôi cũng nhận lớp có một học sinh rất cá biệt. Em có vóc người nhỏ nhắn nhưng tính cách rất gan lì, nổi tiếng về quậy

phá và đánh bạn ở những lớp dưới. Trong những ngày đầu nhận lớp, thấy được tính cách của em, tôi vô cùng lo lắng vì em rất khác với những em cá biệt ở những năm học trước. Tôi bắt tay vào tìm hiểu hoàn cảnh gia đình của em. Cha mẹ em đã ly dị và mỗi người đều có gia đình khác. Ban ngày, em sống với bà, đêm đến mẹ rước về ngủ. Qua trao đổi với mẹ em, tôi biết được em có cá tính rất lạ: hay nổi giận vô cớ, mỗi lúc như vậy, em giống như một hung thần, rất đáng sợ! Tôi thường nói chuyện để hiểu về em. Có lúc, em kể rất hăng say về những việc xung quanh mình. Có lúc, khi tôi hỏi chuyện, em lại gạt phắt và bảo là *làm biếng nói quá*. Qua nhiều lần nói chuyện, tôi biết được em sống trong môi trường không lành mạnh, có lẽ vì thế mà em bị ảnh hưởng nhiều. Mỗi ngày vào lớp, em thích thì học, không thích thì chạy lung tung trong lớp, hét phá người này rồi đánh người khác, có lúc bỏ chạy ra ngoài, có lúc xé hết tập vở... Tôi đã dùng hết biện pháp, mời gia đình trao đổi, phối hợp với Tổng phụ trách Đội, báo tình hình với Ban giám hiệu... Có lúc tôi quá mệt mỏi, định buông tay. Có lần nói chuyện với em mà tôi bật khóc, lúc đó em cũng khóc theo. Sau buổi nói chuyện, em hứa sẽ sửa đổi nhưng rồi vẫn chúng nào tật nấy. Tôi chỉ biết cố gắng kiên trì và cho em thấy rằng dù thế nào thì tôi cũng rất thương em bởi vì em là học trò của tôi. Kể từ đó, em có sự thay đổi dần. Qua học kỳ II, em thay đổi rất rõ rệt, dù cũng còn quậy phá nhưng cô bảo thì nghe lời. Giờ đây, tôi đã hiểu rằng em rất khao khát tình thương. Có nhiều lần, em đến gần tôi giả bộ hỏi vài câu, làm có để ôm tôi. Mỗi lần ôm tôi, em như đứa con đang nũng nịu với mẹ. Những lúc ấy, trông em thật đáng yêu làm sao! Cuối năm học, em như là một người khác. Ngày phát thưởng cho học sinh tiên tiến tại lớp, khi gọi tên em lên bục, tôi khen ngợi về sự tiến bộ của em, trong lòng em thích lắm nhưng ngược ngạnh đánh một câu cộc tuếch: "*Phát thì phát đi, còn nói dài dòng*". Cả lớp cười rộ lên và ai cũng hiểu rằng đó là khởi đầu cho một sự thay đổi lớn.

Qua câu chuyện, tôi muốn nói rằng, tình thương và lòng bao dung cùng với sự kiên trì của người giáo viên là biện pháp hữu hiệu trong việc giáo dục đạo đức học sinh, mà nhất là học sinh cá biệt.

GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC CHO HỌC SINH Ở TUỔI MỚI LỚN **“NỖI LO LẮNG, BỨC XÚC CỦA GIA ĐÌNH,** **NHÀ TRƯỜNG VÀ XÃ HỘI”**

Nguyễn Thanh Hưng
(CT. Hội CGC Thanh Ngãi-MC Bắc)

Chương trình mục tiêu quốc gia dân số và kế hoạch hóa gia đình đã mang lại kết quả thiết thực qua từng năm: dân số nước ta phát triển hợp lý song song với việc phát triển kinh tế đất nước, tạo công ăn việc làm, đã từng bước nâng cao cuộc sống cho người dân, cụ thể số gia đình được hưởng các tiện nghi lợi ích từ khoa học công nghệ ngày càng đông.

Bên cạnh các thành tựu đó, mỗi gia đình ngày nay có ít con hơn (chỉ một hoặc hai con). Con cái được cha mẹ cưng chiều, có khi quá đáng! Các “hoàng tử, công chúa” muốn gì được nấy nên cũng khó dạy hơn. Có rất nhiều cha mẹ nuôi dạy con nhưng chưa từng được dự lớp sinh hoạt hướng dẫn cách chăm sóc trẻ nhỏ, thậm chí là không biết cách dạy dỗ con cái, chỉ qua loa hời hợt, để con cái muốn làm gì thì làm. Có những cặp vợ chồng mất hạnh phúc, ly hôn, gởi con cho ông bà hoặc người thân nuôi dưỡng; hoặc có những gia đình người lớn không gương mẫu, nói tục, chửi thề, nhậu nhẹt say sưa, cờ bạc, nghiện ngập để trẻ con bắt chước. Kết quả là khi trẻ đến tuổi đi học, đến trường với tâm trạng bơ vơ, lạc lõng, không hòa hợp với chúng bạn cùng lớp, cùng trường, tiếp thu bài vở học tập khó khăn, học yếu, học kém, sinh ra chán học. Khi đến tuổi dậy thì, do tâm sinh lý có nhiều đột biến, lạc lõng trong giao tiếp bạn bè, bị cám dỗ trước nhiều trò chơi, thói hư tật xấu, bỏ học đi hoang, mặc cảm với bạn bè, trở nên cáu gắt, hung dữ, đi đến phong cách, thái độ, hành vi xấu, đạo đức kém, gây phiền toái cho nhà trường, gia đình và xã hội.

Trước hiện tượng ngày càng có nhiều trẻ trong độ tuổi mới lớn có hành vi đạo đức kém như hiện nay, nó như một dịch bệnh lây lan, chúng ta phải truy tìm cho được nguyên nhân tận gốc để kịp thời ngăn chặn, tham gia giáo dục trẻ và giáo dục lại từ trong gia đình, nhà trường và xã hội. Cụ thể, chúng ta thấy rằng trẻ lớn lên đi học rồi đi vào đời, phần đông còn non nớt, bỡ ngỡ trước sự đổi mới không ngừng của môi trường xung quanh. Chính vì trẻ không được chuẩn bị có một kỹ năng sống nên mới va vấp trước bao chuyện đời ở cái tuổi “học ăn, học nói, học gói, học mở” như đã xảy ra. Vậy, ta nên giáo dục cho trẻ như thế nào cho hợp lý?

Đối với gia đình:

Phải chuẩn bị cho trẻ bước vào đời ngay lúc còn ở gia đình với cha mẹ và người thân, phải tập tành và hướng dẫn cho trẻ các kỹ năng sống đích thực, cụ thể:

+ Dạy cho trẻ kỹ năng phụ giúp việc nhà: rửa chén bát, quét nhà, lật rau, sắp xếp đồ đạc trong nhà có ngăn nắp để trẻ hình thành óc tổ chức trang trí trong gia đình.

+ Dạy cho trẻ tấm lòng nhân từ, thương người hoạn nạn, thích làm việc thiện, tham gia cứu trợ đồng bào thiên tai, lũ lụt...

Vai trò của nhà trường:

Nơi đội ngũ sư phạm thực hiện quy chế chuyên môn, nội quy học sinh với chương trình giáo dục cụ thể, cần dạy cho trẻ kỹ năng tiếp thu bài vở, kỹ năng giải quyết vấn đề học tập, kỹ năng giao tiếp bạn bè trong tập thể, kỹ năng thi đua học tập, học có kết quả tốt, cho trẻ thấy được tương lai tươi sáng khi trẻ trưởng thành để có nghề nghiệp nuôi sống bản thân, giúp đỡ gia đình, xây dựng quê hương đất nước.

Vai trò của xã hội:

+ **Hội PHHS:** phải thật sự là gạch nối giữa gia đình và nhà trường, nắm bắt thông tin của hai phía để tìm ra giải pháp giáo dục trẻ kịp thời. Cha mẹ học sinh phải tham gia đầy đủ các kỳ đại hội để trực tiếp bàn bạc cùng thầy cô về tiến độ học hành, rèn luyện của con cháu mình đến nơi đến chốn; luôn theo dõi, coi sóc việc học tập của con mình.

+ **Hội Khuyến học:** tham gia góp ý cho PHHS và nhà trường về việc biểu dương, khen thưởng học sinh phấn đấu tốt, học giỏi...

+ **Hội CGC:** tham gia tư vấn cho nhà trường và PHHS về việc nâng cao chất lượng học tập học sinh, uốn nắn các sai trái tiêu cực của học sinh địa phương.

+ **Các đoàn thể, Đội TNTP, Đoàn TN:** tham gia công tác tổ chức thi đua dạy tốt học tốt cho học sinh ở nhà trường, phải dẫn dắt học sinh trong đoàn thể mình cùng nhau tiến lên.

Ba môi trường giáo dục phải thật sự đồng hành chăm lo giáo dục cho học sinh về mọi mặt để các em học tốt, lớn lên đi đúng hướng của mục tiêu giáo dục, trở thành con ngoan - trò giỏi của đất nước Việt Nam ngày càng văn minh, tiến bộ.

GIÁO DỤC PHẨM CHẤT NỮ TÍNH CHO CON GÁI TUỔI TEEN

Châu Thị Phần
(Chi hội CGC khối Sư phạm)

Bàn về giáo dục phẩm chất nữ tính cho con gái, điều này nghe có vẻ nghịch lý, con gái phải có nữ tính – không gì phải nói. Nhưng trong thực tế cuộc sống từ xưa đến nay, đâu đó vẫn có tình trạng con gái có tính nết của con trai.

Khoa học đã nghiên cứu, trong mỗi chúng ta dù nam hay nữ đều mang sẵn hai loại tính tình cũng như khí chất: nam tính và nữ tính. Điều này do di truyền, đồng thời ảnh hưởng bởi lối sống mạnh mẽ, cương dũng, thô bạo hay nhu nhược, thụ động từ môi trường sống mà hình thành.

Những đặc điểm nam tính ảnh hưởng đến sự phát triển tính tình của trẻ em gái có nhiều ưu điểm, đồng thời cũng có nhiều nhược điểm. Trong phạm vi bài viết này, nói về những ảnh hưởng nam tính không tốt do tác động tiêu cực của môi trường và giáo dục sai lầm của phụ huynh đã làm mất đi nữ tính đáng lẽ phải có ở các em gái. Xã hội ngày càng phát triển, quá trình hội nhập thế giới về mọi lĩnh vực làm phát sinh những tác động tích cực và tiêu cực; trẻ em gái tuổi thiếu niên chưa đủ trình độ nhận thức để phân biệt rõ hướng đúng cần học tập, điều không hay cần loại bỏ; ngay cả phụ huynh đôi lúc cũng choáng ngợp về điều này, họ phải than phiền “*Trẻ em hiện nay không giống những đứa trẻ trước kia*”.

Hiện nay mỗi gia đình chỉ có từ một đến hai đứa con, các em được cha mẹ chăm lo đầy đủ, sức khỏe các em cải thiện đáng kể, tuổi dậy thì đến sớm và tất yếu, các em biết yêu sớm. Tình trạng “*lạm phát yêu*” trong học sinh và tình dục trong nhà trường đã có xảy ra, nhất là những năm cuối cấp phổ thông, dẫn đến hậu quả cũng như thiệt thòi bao giờ cũng thuộc về các em gái. Có lẽ đây cũng là một vấn đề quan trọng về quan điểm nuôi dạy con mà Bác sĩ Nguyễn Khắc Viện đã khuyến cáo chúng ta “*Dù khó khăn cách mấy cũng không nên có một đứa con*”.

Điều đáng nói, một số em gái vốn bản chất nữ tính, xinh đẹp, dịu dàng cũng bị lây nhiễm bởi thói xấu của các em trai: mạnh dạn, tự do thể hiện hành vi thái độ trong các mối quan hệ với gia đình, bạn bè, nơi công cộng: nói năng lớn tiếng, tự phụ kiêu căng, phách lối, khinh người, nói tục chửi thề, nóng nảy, hung hăng, ích kỷ..., quần áo, tóc tai càng lạ càng khác người là một, phì phà điều thuốc, uống rượu bia, cặp cổ bạn trai... cho là “*sành điệu*”; nói lớn tiếng với cha mẹ cho là “*bình đẳng, dân chủ*”; đòi tiền để tiêu xài thì cho rằng cha mẹ phải có trách nhiệm cung cấp “*để thì phải nuôi*”. Nếu đi học thì “*kéo bè, kéo cánh*” gây rối, phá phách, lừa dối thầy cô giáo, bắt nạt bạn bè. Gần đây, một bộ phận giới trẻ “*cuồng*” nhạc Hàn đã phát biểu trong các bài thi những câu vô ơn bạc nghĩa làm cho chúng ta

phải giật mình, đau lòng và suy nghĩ nhiều đến trách nhiệm của mình đối với con cái trong thời đại ngày nay.

Thực trạng trên cho thấy văn hóa sống của các em gái tuổi mới lớn đang bị đe dọa từ nhiều phía: Xã hội phát triển theo xu hướng hội nhập, toàn cầu hóa diễn ra mạnh mẽ, sâu rộng đến từng gia đình của chúng ta. Gia đình là nơi khởi đầu sớm nhất, dù muốn hay không muốn, những hành vi, hành động của cha mẹ, người thân gần gũi đều tác động đến các giác quan của con trẻ theo cơ chế: nhập tâm, bắt chước, học hỏi từng ngày, từng giờ. Do vậy, việc giáo dục văn hóa sống cho các em gái tuổi thiếu niên cần lưu ý những vấn đề sau:

-Thứ nhất: Cha mẹ cần có kiến thức để dạy con, kiến thức thuộc các lĩnh vực khác nhau, ở chừng mực nhất định. Kiến thức đó phải theo kịp sự phát triển của con theo từng giai đoạn lứa tuổi, đặc biệt kiến thức sinh lý và tâm lý tuổi thiếu niên. Chẳng hạn, tuổi thiếu niên đã có ý thức cá nhân nên các em không dễ dàng phục tùng người khác. Các em mong muốn được tự do, tự lập, sống theo lối riêng, không theo quy tắc mà cha mẹ đã quy định; tùy ý dùng thời giờ, cách học, giao tiếp bạn bè, có tiền sử dụng riêng... Tính cách các em nóng nảy, tâm trạng luôn lo buồn, nhạy cảm với áp lực bên ngoài, hành động bộc phát, thiếu lòng tự trọng, dễ bị kích động và sa vào lợi ích vật chất... Vì vậy, các em thường bất hòa với cha mẹ, đó là tâm lý chung. Nếu cha mẹ quá nghiêm khắc, buộc con vào khuôn phép thì hậu quả sẽ xa dần con: Trẻ phản kháng, cãi lại hoặc làm lý bất mãn, khi gặp bạn, những dè nén sẽ được tung ra; gặp bạn tốt, trẻ sẽ được góp ý nhận ra điều đúng, điều sai; gặp bạn không tốt xui khiến những suy nghĩ lệch lạc, làm điều sai trái chống đối lại cha mẹ. Khi đã bất mãn với cuộc sống gia đình, trẻ thường tìm cho mình một vị trí bên ngoài xã hội, thông thường các em sẽ gặp bạn không tốt, được bạn thông cảm, chịu chuộng, bao che, dung túng theo quan niệm “*nuôi quân ba năm dung một giờ*”. Khi các em nhận thức ra vấn đề thì đã muộn. Đã biết bao em thanh thiếu niên sa chân vào con đường này và con đường này thoái lui thật khó khăn vất vả, đôi lúc phải trả giá rất đắt bằng cuộc đời của mình.

-Thứ hai: Cha mẹ phải thực sự có uy tín, gương mẫu: Tuổi thiếu niên rất coi trọng uy tín của cha mẹ. Nếu một khi cha mẹ làm chúng thất vọng thì việc dạy dỗ chúng sẽ trở nên bất lực. Đồng thời, cha mẹ luôn tỏ rõ thái độ và tình cảm của mình đối với các hành vi của con: thái độ kiên quyết, đúng mực, thực hiện những quy định trước con trẻ, vui vẻ, ủng hộ, khích lệ đối với hành vi tốt đẹp; ngược lại, ngăn cản, uốn nắn ngay những hành vi vô kỷ luật, không đúng, giúp trẻ có định hướng đúng về hành động và cách cư xử của bản thân... Có như vậy, trẻ sẽ sống tích cực, năng động, mạnh mẽ, ngoan ngoãn, dễ gần gũi, có lòng tự tin, có thể tự kèm chế nhu cầu, cảm xúc cá nhân, đời sống tinh thần phong phú, dễ dàng hợp tác với người xung quanh, dễ tiếp thu sự chỉ bảo của thầy cô giáo, cha mẹ, người lớn mà trẻ tin cậy...

-Thứ ba: Cha mẹ phải biết cách lắng nghe và thấu hiểu con mình, nghe một cách chân thành cởi mở để hiểu rõ nội dung và cảm xúc, biết con trẻ nghĩ gì và

mong muốn gì? Lắng nghe một cách tích cực là cách tốt nhất để cha mẹ và con cái bày tỏ, chia sẻ, quan tâm lẫn nhau, hiểu nhau, tôn trọng nhau; tăng cường việc xây dựng mối quan hệ gia đình, gia đình thật sự là “tổ ấm” an toàn cho con trẻ; đồng thời trẻ phải có kiến thức, kỹ năng tự bảo vệ mình trong mọi trường hợp, biết phòng tránh, lạm dụng tình dục, tránh những tình thế nguy hiểm, biết phán đoán nguy cơ có thể xảy ra và xử lý khi gặp tình huống gay cấp. Điều này phần lớn các em còn lúng túng, thậm chí mắc những sai lầm đáng tiếc, ảnh hưởng nghiêm trọng đến tương lai. Do đó, vai trò của người mẹ chiếm vị trí quan trọng đặc biệt đối với trẻ gái tuổi thiếu niên.

Lắng nghe tích cực, cha mẹ sẽ kịp thời phát hiện những khó khăn, vướng mắc của con, từ đó có giải pháp khắc phục kịp thời. Khó khăn của trẻ càng được phát hiện và có giải pháp khắc phục sớm sẽ dễ giải quyết và ít tổn kém công sức hơn.

Lắng nghe tích cực còn có nghĩa là cha mẹ phải biết kèm chế cảm xúc, kèm chế tức giận, thuyết phục con bằng lời nói nhẹ nhàng, tình cảm, tránh lời lẽ dài dòng, kiên trì, bền bỉ và sự gương mẫu của mình. Tuy nhiên, cần hạn chế, không nên nói nhiều, đặc biệt nhắc đi nhắc lại khuyết điểm của con hoặc nhìn thấy con là nói, phần lớn là nói cái sai, cái yếu kém của con; có năng lực cảm hóa, biết tìm ra điểm mạnh của con để phát huy và khắc phục điểm yếu. Có nhiều trường hợp trẻ ham chơi, lơ là học tập, kết quả giảm sút, cha mẹ hỏi ra mới biết trẻ vì nể nang bạn bè, sợ bạn buồn. Biết được sự việc trên - cũng là nỗi khổ tâm của con - cha mẹ tích cực giúp đỡ, quan tâm sâu sát hơn, thuyết phục, giải thích, động viên con tập trung học tập, dù chậm hơn các bạn khác vẫn phải cố gắng, dù thi cử kết quả không tốt nên xem đó là bài học kinh nghiệm, hoặc nói như người Trung Quốc có câu rất hay “*Dù trên bảng không có tên mình nhưng hãy nhớ dưới đất vẫn còn đường đi*”.

-Thứ tư: Cha mẹ cần chỉ dẫn cho con gái một số kỹ năng biểu hiện hành vi đặc trưng của giới: nhẹ nhàng, thùy mị, đoan trang, kín đáo, hòa nhã, dễ mến, cởi mở; lịch sự, tế nhị trong trang phục; hành vi, thái độ tôn trọng mọi người; khi cần thiết cũng nên thể hiện sự tự tin, chủ động, mạnh mẽ, quyết đoán, thẳng thắn tỏ rõ quan điểm lập trường của mình.

Đây là lứa tuổi nhiều tò mò, bắt chước song song với ước mơ và thích những con người lý tưởng. Cha mẹ cần hiểu rõ mặt tâm lý này để khích lệ con có những ước mơ tốt đẹp, thần tượng đúng đắn, hiện thực; đồng thời cũng chủ động phòng ngừa con em không bị lôi kéo vào các tệ nạn xã hội, cám dỗ của ma túy.

-Thứ năm: Cha mẹ không quá lo ngại khi con sử dụng máy vi tính hay các phương tiện thông tin khác. Nếu như chúng ta hiểu, thông cảm được đó là nhu cầu không thể thiếu của trẻ hiện nay, không cấm đoán cũng không buông thả. Chúng ta đã và đang ra sức giáo dục con ý thức học tập, rèn luyện, không ngừng vun đắp, bồi dưỡng tình cảm gia đình ngày một tốt đẹp hơn thì chắc rằng con trẻ sẽ sử dụng các phương tiện thông tin với mục đích tốt đẹp.

Tóm lại, tuổi thiếu niên của trẻ em gái đang ở giai đoạn chuyển tiếp từ trẻ con sang người lớn, tuổi phát dục, tuổi dậy thì, tâm sinh lý có những biến đổi phức tạp. Song song đó, xã hội cũng biến đổi không ngừng, trẻ em gái gặp nhiều áp lực, cạm bẫy trong cuộc sống. Do vậy, những người làm cha mẹ cần phải hiểu để thông cảm, chia sẻ và gần gũi, giúp đỡ con, là chỗ dựa đáng tin cậy cho con, hướng cho con những bước đi đúng đắn vào đời, sau này trở thành những người phụ nữ dịu dàng, đảm thắm, đảm đang, mạnh mẽ, có bản lĩnh trong việc xây dựng gia đình của mình thật sự hạnh phúc, yên vui và là một người thành đạt ngoài xã hội.

TÌNH HÌNH ĐẠO ĐỨC CỦA HỌC SINH PHỔ THÔNG Ở MỘT VÙNG NÔNG THÔN NGUYÊN NHÂN VÀ CÁC BIỆN PHÁP KHẮC PHỤC

Lê Thị Bạch Lưu
(CT. Hội CGC Ba Tri)

Ngày nay chúng ta đang sống trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa của đất nước, từ đó đời sống của con người cũng được nâng cao hơn về nhiều mặt. Bên cạnh đó cũng có nhiều vấn đề phát sinh làm ảnh hưởng ít nhiều đến một bộ phận học sinh xuống cấp. Các biểu hiện đã xảy ra như bạo lực học đường, gian lận trong thi cử, nói tục, chửi thề, vi phạm luật giao thông, ghiền xì ke, ma túy, sống bừa bãi, hư hỏng... Đây là mối lo của toàn xã hội.

Là nhà giáo, chúng ta cũng cần có cái nhìn khách quan về vấn đề giáo dục đạo đức học sinh trong nhà trường hiện nay.

Như chúng ta biết, việc giáo dục đạo đức được xuyên suốt trong cuộc đời của một học sinh. Ở bậc mầm non, các em học giáo dục lễ giáo; lên tiểu học, các em học môn đạo đức; lên bậc trung học, các em học giáo dục công dân. Với hệ thống học tập giáo dục đạo đức như thế, chúng ta nghĩ chắc các em sẽ được giáo dục đạo đức rất tốt và sẽ vận dụng hiệu quả trong cuộc sống sau này. Thế nhưng, từ một đứa trẻ rất ngoan ở trường mẫu giáo, dần dần một số em có những biểu hiện không tốt về mặt đạo đức khi lớn lên.

Trong phạm vi bài viết này, tôi xin trình bày một số vấn đề về đạo đức của học sinh trên địa bàn một huyện nhỏ mà tôi đang sinh sống. Đây có thể là những vấn đề không phổ biến, những vi phạm không đáng kể so với các vụ việc to lớn khác, nhưng vì ở một vùng nông thôn nên những việc này cũng đáng quan tâm và rất cần được chấn chỉnh để có nề nếp tốt hơn.

Để có thói quen tốt, ở trường mẫu giáo dạy các em khi đi học hoặc đi học về phải biết chào hỏi ông bà, cha mẹ, các em thực hành rất tốt. Nhưng khi học tiểu học, nhất là học cấp 2, cấp 3, không còn mấy em thích chào hỏi cha mẹ khi đi học. Gặp thầy cô ở trường, các em còn cúi đầu chào nhưng khi gặp thầy cô ngoài đường, đa số các em như không quen biết. Nhiều em thích gọi thầy cô giáo mình là “ông”, “bà”...

Ở một trường tiểu học, có tình trạng một vài học sinh thường xuyên trốn học, lợi dụng không có người, lén vào nhà giữ xe gỡ các bộ phận xe đạp như đèn, chuông, bàn đạp hoặc xả xì ruột xe... đem bán để lấy tiền xài. Cũng có trường hợp một học sinh mới học lớp năm đã muốn làm “đại ca”, dụ dỗ học sinh nhỏ trong

trường mỗi ngày phải nộp cho em 10.000 đồng, nếu không nộp sẽ bị đón đánh khi đi học. Nhờ phụ huynh phát hiện, nhà trường mới ngăn chặn được tệ nạn này.

Học sinh chúng ta cũng là những đối tượng thường xuyên vi phạm luật giao thông. Đi học về, các em chạy xe đạp hàng đôi, hàng ba, vừa chạy vừa đùa giỡn. Có khi đang chạy xe tự nhiên chạy vọt lên trước, đâm ra giữa đường, xe máy chạy tới, thế là tai nạn xảy ra. Có khi các em dừng xe ngay trên dốc cầu hoặc giữa cầu để đứng nói chuyện, gây cản trở giao thông. Trước các điểm dạy thêm của giáo viên trung học phổ thông, các em đậu xe bừa bãi lấn ra lòng đường để chờ giờ vào học, xả rác, túi mũ ra đường, thường xuyên bị người dân xung quanh đó góp ý.

Tình trạng học sinh vô cảm cũng không ít. Một học sinh nữ trên đường đi học bị một người say rượu tông vào xe đạp. Em té xuống đường, mặt mũi bị chảy máu, cặp sách văng xuống đường... Những học sinh khác chạy qua, chạy lại, dừng một chút nhìn rồi lên xe chạy tiếp, không thấy em nào đỡ giúp. Hai học sinh đánh nhau trước cổng trường, các học sinh khác xem lại để la hét, cổ vũ chứ không dám can ngăn hoặc báo cho người lớn biết để giải quyết.

Về cách ăn mặc của học sinh cũng có điều đáng nói. Nhà trường nào cũng có nội quy, qui định nữ sinh bậc THCS mặc áo trắng và bỏ vào quần nghiêm túc. Nhưng thực tế, có nhiều em nữ mặc áo sơ mi quá ngắn, quần tây thì đáy quần chùng hơn một tấc, khi các em ngồi xuống hoặc đưa tay cao, lưng đưa ra cả tấc rất khó coi. Học sinh nữ bậc THPT thì mặc áo dài trắng, một số em mặc áo dài mà xắn tay áo đến quá cùi chỏ trông thiếu nghiêm túc. Rồi học sinh nữ đi học mặc áo khoác đủ màu sắc, việc này không thể cấm khi các em mặc đi ngoài đường, nhưng khi vào lớp học, các em vẫn mặc áo khoác màu sắc sỡ, mặc dù thời tiết rất nóng và giáo viên có góp ý để nhắc nhở việc đồng phục theo qui định của nhà trường nhưng tình trạng này vẫn chưa chấm dứt.

Hiện nay, tình trạng học sinh bỏ học để đi chơi thường xuyên xảy ra. Ở một trường THCS, một học sinh nữ đang học lớp 9, bỏ học 3 ngày, giáo viên chủ nhiệm liên hệ với gia đình thì được biết em bỏ nhà theo bạn trai đi chơi. Nghỉ học một tuần, em trở về, gia đình xin vào học lại, em không còn tập trung để học như trước nữa.

Một cửa hàng thuốc tây ở gần một trường THCS cho biết có một vài em đến hiệu thuốc đó để mua que thử thai, em nói mua cho mẹ em. Chúng ta không thể tin là em mua cho mẹ vì không người mẹ nào sai con đi mua thứ này.

Tình trạng học sinh chưa có thói quen giữ vệ sinh chung, gian lận trong thi cử, trong học tập, chọc phá thầy cô, bạn bè, phát biểu linh tinh, giấu sổ bài của lớp... vẫn còn diễn ra trong các nhà trường hiện nay.

Tình trạng sa sút đạo đức ở học sinh có thể do nhiều nguyên nhân:

Thứ nhất: Môi trường các em sống gần gũi nhất là gia đình. Gia đình là trường học đầu tiên và suốt đời của con người. Các mối quan hệ đối xử tốt trong gia đình sẽ là tấm gương đạo đức tốt để con cháu noi theo.

Hiện nay, nhiều gia đình có ít con nên rất cưng chiều con cái. Con bỏ học đi chơi, cha mẹ biết nhưng không dám la rầy, nhờ GVCN khuyên giúp. Trường tổ chức chích ngừa bệnh cho HS nữ, phụ huynh sợ con đau, đến xin cho con khỏi chích. Cha mẹ cho tiền con đi học thêm, con bỏ học ba tháng, cha mẹ không hay biết.

Thứ hai: Nhà trường là nơi dạy cho các em các chuẩn mực, các nguyên tắc xử lý những mối quan hệ trong gia đình, cộng đồng xã hội đã được mọi người thừa nhận rộng rãi.

Thông qua môn đạo đức, ở bậc tiểu học, giáo dục công dân ở bậc trung học, các em được học lý thuyết và thực hành. Các hoạt động ngoài giờ lên lớp, lao động công ích, văn nghệ, tham quan di tích, giúp đỡ gia đình liệt sĩ, bà mẹ VNAH... đã góp phần hình thành đạo đức cách mạng cho HS.

Thế nhưng, hiện nay, việc giáo dục đạo đức cho HS trong nhà trường còn bị ảnh hưởng của nhiều tác động bên ngoài xã hội. Các điểm Internet khắp nơi, lúc nào các em cũng dễ dàng tiếp cận những điều không hay, dẫn đến học kém và hư hỏng.

Ngoài xã hội thì biết bao nhiêu điều trái ngược với nội dung đạo đức được dạy trong nhà trường. Nhiều người xả rác bừa bãi, ăn mặc lố lăng, chửi thề nói tục, đua xe, bài bạc... làm sao không ảnh hưởng đến các em.

Thứ ba: là sự phát triển kinh tế xã hội hiện nay. Bên cạnh những tiện nghi do sự phát triển kinh tế đem lại, chúng ta cũng thấy được mặt xấu của việc này. Ở những gia đình kinh tế khá, cha mẹ lo làm ăn, ít quan tâm đến việc dạy dỗ con cái và thường con cái muốn gì được nấy. Hầu hết các em HS bậc trung học đều có điện thoại di động (HS tiểu học cũng có rất nhiều), có nhiều HS có xe đạp điện, xe gắn máy, có máy vi tính, có nhiều tiền để tiêu xài... Do cha mẹ không quản lý tốt, có khi các em sử dụng điện thoại di động, máy tính quá say mê, dẫn đến quên học, quên ăn...; có xe đạp điện, xe gắn máy thì đi chơi suốt, có khi bỏ học.

Thứ tư: là tấm gương, cách hành xử của người lớn, của cán bộ giáo viên.

Trong gia đình, cha mẹ thường xuyên đánh chửi nhau, trẻ em chứng kiến cảnh đó, dần dần hình thành ở các em những hành vi bạo lực khi lớn lên.

Trong nhà trường, tác phong của cán bộ giáo viên ảnh hưởng lớn đến việc hình thành đạo đức của HS vì HS rất tin tưởng ở người thầy, nhất là HS tiểu học.

Không thể cấm HS nghe điện thoại trong giờ học khi GV của các em cứ một chút là ra sân nghe điện thoại. Thầy giáo hút thuốc trong khi dạy học, làm sao dạy HS không được hút thuốc. Cô giáo ăn mặc thiếu nghiêm túc sẽ ảnh hưởng đến việc ăn mặc của HS nữ trong nhà trường vì tuổi các em là tuổi hay bắt chước, không phân biệt đúng sai.

Tóm lại, việc giáo dục đạo đức cho HS phổ thông có hiệu quả, chúng ta cần:

1. Thực hiện tốt phong trào “*Xây dựng trường học thân thiện, học sinh tích cực*”.

2. Gia đình, nhà trường và xã hội phải có sự phối hợp đồng bộ trong vấn đề giáo dục đạo đức cho trẻ.

3. Tăng cường công tác tuyên truyền, giáo dục pháp luật trong nhà trường.

4. Ngoài GVCN, GV dạy đạo đức (GV dạy GDCD) tham gia đánh giá đạo đức HS (như đã thực hiện năm qua) sẽ chính xác hơn.

Trên đây là một vài ý kiến trao đổi về vấn đề giáo dục đạo đức cho HS ở bậc phổ thông. Xin được nghe ý kiến đóng góp thêm của quý đại biểu.

SUY NGHĨ VỀ ĐẠO ĐỨC HIỆN NAY CỦA MỘT SỐ NỮ SINH BẠC TRUNG HỌC CƠ SỞ

Nguyễn Thị Huỳnh Lan
(CT. Hội CGC Thành phố)

Là nhà giáo về hưu, chúng ta có điều kiện nắm bắt được những ưu tư, trăn trở của nhiều đối tượng trong ngoài ngành về thực trạng đạo đức của một bộ phận học sinh hiện nay. Hầu như những than phiền ấy đều là những lời ca thán đại loại như: trẻ em bây giờ không ngoan như ngày xưa, đạo đức học sinh xuống cấp quá, tình trạng học sinh đánh nhau phổ biến quá, nữ sinh cũng bạo lực không kém gì nam sinh, cái vẻ dịu dàng nữ tính đã biến đâu rồi!

Có phải là đã đến lúc nên gióng lên hồi chuông báo động về tình trạng đạo đức bị xuống cấp không? Đúng là không thể để hiện tượng này lây lan thêm nữa làm hoen ố môi trường giáo dục. Nhưng muốn tìm ra giải pháp ngăn chặn, chúng ta phải tìm ra đúng nguyên nhân. Do đó, ngoài việc lắng nghe dư luận, chúng tôi quyết phải đi thực tế nắm bắt tình hình để xem những lời ca thán nói trên có đúng sự thật không. Được BLĐ Phòng GD&ĐT Thành phố Bến Tre giới thiệu đến 3 trường THCS trên địa bàn để tìm hiểu, đặc biệt đối tượng là học sinh nữ, chúng tôi đã gặp gỡ trao đổi với BGH, TPT, một vài GV, PH và HS... xem một số biên bản của Hội đồng nhà trường, đã rút ra nhận định tạm thời như sau:

Những trường bạo lực học đường chỉ xảy ra với các nam sinh, nhưng trên thực tế hiện nay nữ sinh cũng không hề tỏ ra thua kém. Nhiều nữ sinh chia phe, chia nhóm, đánh nhau theo kiểu xã hội đen ngay trong sân trường, cổng trường vào những giờ tan học hoặc hẹn nhau đến một nơi khác với sự tham gia của kẻ xấu bên ngoài. Cá biệt, có nữ sinh còn xúi giục nam sinh đánh nhau vì mình. Phần lớn nguyên nhân khiến phải đánh nhau chỉ do một hiềm khích rất nhỏ cũng bị kích động như: bị đối phương liếc mắt, đối phương mặc áo ấm giống màu, ganh tị tình cảm khác phái hay chỉ thấy chướng mắt là đánh. Hình thức bạo lực có khi chỉ là lớn tiếng gây gổ, hăm dọa, xô đẩy, nặng hơn là tát tay, xé áo...

Tình trạng học sinh nữ nói tục, chửi thề, ngổ ngáo, thiếu lễ độ với người lớn, lười học, ham chơi, sống đua đòi như phung phí tiền bạc, nhuộm tóc, mặc quần đáy ngắn... cũng còn xảy ra ở một số em.

Phần lớn những vi phạm này thường xảy ra ở khối 8, tức là ở lứa tuổi 13, 14. Cũng may tại Thành phố BT chưa hề xảy ra những vụ việc lớn như báo chí đã đưa tin: như nữ sinh THCS rạch mặt bạn chỉ vì một xích mích nhỏ, 1 nữ sinh quan hệ với một thanh niên trong xóm ngay từ lớp 9 để mới lên lớp 10 phải sinh con sau giờ học thể dục, bỏ nhà đi bụi, đánh nhau gây thương tích lớn, lột quần áo dùng

điện thoại ghi hình rồi phát tán lên mạng, cá biệt có trường hợp vi phạm pháp luật một cách nghiêm trọng.

Chúng ta thử tìm hiểu nguyên nhân vì sao đạo đức các em gái lại xuống cấp như vậy? Theo thiên ý của chúng tôi, có rất nhiều nguyên nhân tác động lên các em nên cần phải tìm hiểu thật kỹ để đánh giá một cách khách quan.

Đầu tiên, phải nhìn nhận là nhân cách các em gái cũng như trai hình thành từ nhỏ và phụ thuộc rất nhiều ở gia đình, đặc biệt trẻ gái chịu ảnh hưởng phần lớn ở những người phụ nữ trong gia đình. Một gia đình không giàu nhưng hạnh phúc sẽ hoàn thiện nhân cách các em; cha mẹ phải là tấm gương tốt cho con cái, nhất là bé gái có tâm hồn rất nhạy cảm, dễ tiêm nhiễm ngay khi còn non nớt. Một gia đình có cha mẹ chỉ lo kinh tế hoặc ham làm giàu, không quan tâm tới con cái thì con cái dễ hư hỏng, nhất là bé gái độ tuổi này rất dễ bị lợi dụng. Có một chuyện vui xin kể lại trong lúc đi thực tế: Một vị trong BGH cho hay: khi thấy nữ sinh nhuộm tóc xanh tóc đỏ đã mời phụ huynh đến để thông báo nhắc nhở, đề nghị hợp tác thực hiện nội quy nhà trường thì bất ngờ thấy mẹ em bước vào cũng nhuộm tóc đỏ tóc xanh; để phối hợp với gia đình giáo dục một nữ sinh vắng tục với bạn, nhà trường mời phụ huynh vào để trao đổi biện pháp thì mới vào cửa văn phòng, ông ta đã chửi thề toáng lên là *“Tao có dạy mày như vậy không hả?”*. Thế thì giáo dục sao nổi!

Vấn đề thứ hai, trường học chính là nơi chiếm mất khoảng hai mươi năm của một đời người. Một thời gian khá dài đủ để đào tạo ra những người chủ tương lai cho đất nước. Nơi đây các em được giáo dục đạo đức, kiến thức rèn luyện kỹ năng từ các nhà giáo dục và cũng là nơi các em dễ bắt chước hành vi, tính cách của các nhà quản lý, của thầy cô, của các học sinh lớp trên và cũng của chính bạn bè mình. Đây là khoảng thời gian dễ in sâu vào óc các em nhất. Các em gái lại rất nhạy cảm và rất cầu toàn nên hình tượng thầy cô trong em rất thiêng liêng, một khi bị sụp đổ, các em sẽ dễ bị hẫng hụt, sẽ không tôn trọng thầy cô nữa. Tiếc thay, một số nhà giáo của chúng ta phó mặc cho GV chủ nhiệm nên chỉ lo dạy chữ mà xao lãng dạy người. Thật ra thì cũng không thể hoàn toàn trách họ được vì phần nhiều họ cũng chịu áp lực quá lớn của chương trình, sách giáo khoa, giáo án... bên cạnh những mối lo toan bộn bề của cuộc sống. Một tiết lên lớp 45 phút đúng theo phân phối chương trình xoay quanh nội dung bài giảng đủ 5 bước lên lớp thì học sinh có quậy phá, gây gổ sơ sơ cũng phải chất luỡi cho qua, quá lắm thì sau giờ học mời lên văn phòng rồi rầy la, hăm he sẽ kỷ luật nếu vi phạm tiếp, chứ chẳng có thời gian để mà tâm tình phân tích phải trái giúp em sửa chữa. Thực tế các em cần điều đó biết bao, nhất là các em gái ở lứa tuổi 13, 14. Đó là chưa kể vấn đề dạy thêm-học thêm của thầy trò cũng có vấn đề: một bộ phận thầy cô khi dạy thêm mới truyền bí quyết còn không thì... Do vậy mà một số phụ huynh đành cho con học thêm một bộ môn ở 2 GV - 1 GV của lớp và 1 GV dạy nổi tiếng; có GV dạy thêm chỉ ra bài tập cho HS làm rồi bỏ đi nhậu hoặc làm công việc nhà, cuối giờ mới trở lại sửa bài! Thế là hình tượng thầy cô sụp đổ! Nhiều bậc cha mẹ còn cho con học thêm hầu hết các môn nào là Văn, Toán, Lý, Hóa, Sinh, Ngoại ngữ. Thật là không

thở nổi! Còn vấn đề sách giáo khoa, chương trình học thì sao? Chúng ta thử nhớ lại chương trình học của bậc THCS xem? Các em được truyền thụ kiến thức như thế nào? Thầy cô có ôm đồm hết các kiến thức để nói quá nhiều trong một tiết học không? Có trường hợp một HS than “*Con không biết là phải nhớ gì nhất trong bài này nên con phải đi học thêm*”. Vậy xin thử hỏi, HS trung bình hay HS có chỉ số thông minh thấp có ngán học không? Khi ngán tới cổ thì sẽ bung thối. Đó là chưa kể phần lớn các em gái ở lứa tuổi này chưa biết bếp núc là gì vì đâu có thời giờ, mà đây là vấn đề liên quan mật thiết đến nữ tính của các em. Có một chuyện vui nhỏ nhỏ là hiện nay không biết từ đâu đến mà các em chuyên miệng nhau mấy câu này: “*Trường học là nhà tù, người học là người tù, sách vở là kẻ thù, thầy cô là sát thủ*”. Từng từ, từng ý trong mỗi câu không khỏi làm chúng ta - những nhà giáo đương chức hay nghỉ hưu đều phải cười ra nước mắt!

Nguyên nhân cuối cùng được đề cập ở đây thì môi trường xã hội cũng là một trong những nguyên nhân khiến đạo đức học sinh xuống cấp. Qua tìm hiểu thực tế thì học sinh ở thành thị dễ nhiễm thói hư tật xấu hơn ở nông thôn, thôn xóm nào không có băng đảng quậy phá thì học sinh ngụ nơi đó ít bị ảnh hưởng, trường THCS ở xa trường THPT thì HS cấp 2 ít bị lôi kéo nhất là các em gái cấp 2 ít bị cám dỗ... Tai hại nhất là với việc bùng nổ Internet đã cung cấp cho các em đủ thứ từ tốt đến xấu mà tuổi nhỏ thì tò mò nên rất dễ bị ảnh hưởng. Cái gì không biết, các em cứ gõ vào google là ra hết. Tuy nhà mạng có ngăn chặn các trang web đen nhưng cứ vài hôm là đâu vào đấy, các em rỉ tai nhau cách đổi công thông tin là vào được hết. Các em chơi game hàng giờ liền ảnh hưởng đến học tập và sức khỏe, nhất là các em gái chat qua lại rồi gây gổ chửi nhau bằng những lời lẽ khó nghe trên mạng. Thứ hai là mỗi học sinh đều được cha mẹ sắm cho ĐTDĐ nên cứ phone cho nhau để tán chuyện, hẹn hò, ăn uống, thậm chí hẹn địa điểm gặp để đánh nhau... Để tránh việc này, các trường đều cấm HS mang ĐTDĐ vào trường nhưng có em gái vẫn ngoan cố mang vào lớp, thậm chí giấu cả trong quần lót để qua mắt thầy cô. Thêm vào đó, phim ảnh bạo lực, thời trang lộ bịch của một số ca sĩ, diễn viên trong và ngoài nước đã làm cho các em bắt chước một cách máy móc từ tác phong đến ngôn phong.

Cũng có thể còn nhiều nguyên nhân khác nữa nhưng gia đình, nhà trường, xã hội vẫn là những nơi mà các em chịu ảnh hưởng sâu sắc nhất. Vậy thì giải pháp nào để giáo dục đạo đức cho học sinh, nhất giải pháp riêng cho những em gái ở bậc THCS đây? Các cấp lãnh đạo trong và ngoài ngành, các nhà giáo đương chức có tâm huyết đã đưa ra nhiều giải pháp khả thi, chúng tôi - những cựu giáo chức xin mạn phép thử đưa ra thêm một vài vấn đề nhỏ nhỏ như sau:

Nên chăng cần bố trí lại đội ngũ giám thị ở bậc trung học. Với sự chỉ đạo của Chi bộ Đảng, Hiệu trưởng nên kết hợp chặt chẽ với Công đoàn, Đoàn Thanh niên, lựa chọn những người có kinh nghiệm, có tâm đức trong việc giáo dục HS, đưa vào đội ngũ này. Họ sẽ là những người có đủ năng lực, thời gian lắng nghe và tìm hiểu nguyên nhân vi phạm của các em để đề xuất giải quyết. Bởi vì có những vụ việc vi phạm tuy giống nhau nhưng cũng tùy theo hoàn cảnh, tính cách của từng

em mà xử lý khác nhau, nhất là các em gái bản chất vốn nhạy cảm, nếu kết luận không thỏa đáng dễ có kết quả ngược lại.

Trong gia đình cũng như ở trường học, người lớn nên khen nhiều hơn chê, tạo cơ hội để các em được khen. Lứa tuổi này luôn khẳng định mình đã lớn, luôn muốn độc lập trong suy nghĩ trong hành động nhưng vẫn thích được nghe những lời khen đúng mực, chê có tình có lý. Khen đúng lúc, kịp thời sẽ có tác dụng lớn, điều này cũng tạo cho các em lòng tin nơi chính mình, qua đó sẽ thấp lên ngọn lửa mạnh mẽ thúc đẩy các em tiến lên phía trước. Chê trách cũng nên tế nhị, tránh đụng chạm đến lòng tự trọng của các em. Vì vậy, thiết nghĩ không nên phê bình, khiển trách các em bằng hình thức bắt đứng suốt buổi chào cờ đầu tuần trước cả trường.

Đối với một số trường hợp vi phạm quá đặc biệt, nên có đánh giá xếp loại đạo đức sát thực, tránh vì nể nang hoặc vì thành tích cá nhân, đơn vị mà buông lỏng, mới có thể tránh vi phạm lây lan hoặc phản tác dụng.

Hội Cựu giáo chức ở địa phương có rất nhiều nhà giáo tâm huyết, có kinh nghiệm trong vấn đề giáo dục học sinh nên các trường học trên địa bàn và Hội CMHS cần phải gắn kết chặt chẽ để được hỗ trợ, tư vấn khi cần thiết.

Trên đây chỉ là một số suy nghĩ mang tính cá nhân của một nhà giáo đã nghỉ hưu qua thực trạng đạo đức hiện nay của một số nữ sinh tại Thành phố Bến tre. Thiết nghĩ, số trường hợp vi phạm không nhiều cũng không nghiêm trọng lắm nhưng vẫn là những hồi chuông báo động đã gióng lên để các cấp lãnh đạo, các nhà giáo dục phải cảnh giác hầu tìm các giải pháp tốt nhất nhằm ngăn chặn lây lan. Đây cũng chính một trong những yếu tố quyết định chất lượng giáo dục như sự mong mỏi của toàn xã hội nói chung và của ngành giáo dục nói riêng.

GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC HỌC SINH TRONG CÁC TRƯỜNG THCS VÀ THPT Ở BẾN TRE

Trần Anh Tuấn
(Chi hội CGC cơ quan Sở)

Vấn đề đạo đức học sinh cả nước nói chung, trong đó có học sinh Bến Tre ngày càng được xã hội quan tâm vì ở nơi này, nơi khác có học sinh vi phạm đạo đức, thậm chí nghiêm trọng. Nhưng nếu bình tĩnh, chịu khó nghiên cứu các số liệu thống kê về kết quả rèn luyện đạo đức học sinh cấp THCS và THPT ở tỉnh Bến Tre 4 năm gần đây thì chúng ta không đến nỗi quá bi quan.

Xin nêu về xếp loại hạnh kiểm các năm học như sau:

Năm học	THCS (%)				THPT (%)			
	Tốt	Khá	TB	Yếu	Tốt	khá	TB	Yếu
2008-2009	88,13	11,07	0,76	0,04	81,57	15,63	2,27	0,53
2009-2010	88,31	10,86	0,81	0,03	80,41	16,05	2,28	0,74
2010-2011	89,09	10,14	0,75	0,03	78,90	17,23	2,71	1,15
2011-2012	90,12	9,28	0,58	0,02	81,43	15,16	2,59	0,82

(Nguồn: Thống kê Sở GD & ĐT Bến Tre)

Qua số liệu thống kê cho ta thấy hạnh kiểm xếp loại trung bình và yếu của học sinh THCS dưới 1% và học sinh THPT trên dưới 3%. Tuy nhiên qua số liệu trên đây cũng làm chúng ta phải quan tâm là đạo đức học sinh cấp THPT có giảm sút so với học sinh THCS. Những lỗi chủ yếu của những học sinh xếp loại hạnh kiểm trung bình và yếu là do vi phạm nội quy nhà trường như: vô lễ với giáo viên, vi phạm quy chế kiểm tra thi, nghỉ học không phép, vi phạm trật tự an toàn giao thông, ... cá biệt có những học sinh vi phạm pháp luật như đánh nhau gây thương tích nặng, thậm chí làm chết người; điển hình là các vụ: Nguyễn Văn Toàn, học sinh lớp 12B¹² trường THPT Bình Đại A (nay là Lê Hoàng Chiếu) dùng dao đâm chết Đặng Thanh Sơn, học sinh lớp 12B cùng trường; Lê Duy Quang, học sinh lớp 11D trường THPT Võ Trường Toản dùng dao chém trọng thương Trần Nam Phương lớp 12¹ trường THPT Nguyễn Đình Chiểu; Võ Thanh Xuân, học sinh lớp 10 trường THPT Thạnh Phú (nay là Lê Hoài Đôn) đâm trọng thương Phạm Ngọc Điền, học sinh lớp 9 trường THCS Thị trấn Thạnh Phú; mới đây, ngày 7/7/2012, Nguyễn Võ Lam Điền, học sinh lớp 9 trường THCS Châu Hưng đã đâm chết Đặng Ngọc Hiền, học sinh lớp 9 trường THCS Vang Quới Tây. Ngoài ra, còn nhiều vụ vi phạm nghiêm trọng khác như: cắt trộm dây điện, lấy trộm xe đạp điện, hiếp dâm, phát tán tài liệu, phim ảnh đồi trụy...

Nguyên nhân dẫn đến học sinh vi phạm đạo đức, vi phạm pháp luật do gia đình, nhà trường và xã hội chưa thực hiện tốt chức năng, nhiệm vụ của mình.

- **Đối với gia đình:** Một số gia đình quá nuông chiều con cái, thiếu nghiêm khắc với những đòi hỏi không cần thiết, tạo thói quen sống hưởng thụ, lười lao động.

Có những bậc cha mẹ thiếu trách nhiệm, không quan tâm quản lý, giáo dục con cái, giao khoán cho nhà trường. Con cái có những thói hư tật xấu mà cha mẹ không biết được không uốn nắn kịp thời dẫn tới vi phạm đạo đức, vi phạm pháp luật.

Có những bậc cha mẹ sống không gương mẫu, làm ăn phi pháp, ly thân, ly hôn hoặc cha mẹ bị chấp hành án phạt tù nên con cái sống lang thang, thiếu thốn vật chất lẫn tinh thần, mất phương hướng trong cuộc sống, dẫn đến vi phạm pháp luật.

Có những gia đình quá khó khăn về kinh tế, cha mẹ tất bật việc mưu sinh hoặc cha mẹ đi làm ăn xa, gửi con cho ông bà nên không có điều kiện theo dõi, giáo dục con cái.

- **Đối với nhà trường:** Chương trình giáo dục rèn luyện nhân cách đạo đức học sinh qua môn Giáo dục công dân cần phải nghiên cứu lại vì nội dung giáo dục có phần thiếu thực tế (như chương trình lớp 10). Và lại, môn GDCD là môn không thi tốt nghiệp, dẫn đến học sinh không quan tâm học môn này, một số giáo viên dạy môn GDCD cũng không đầu tư nhiều về nội dung và phương pháp nên dạy không hấp dẫn, khiến học sinh cũng chán học môn này.

Nhà trường thường chỉ chú ý dạy các môn văn hóa, đặc biệt là các môn thi tốt nghiệp, ít chú trọng đến các hoạt động ngoài giờ lên lớp nên học sinh ít có điều kiện vui chơi, giao lưu tìm hiểu lẫn nhau để tạo nên sự thân thiện, giải tỏa những mâu thuẫn nếu có, giải tỏa sự căng thẳng trong học tập...

- **Đối với xã hội:** Ngày nay sự giao lưu trong xã hội được mở rộng, kinh tế phát triển nên nhu cầu hưởng thụ của con người ngày càng cao. Bên cạnh những mặt tích cực, cũng nảy sinh nhiều vấn đề tiêu cực, mà những tiêu cực trong xã hội dễ tác động vào đối tượng học sinh, nhất là những học sinh học không được quản lý, giáo dục tốt. Do đó, có nhiều học sinh ham chơi game Online nên trốn học, nghỉ học, một số học sinh chạy xe vi phạm luật giao thông ... Môi trường xã hội có những cái xấu làm ảnh hưởng đến đạo đức học sinh: người lớn thiếu gương mẫu (chửi thề, uống rượu say sưa, gây gổ đánh nhau, quán cà phê đèn mờ, cà phê chòi kín, tham nhũng ...).

Sau đây là đề nghị một số giải pháp để tăng cường giáo dục đạo đức học sinh:

Nhóm giải pháp thuộc ngành giáo dục – đào tạo:

-Sở GD&ĐT cần phối hợp với Sở Nội vụ tham mưu với lãnh đạo tỉnh cho thêm biên chế để xây dựng tổ chức hoặc bố trí cán bộ theo dõi và làm tham mưu cho lãnh đạo Sở và Phòng GD&ĐT chỉ đạo về vấn đề giáo dục đạo đức học sinh, trong đó có giáo dục pháp luật.

-Tăng cường giáo dục đạo đức học sinh qua việc dạy học các môn văn hóa, nhất là môn Giáo dục công dân, còn các môn học khác giáo viên phải có ý thức dạy lồng ghép, tích hợp về giáo dục đạo đức học sinh.

Đối với môn Giáo dục công dân nên bố trí giáo viên được đào tạo chính quy, thay thế dần giáo viên dạy trái môn.

-Tăng cường giáo dục ngoài giờ lên lớp: dạy đủ tiết, nội dung thiết thực, phương pháp hấp dẫn.

-Làm tốt công tác chủ nhiệm lớp. Sở và Phòng GD&ĐT cần tổ chức tập huấn hoặc hội thảo về công tác chủ nhiệm để bồi dưỡng nâng cao năng lực cho giáo viên chủ nhiệm lớp.

-Tăng cường và làm phong phú, hấp dẫn các hoạt động Đoàn (PTTH), Đội (THCS) nhằm lôi cuốn học sinh tham gia, từ đó mới có thể giáo dục đạo đức học sinh.

-Đẩy mạnh phong trào “*Xây dựng trường học thân thiện, học sinh tích cực*” để lôi cuốn học sinh đến trường đến lớp; tiêu biểu là chú ý các hoạt động: đổi mới phương pháp dạy học, đầu tư đầy đủ trang thiết bị dạy học, xây dựng cảnh quan nhà trường xanh - sạch - đẹp; tổ chức các trò chơi dân gian, tổ chức tham quan các di tích văn hóa – lịch sử trong và ngoài tỉnh, tổ chức giao lưu văn nghệ - thể thao, trao đổi kiến thức, xây dựng tốt mối quan hệ giữa thầy – thầy, thầy – trò, trò – trò,...

Nhóm giải pháp ngoài nhà trường:

-Củng cố hoạt động của Ban đại diện cha mẹ học sinh (Hội phụ huynh học sinh), Ban đại diện cần phải hiểu rõ kế hoạch hoạt động của nhà trường, phối hợp với nhà trường để chăm lo giáo dục học sinh, trong đó có giáo dục đạo đức học sinh.

-Xây dựng môi trường xã hội tích cực, trong đó:

+ Đảng và chính quyền các cấp quan tâm lãnh đạo các lực lượng xã hội thực hiện tốt các thiết chế văn hóa-xã hội ở địa phương, xây dựng môi trường giáo dục lành mạnh, tạo điều kiện thuận lợi cho công tác giáo dục đạo đức học sinh.

+ Các tổ chức chính trị-xã hội như: Đoàn thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh, Hội Phụ nữ, Hội nông dân, Hội Cựu Chiến binh...và các đoàn thể xã hội như Hội Khuyến học, Hội Cựu giáo chức, Hội Nạn nhân chất độc Da cam-Diôxin, Hội Bảo trợ bệnh nhân nghèo, người tàn tật và trẻ em mồ côi, Hội chữ thập đỏ... cần quan tâm đến đối tượng học sinh nghèo, học sinh có hoàn cảnh khó khăn để có biện pháp giúp đỡ các em vượt qua khó khăn, tiếp tục đến trường, nhằm tránh được nguy cơ vi phạm đạo đức, pháp luật.

TẠO CƠ CHẾ PHỐI HỢP GIỮA NHÀ TRƯỜNG, GIA ĐÌNH VÀ XÃ HỘI NHẪM KHẮC PHỤC TÌNH TRẠNG GIẢM SÚT ĐẠO ĐỨC Ở HỌC SINH PHỔ THÔNG

(Báo cáo đề dẫn hội thảo “Giáo dục đạo đức học sinh phổ thông”)

Nguyễn Thanh Sơn
(CT. Tỉnh hội)

Tiếp tục cuộc hội thảo “Đạo đức nhà giáo trong cuộc vận động xây dựng Trường học thân thiện, học sinh tích cực” đã được tổ chức vào hè năm rồi (2011), năm nay Hội CGC tỉnh nhà phối hợp Sở GD&ĐT và Công đoàn ngành tổ chức hội thảo với đề tài “Giáo dục đạo đức học sinh phổ thông”.

Ban tổ chức hội thảo xin được chào mừng và cảm ơn sự hiện diện quý báu của quý vị đại biểu đến từ Hội CGC Việt Nam, UB MTTQVN tỉnh, Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy, Liên hiệp các hội Khoa học và Kỹ thuật tỉnh, Ban Giám đốc Sở GD&ĐT, Thường vụ Công đoàn ngành, Hội Khuyến học, các Phòng chức năng của Sở, các Phòng GD&ĐT, Trường Cao đẳng Bến Tre, Các Trường Phổ thông, Hội CGC các huyện, thành phố, các Chi hội CGC trực thuộc, các nhà giáo ưu tú, các quý vị có báo cáo tham luận và các phóng viên Báo Đồng Khởi, Đài Phát thanh và Truyền hình tỉnh!

Như chúng ta đều biết, giáo dục đạo đức học sinh là một trong những nội dung giáo dục có tầm quan trọng đặc biệt; là một trong những nhiệm vụ trọng tâm của nhà trường phổ thông nhằm thực hiện mục tiêu giáo dục toàn diện. Vị trí và tầm quan trọng đặc biệt của việc giáo dục đạo đức học sinh bắt nguồn từ quan điểm đạo lý làm người, học để làm người của dân tộc. Đồng thời, trong quá trình đấu tranh cách mạng dưới sự lãnh đạo của Đảng, các giá trị đạo đức truyền thống của dân tộc đã được Đảng ta kế thừa và nâng lên thành đạo đức cách mạng. Các chuẩn mực đạo đức này đã được cụ thể hóa vào nội dung, chương trình dạy học của nhà trường phổ thông và trở thành mục tiêu phấn đấu không ngừng của các nhà trường.

Như vậy, cũng có thể nói, giáo dục đạo đức cho học sinh phổ thông là một hoạt động gắn chặt với nhiệm vụ chính trị của nhà trường phổ thông; và kết quả của hoạt động này là thước đo quan trọng nhất để đánh giá chất lượng và hiệu quả của việc thực hiện nhiệm vụ chính trị ấy.

Thời gian qua, do nhận thức được vị trí và tầm quan trọng đặc biệt của việc giáo dục đạo đức học sinh, các nhà trường phổ thông nói chung và ở tỉnh nhà nói riêng, đã có nhiều nỗ lực để thực hiện nhiệm vụ trọng tâm này. Kết quả đạt được có thể đánh giá là khả quan. Xếp loại hạnh kiểm (khái quát mặt đạo đức học sinh) trong nhiều năm qua ở hầu hết các nhà trường phổ thông đều cho một kết quả khá

đồng nhất: hầu hết các em đều có hạnh kiểm tốt và khá; có một tỉ lệ rất thấp, không đến 1% là yếu. Theo kết quả xếp loại hạnh kiểm này thì có thể khái quát đánh giá: hầu hết học sinh phổ thông đều đạt yêu cầu về đạo đức; diện chưa đạt yêu cầu chỉ là cá biệt! Từ đó, cũng có thể đi đến một kết luận hợp logic là: các nhà trường phổ thông của chúng ta đã lập được thành tích nổi bật trong giáo dục đạo đức học sinh!

Tuy nhiên, trong thực tiễn, kết quả xếp loại hạnh kiểm khả quan như thế của nhà trường phổ thông xem ra chưa thật sự thuyết phục. Vấn đề đạo đức học sinh luôn là vấn đề được toàn xã hội quan tâm dưới góc nhìn không mấy lạc quan, thậm chí là băn khoăn, lo lắng! Đại hội Đảng các khóa trong khoảng thời gian gần 30 năm nước nhà đổi mới đều có đánh giá là chất lượng giáo dục, đào tạo giảm sút, chưa đáp ứng tốt nhu cầu phát triển kinh tế-xã hội; mục tiêu giáo dục toàn diện chưa đạt được, còn bất cập giữa dạy chữ và dạy người. Đặc biệt, Đại hội Đảng lần thứ XI gần đây đã nêu: *“Chất lượng giáo dục, đào tạo chưa đáp ứng yêu cầu phát triển, nhất là đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao vẫn còn hạn chế; chưa chuyển mạnh sang đào tạo theo nhu cầu của xã hội. Chưa giải quyết tốt mối quan hệ giữa tăng số lượng, qui mô với nâng cao chất lượng, giữa dạy chữ và dạy người. Chất lượng giáo dục toàn diện giảm sút. Xu hướng thương mại hóa và sa sút đạo đức trong giáo dục khắc phục còn chậm, hiệu quả thấp, đang trở thành nỗi bức xúc trong xã hội.”*

Như vậy là có sự bất cập, sự chưa thống nhất giữa nhà trường và xã hội trong nhìn nhận và đánh giá về tình hình đạo đức học sinh phổ thông. Vì sao lại có hiện tượng này? Câu trả lời là phải chăng đã có một khoảng cách giữa công tác giáo dục đạo đức học sinh ở nhà trường với các yêu cầu hết sức thực tiễn của xã hội. Khái quát lên, khoảng cách này suy cho cùng chính là khoảng cách giữa mục tiêu đào tạo của nhà trường phổ thông với các yêu cầu của xã hội trong lĩnh vực đào tạo nguồn nhân lực. Yêu cầu *“Đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục, đào tạo”* mà Đại hội XI của Đảng đặt ra, phải chăng là cũng nhằm phân đầu san lấp cho được cái khoảng cách này.

Đi sâu xem xét, đánh giá thực trạng giảm sút đạo đức học sinh phổ thông, ta thấy có các nhóm nguyên nhân:

1-Nhóm nguyên nhân từ nhà trường:

Nhà trường giáo dục đạo đức học sinh phổ thông thông qua các kênh:

-Chính khóa: Trực tiếp là bộ môn Đạo đức (ở tiểu học), môn Giáo dục công dân (ở trung học); gián tiếp là lồng ghép vào các môn học còn lại trong chương trình khi có điều kiện.

-Ngoại khóa: Bao gồm các hoạt động ngoại khóa bộ môn, hoạt động Đoàn, Đội, hoạt động văn, thể, mỹ và các hoạt động xã hội khác.

-Ngoài ra còn có vai trò của công tác chủ nhiệm lớp; vai trò của môi trường sư phạm là trật tự, kỷ cương học đường, là cảnh quan khuôn viên trường lớp, là

không khí thân thiện và tích cực... , nói chung là “*cái hồn*”, “*cái uy*” của nhà trường.

Đi sâu phân tích thực trạng các kênh, ta thấy:

-Vị trí bộ môn Đạo đức, Giáo dục công dân hết sức khiêm tốn (được xem là môn phụ); nội dung học chưa thật thiết thực và phù hợp, nặng lý thuyết, thiếu quan tâm rèn luyện hành vi và kỹ năng sống; chưa tạo được động lực thật sự trong dạy và học nên chất lượng dạy học rất thấp. Môn chủ công để giáo dục đạo đức đã vậy, thì việc lồng ghép, kết hợp giáo dục đạo đức thông qua các bộ môn khác lại càng bất cập hơn nhiều!

-Các hoạt động ngoại khóa bộ môn, hoạt động Đoàn, Đội, hoạt động xã hội nói chung là còn nghèo nàn, xơ cứng, chưa thật sự thu hút học sinh để bồi dưỡng nên những tư tưởng và tình cảm đẹp.

-Rất khó tìm thấy những giáo viên chủ nhiệm lớp có đủ điều kiện để hết lòng vì học sinh thân yêu; môi trường sư phạm của nhà trường tuy có nhiều khởi sắc, song vẫn chưa tiếp cận được mục tiêu “*Trường học thân thiện, học sinh tích cực*”.

2-Nhóm nguyên nhân từ gia đình:

-Gia đình là cái nôi nuôi dưỡng cả đời người. Đạo đức, nhân cách các thành viên trong gia đình mang đậm dấu ấn nếp sống và truyền thống đạo đức của gia đình, nhất là trẻ ở lứa tuổi học phổ thông. Trước tiên là gia đình; sau đó, đồng thời với gia đình là nhà trường và xã hội là những nhân tố tiếp hình thành đạo đức, nhân cách các em. Nói như vậy để thấy yếu tố gia đình là quyết định đường nào!

-Theo số liệu từ Ban chỉ đạo xây dựng đời sống văn hóa của tỉnh, đến tháng 6-2012, đã có 337.122/384.753 hộ gia đình đạt chuẩn văn hóa, tỉ lệ 96,66%. Con số này, mặc dù là có “chạy theo thành tích”, song cũng phải nhìn nhận rằng, phần lớn các gia đình chúng ta vẫn còn giữ được nền nếp đạo đức cơ bản và đang có tác dụng tích cực đến phần lớn các em.

-Tuy nhiên, cũng còn một bộ phận không nhỏ những gia đình chưa thật sự là chiếc nôi yêu thương, chưa thật sự là chỗ dựa tinh thần, chưa thật sự là động lực để chấp cánh những ước mơ cho con trẻ. Thậm chí cũng còn một bộ phận không nhỏ những gia đình đang là nỗi bất hạnh, đang là nỗi đốn đau, đang là nỗi tủi nhục, đang là nỗi kinh hoàng... đối với các em!

3-Nhóm nguyên nhân từ xã hội:

-Không có nhà trường nào, không có gia đình nào đứng ngoài xã hội. Đặt trong mối quan hệ giữa nhà trường, gia đình và xã hội, thì xã hội là mảnh đất để đặt nhà trường và gia đình; là không khí để nhà trường và gia đình hít thở, tồn tại. Xã hội thì không có một xã hội chung chung; mà xã hội bao giờ cũng là một chế độ xã hội cụ thể. Chế độ xã hội của chúng ta là chế độ xã hội “*Dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh*”. Nó vừa là động lực vừa là mục tiêu để

chúng ta tiến lên xây dựng một xã hội mới. Nói như vậy, thì một thực trạng đạo đức nào của học sinh cũng mang đậm nét dấu ấn của yếu tố xã hội!

-Cũng theo số liệu từ Ban chỉ đạo xây dựng đời sống văn hóa tỉnh, đến tháng 6-2012, đã có 100% đơn vị ấp, khu phố đạt chuẩn văn hóa; 138/164 (tỉ lệ 84,14%) xã, phường, thị trấn đạt chuẩn văn hóa. Con số này, cho là có “chạy theo thành tích”, nhưng khách quan nhất, chúng ta cũng phải thừa nhận xã hội ta là một xã hội ổn định, trật tự, đang phấn đấu vượt qua khó khăn, thách thức để đạt tới mục tiêu tốt đẹp đã đề ra. Chính yếu tố xã hội tích cực này đã tạo nên thế và lực để các nhà trường của chúng ta không ngừng đi lên trong công cuộc đổi mới, không ngừng nâng cao chất lượng dạy và học.

-Tuy nhiên, do chúng ta xây dựng xã hội mới trên cái nền của xã hội cũ với biết bao tàn tích của chiến tranh; do con đường chúng ta đi là con đường chưa có tiền lệ trong lịch sử và kẻ thù thì không ngớt có những âm mưu và thủ đoạn cản trở, chống phá; do những khó khăn khách quan này cộng với những yếu kém, những khuyết điểm chủ quan trong xây dựng và quản lý một xã hội mới, nên bên cạnh thành quả, xã hội ta vẫn đang tồn tại những mặt tiêu cực: pháp luật chưa đầy đủ, việc chấp hành luật pháp chưa nghiêm, còn nhiều tệ nạn và tội phạm, sống thực dụng, nạn tham ô, tham nhũng, những bất công xã hội...Tất cả đang trở thành những trở trở, những bức xúc, những nhức nhối... ít nhiều đang làm phân đi tác dụng những điều tốt đẹp mà các em được học từ nhà trường!

Như vậy, nguyên nhân của thực trạng giảm sút đạo đức học sinh phổ thông phải chăng là được chia đều cho nhà trường, gia đình và xã hội? Thực tiễn là không phải như vậy. Đúng là những hạn chế, những bất cập trong từng môi trường nhà trường, gia đình và xã hội đều có góp phần vào thực trạng giảm sút đạo đức học sinh. Tuy nhiên, mức độ ít nhiều của từng môi trường phải được xem xét cụ thể trên từng đơn vị địa phương nơi nhà trường đóng. Nêu lên điều này, không phải là để đổ lỗi cho nhau, mà nhằm để đi sâu tìm hiểu, đi sâu phân tích, đánh giá đúng mức từng mặt hạn chế, bất cập trong từng môi trường nhằm tìm ra giải pháp hiệu quả nhất để giải quyết vấn đề.

Thực ra, ai cũng biết, thực trạng giảm sút đạo đức học sinh phổ thông có nguyên nhân từ nhà trường, gia đình và xã hội. Bởi lẽ, nguyên lý giáo dục của chúng ta là “*Học đi đôi với hành, giáo dục kết hợp với lao động sản xuất, nhà trường gắn liền với gia đình và xã hội*”. Tuy vậy, chúng ta không dừng lại ở cái chung chung, mà nhất thiết phải đi sâu xem xét một cách cụ thể dưới góc độ của từng đơn vị địa phương, để đánh giá đúng mức thực trạng giảm sút đạo đức học sinh và đưa ra giải pháp phù hợp nhất. Nói cụ thể hơn, là trên cơ sở cái chung, cái phổ biến, từng địa phương, đơn vị cần đi sâu xem xét, phân tích để tìm ra cái đặc thù. Và chính cái đặc thù này mới là nút mở để giải quyết vấn đề.

Việc xác định đúng cái đặc thù trong mỗi môi trường ở từng đơn vị địa phương đã quan trọng rồi, song việc hình thành một cơ chế phối hợp chặt chẽ, thường xuyên giữa ba môi trường lại càng quan trọng hơn, thậm chí là có ý nghĩa

quyết định. Bởi lẽ, không có một giải pháp cụ thể nào trong mỗi một môi trường mà không có mối quan hệ với hai môi trường còn lại. Ví dụ: nhà trường tiến hành đẩy mạnh công tác chủ nhiệm lớp để giải quyết tệ nạn “Internet đen” trong học sinh mà không phối hợp với cha mẹ các em và chính quyền địa phương thì làm sao mang lại kết quả! Cho nên, đồng thời với việc tìm ra cái đặc thù, thì nhất thiết phải xây dựng ngay một cơ chế phối hợp để giải quyết cái đặc thù đó. Và điều này, cũng chính là mục đích cao nhất mà hội thảo chúng ta nhằm đạt tới.

Trong tinh thần như vậy, thay mặt Ban tổ chức hội thảo, tôi xin tuyên bố khai mạc hội thảo với chủ đề “**Giáo dục đạo đức học sinh phổ thông**”. Hội thảo mong nhận được thật nhiều các ý kiến tâm huyết của quý vị để góp thêm tiếng nói, để góp thêm giải pháp, để góp phần “*Đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục, đào tạo*”.

(10-8-2012)

VỀ MỘT SỐ NỘI DUNG VÀ GIẢI PHÁP GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC THANH THIẾU NIÊN TRONG TRƯỜNG HỌC.

Nguyễn Văn Ba
(PCT. Tỉnh hội)

Giáo dục đạo đức cho học sinh phổ thông có tầm quan trọng đặc biệt.

Đạo đức vốn là cái gốc của con người: “*Có tài mà không đức là vô dụng*” (Bác Hồ). Người xưa cũng đã nói: “*Đức thắng tài, vi quân tử, tài thắng đức vi tiểu nhân*”. Ngày nay, việc giáo dục đạo đức, lễ sống cho thanh thiếu niên ... là chủ trương lớn của Đảng và Nhà nước, là phong trào giáo dục của toàn ngành và các lực lượng tham gia giáo dục. Bác Hồ đặc biệt quan tâm thiếu niên và nhi đồng, Bác đã viết: “*Thiếu niên nhi đồng là người chủ tương lai của nước nhà. Vì vậy, chăm sóc và giáo dục tốt các cháu là nhiệm vụ của toàn Đảng, toàn dân*”. Trong tình trạng đạo đức thanh thiếu niên, có một bộ phận không nhỏ sa sút, gây bức xúc đối với người làm công tác giáo dục, đối với xã hội. Vấn đề quan trọng là cần xác định nội dung giáo dục trong từng chặng của cả quá trình giáo dục và các giải pháp thực hiện một cách đồng bộ để mang lại hiệu quả cao.

Thứ nhất là các nội dung đạo đức cần giáo dục.

Đạo đức là tính tốt thể hiện trong việc tu dưỡng, rèn luyện bản thân và ứng xử trong các mối quan hệ xã hội. Nó còn có ý nghĩa nhân cách sống, lý tưởng sống của thanh thiếu niên. Trong nhà trường, việc giáo dục và rèn luyện đạo đức, có thể nói, tập trung ở ba phạm vi: một là các nội dung thể hiện ở các khẩu hiệu được treo trang trọng trong trường, trong lớp (Tiên học lễ, hậu học văn; Năm điều Bác Hồ dạy; khẩu hiệu của từng đợt thi đua, ...); hai là các nội dung được đưa vào giảng dạy chính khóa gồm một bộ phận giáo dục đạo đức, một bộ phận giáo dục công dân tùy cấp lớp; ba là các buổi sinh hoạt Đoàn, Đội, sinh hoạt ngoại khóa, chuyên đề, các buổi sinh hoạt dưới cờ,... Cũng có thể chia theo mức độ các nội dung: từ giáo dục khuôn phép, thói quen ứng xử đến các nội dung bản thân được giáo dục để tự rèn luyện và cao hơn là các nội dung học sinh tự xác định để phấn đấu rèn luyện. Thực tế, các nội dung ấy đan xen nhau, không hình thành theo mức độ đã nêu. Chẳng hạn, trước khi học “lễ phép”, ở gia đình đã được rèn luyện đức tính này; hoặc đức tính “trung thực” (một bài học ở lớp), học sinh đã hiểu và rèn luyện tính “thật thà” khi được sinh hoạt về 5 điều Bác Hồ dạy; hoặc nội dung tôn trọng, giữ gìn, bảo vệ của công, có một bài hát ở Mẫu giáo đã đề cập (*Ra vườn hoa chơi, không bẻ hái hoa vì hoa là của chung*).

Theo đó, nội dung đạo đức cần giáo dục đầu tiên là lễ (trong khẩu hiệu “*Tiên học lễ hậu học văn*”). Lễ là những khuôn phép, thói quen ứng xử, là sự lễ phép trước tiên trong giao tiếp. Việc này được thực hiện ở gia đình từ lúc trẻ bắt đầu tập

nói và được rèn luyện ở đầu năm học (nhất là học sinh tiểu học và các lớp đầu cấp THCS) thể hiện ở hai tuần lễ kỷ luật. Ở gia đình, nội dung cần rèn luyện là “*gọi dạ, bảo vâng*”, kính trọng hiếu thảo ông bà cha mẹ, thuận hòa với anh chị em, đi thưa về trình, biết chào hỏi khi khách đến nhà...; cao hơn là không trong chờ ở người lớn về một số việc nhỏ nhặt: sắp xếp nơi bàn học, nơi ngủ ... “*Vạn sự khởi đầu nan*”, không thực hiện được là đã tạo được việc giáo dục nhân cách giai đoạn đầu.

Ở trường học, trước khi dạy chữ, kiến thức, phải dạy lễ. Đó là giáo dục sự lễ phép qua giao tiếp. Học sinh biết thực hiện “*thưa thầy, thưa cô*” khi phát biểu, trả lời; biết “*dạ, vâng*” khi nghe dặn dò, dạy bảo, biết “*cám ơn*” khi được giúp, biết “*xin lỗi*” khi vô tình làm sai trái. Kế đến, học sinh biết khuôn phép ra vào trường (VD: dắt xe đạp từ cổng trường đến nhà giữ xe...); tuân thủ nội quy trường, nội quy ra vào lớp, xếp hàng vào lớp; giữ trật tự trong lớp, các buổi sinh hoạt chung; ngồi đúng tư thế, đúng vị trí; im lặng, trật tự, lắng nghe khi thầy cô giảng bài; tôn trọng bạn trong học nhóm, thảo luận... Cũng cần rèn luyện thói quen khi bắt đầu tiết học: cung cách chào khi thầy cô vào lớp; cử chỉ thái độ khi được kiểm tra bài; việc soạn sách vở, dụng cụ học tập; việc ghi ngày tháng và tựa bài học; việc được gọi trả bài; việc bổ sung ý kiến cho bạn; việc cần hỏi điều chưa hiểu ...

Những thói quen ứng xử này được rèn luyện thành nề nếp ở đầu năm học, các buổi học, chắc chắn việc trật tự ở trường lớp được đảm bảo, tạo điều kiện tốt cho việc tiếp thu bài ở lớp và các nội dung trong sinh hoạt tập thể... Đó cũng là cách nhận thức và thực hiện khẩu hiệu “*Tiên học lễ hậu học văn*” có thể có tính thuyết phục.

Các nội dung giáo dục đạo đức trọng tâm ở mỗi lớp, mỗi cấp lớp được quy định trong chương trình chính khóa cần được thực hiện tốt từng nội dung một, bằng phương pháp giảng dạy linh hoạt, sáng tạo, đưa người học vào thế giới các chuyện sinh động chứ không chỉ bằng lời răn dạy khô khan; cũng cần liên hệ với các khuôn phép, thói quen ứng xử và gắn kết với đạo đức, phẩm chất tốt đẹp của dân tộc, của nhân dân trong việc tự tu dưỡng rèn luyện và ứng xử trong các mối quan hệ xã hội cả ngày xưa và thời đại ngày nay.

Nội dung giáo dục đạo đức thể hiện trong 5 điều Bác Hồ dạy không phải chỉ là lời hứa mà học sinh tuyên đọc trong buổi chào cờ đầu tuần, mà phải được thấm sâu xuyên suốt thành tình cảm và thói quen ứng xử cụ thể; gắn bó yêu thương, giữ gìn trường lớp; quý mến bạn bè; tích cực học tập; chấp hành nội quy, ý thức tổ chức kỷ luật, giữ vệ sinh thân thể và vệ sinh chung, trung thực, khiêm tốn, dũng cảm nhận cái sai để sửa chữa và đấu tranh cho cái đúng...

Một nội dung nữa cũng cần quan tâm là đưa giáo dục liêm chính cho thanh thiếu niên vào nhà trường. (Nội dung này được Trường Cao đẳng Bến Tre chủ quản cho nhóm sáng tạo trẻ và Chữ thập đỏ Trường Cao đẳng thực hiện bước đầu có kết quả và tiếng vang).

Thứ hai là một số giải pháp giáo dục đạo đức.

-Giải pháp đầu tiên rất quan trọng và có ý nghĩa quyết định là sự nêu gương. Đó là tấm gương của các lực lượng giáo dục và trước hết và trung tâm là người thầy (giáo viên chủ nhiệm, hướng dẫn, giáo viên dạy lớp, bộ môn). Điều này đã được khẳng định bằng khẩu hiệu “*Mỗi thầy cô giáo là tấm gương về đạo đức, tự học và sáng tạo*”. Tấm gương đạo đức của thầy cô giáo có những biểu hiện cụ thể.

Người thầy có tri thức sâu về nhiệm vụ, có tài năng sư phạm, có lòng yêu nghề, yêu thương học sinh, có nhân cách tốt, lễ sống cao đẹp và ứng xử tốt.

Người thầy nêu gương về lễ phép. Học sinh chào thầy cô vào đầu tiết học, thầy đừng quên chào lại các em “Chào các em”, “Mời các em ngồi xuống”. Học sinh biết “Thưa thầy, thưa cô” khi trả lời câu hỏi; thầy đừng quên “Mời em” khi gọi học sinh trả lời, phát biểu và đừng quên “Cám ơn em” khi học sinh phát biểu xong...

Thực hiện chữ “tâm” trong soạn giảng, kiến thức đảm bảo chân lý, phù hợp thẩm mỹ; giải quyết tốt các tình huống trên lớp; đối xử công bằng với tất cả học sinh (không vì thân hoặc lý do khác mà thiên vị). Điều này thể hiện bản lĩnh người thầy và tạo niềm tin vững chắc ở học sinh (học sinh tiểu học xem thầy là thần tượng).

Như vậy, sẽ đòi hỏi việc xây dựng đội ngũ có đạo đức trong sáng, tri thức cao sâu, giỏi chuyên môn nghiệp vụ...

-Giải pháp thứ hai là thực hiện việc kết hợp sâu sát các lực lượng giáo dục trong nhà trường (Ban giám hiệu, Công đoàn, Đoàn, Đội, giáo viên chủ nhiệm...) mà các cấp quản lý giáo dục có hoạch định các nội dung và biện pháp tiến hành theo từng thời gian, từng chủ điểm, thể hiện trong giáo dục chính khóa, ngoại khóa; các buổi lễ chào cờ, sinh hoạt lớp; các buổi sinh hoạt chủ đề, chuyên đề; sinh hoạt học sinh cá biệt... ở đó có qui định trách nhiệm chung và của mỗi lực lượng giáo dục.

Việc kết hợp ba môi trường giáo dục (nhà trường, gia đình và xã hội) cần được thực hiện chặt chẽ. Đây là giải pháp không thể thiếu. Trường học cần thông tin đến cha mẹ học sinh nội quy trường, những quy định nề nếp xây dựng từ đầu năm, những quy định về học tập. Đại diện cha mẹ học sinh cần tham gia các buổi sinh hoạt lớp, lễ chào cờ đầu tuần, các buổi ngoại khóa... để hợp tác giáo dục. Vai trò của địa phương cũng đặc biệt quan trọng: các đoàn thể góp phần quản lý, giáo dục thanh thiếu niên ở nơi cư trú cũng cần có sự liên kết thống nhất các nội dung giáo dục ở từng thời gian.

Nội dung giáo dục đạo đức trong 5 điều Bác Hồ dạy cần đưa vào giải pháp thực hiện lồng ghép trong các chuyên đề, sinh hoạt ngoại khóa và nội dung sinh hoạt, giáo dục tùy từng cấp lớp và bậc học.

-Một giải pháp nữa là chấp hành qui định dạy, học thêm của lãnh đạo ngành, nhất là đối với Tiểu học (tăng cường sự đóng góp nhiều hơn cho quỹ hội cha mẹ học sinh để chi trả công bồi dưỡng, phụ đạo hơn là đóng học phí học thêm hàng

tháng cho con); đồng thời nên chẳng không tổ chức căng-tin trong trường học vốn không được quản lý tốt, chỉ cần sử dụng quỹ cha mẹ học sinh sắm thức uống tinh khiết cho học sinh trong giờ chơi...)

Tóm lại, việc giáo dục đạo đức thanh thiếu niên ở trường học đặc biệt quan trọng, chẳng những giáo dục phẩm chất, nhân cách, lý tưởng sống..., mà còn góp phần tạo dựng nề nếp, trật tự kỷ cương trong trường và tích cực góp phần truyền đạt và tiếp nhận tri thức tốt hơn.

Bằng trải nghiệm bản thân, kết hợp tham khảo một số ý kiến của đồng nghiệp, bài này chỉ sơ bộ nêu một số nội dung và giải pháp cơ bản; trong trình bày có chỗ cụ thể, có chỗ ở dạng ý tưởng (như các giải pháp kết hợp...), không thể nào đầy đủ, tất nhiên mang tính chủ quan của người viết; lại nữa, chưa đề xuất các giải pháp giáo dục lại đối với đối tượng chưa thực hiện tốt theo yêu cầu chung. Chỉ mong đóng góp một phần rất nhỏ vào vấn đề lớn, vào sự nghiệp giáo dục-đào tạo.

7/2012.

MỘT SỐ BIỆN PHÁP GÓP PHẦN GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC CHO HỌC SINH TRONG TRƯỜNG PHỔ THÔNG HIỆN NAY

Nguyễn Vĩnh Phúc
(TP. GD&ĐT Châu Thành)

1. Tính cấp thiết của việc giáo dục đạo đức cho học sinh phổ thông hiện nay:

-Mục tiêu đào tạo của giáo dục trong giai đoạn hiện nay là đào tạo con người Việt Nam phát triển toàn diện, có đạo đức, có tri thức và sức khỏe, thẩm mỹ và nghề nghiệp, trung thành với lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, hình thành và bồi dưỡng nhân cách, phẩm chất và năng lực của công dân, đáp ứng nhu cầu xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

-Xuất phát từ yêu cầu phát triển ngày càng cao của xã hội hiện nay, đặc biệt nước ta đang bước vào thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, đòi hỏi phải có một thế hệ tương lai giỏi về tài năng, chuẩn về đạo đức. Người giáo viên không chỉ dạy cho học sinh của mình những kiến thức văn hóa trên lớp mà còn phải dạy cho các em biết cách sống, cách làm người. Cho nên, ngoài việc giáo dục văn hóa còn phải giáo dục đạo đức cho các em ngay cả trên lớp học và quản lý các em ngoài giờ lên lớp nữa.

-Thực trạng các trường hiện nay, còn một số phụ huynh, một bộ phận nhỏ giáo viên, kể cả giáo viên chủ nhiệm và giáo viên bộ môn chưa nhận thức đúng đắn về tầm quan trọng của việc theo dõi, quản lý giáo dục các em ngoài giờ lên lớp, thiếu quan tâm giáo dục đạo đức cho các em; còn một bộ phận giáo viên dù có lòng nhiệt tình, yêu nghề mến trẻ nhưng do chưa có kinh nghiệm nhiều trong việc quản lý, giáo dục đạo đức cho học sinh nên cuối cùng mang lại hiệu quả giáo dục không cao.

-Trong bối cảnh cơ chế thị trường và thực hiện chính sách mở cửa của nhà nước ta hiện nay, cùng với sự phát triển như vũ bão của nền công nghệ thông tin thì học sinh chịu nhiều tác động rất nhiều từ điều kiện môi trường xã hội (tốt cũng có, xấu cũng có). Cho nên, nhiệm vụ của người giáo viên, đặc biệt là người giáo viên chủ nhiệm càng nặng nề hơn, đòi hỏi người giáo viên phải làm việc một cách khoa học, sáng tạo trong việc giáo dục đạo đức cho học sinh.

2. Thực trạng đạo đức học sinh và việc giáo dục đạo đức học sinh ở các trường phổ thông hiện nay.

2.1. Thực trạng đạo đức của học sinh trường phổ thông:

a) Đặc điểm chung về đạo đức của học sinh hiện nay:

* Ưu điểm:

Theo kết quả đạt được trong những năm qua của huyện về lĩnh vực giáo dục đạo đức học sinh cho thấy một số điểm nổi bật như sau:

-Đa số học sinh đều đạt kết quả tốt về rèn luyện đạo đức do được cha mẹ, nhà trường quan tâm giúp đỡ giáo dục các em.

-Đời sống kinh tế của các gia đình ngày càng khá giả hơn, đủ điều kiện hơn để đảm bảo các em được chăm sóc tốt hơn, an tâm đi học.

-Đa số các em cũng đã xây dựng được cho mình một ý chí, nghị lực để khắc phục khó khăn vươn lên trong học tập và mạnh dạn nói “không” với những điều xấu, điều tiêu cực.

*** Tồn tại:**

Một bộ phận học sinh còn biểu hiện tiêu cực như sau:

-Các em có lối sống thực dụng, chỉ chú ý đến lợi ích vật chất mà coi nhẹ giá trị tinh thần, xem trọng lợi ích cá nhân, coi nhẹ lợi ích tập thể.

-Ngôn phong, tác phong chưa tốt, biểu hiện: ăn mặc không phù hợp, tóc tai không gọn gàng, thiếu ý thức tôn trọng thầy cô và những người xung quanh.

-Lười học, trốn học, sống không có hoài bão, không có ước mơ, không mục đích, không biết lỗi khi mình làm sai.

-Thích và nghiện những trò chơi vô bổ: chơi game, bida... Để có tiền thỏa mãn những sở thích không lành mạnh này, các em đã nói dối cha mẹ để xin tiền, vay mượn bạn bè, thậm chí là lấy cắp của bạn bè...

-Các em thích lối sống hiện đại, đua đòi, muốn chứng tỏ mình là người lớn, thức thời nên đã thay đổi kiểu tóc, một quần áo, một số loại trang sức không hợp với lứa tuổi học sinh, hẹn hò đi chơi...

-Thời gian sau này lại có một số học sinh có những biểu hiện mà cả nhà trường và phụ huynh đều lo lắng và bức xúc, cụ thể như:

+ Quay phá, ham mê chơi bời, bỏ nhà lang thang...

+ Thành lập các băng nhóm, sẵn sàng hành động bạo lực để thanh toán nhau khi có hiềm khích.

+ Có những biểu hiện gần như thẳng thừng chống đối lại giáo viên khi bị trách phạt.

2.2. Thực trạng việc giáo dục đạo đức cho học sinh trong những năm qua:

*** Mặt mạnh:**

a) Về phía gia đình:

Tuyệt đại đa số PHHS là có quan tâm nhiều đến việc học hành của con cái, cụ thể như:

-Trong các phiên họp định kỳ của nhà trường đối với PHHS thì hầu như đa số PHHS có đến dự đông đủ để lắng nghe ý kiến của BGH nhà trường, của BGH và GVCN nhận xét về quá trình học tập và rèn luyện đạo đức của con em mình, có đóng góp ý kiến cùng với nhà trường xây dựng nề nếp đạo đức học sinh và có nhiều ý kiến mang tính khả thi.

-Rất nhiều phụ huynh là những mạnh thường quân năng nổ, nhiệt tình, thường xuyên đóng góp xây dựng nhiều nguồn quỹ để hỗ trợ cho học sinh trong học tập, đặc biệt đã gây được quỹ hỗ trợ cho học sinh nghèo hiếu học và đóng góp kinh phí cho việc mua quà phát cho học sinh trong các đợt sơ, tổng kết hoạt động năm học và các phong trào. Từ đó góp một phần rất lớn trong việc hỗ trợ nhà trường giáo dục toàn diện học sinh trong nhà trường.

-Nhiều trường hợp BGH, GVCN mời PHHS vào trường vì lý do con em họ có những sa sút về học tập, đạo đức. Phụ huynh đã chấp hành rất nghiêm túc và bày tỏ thái độ đồng tình với nhận xét, đánh giá của con em họ, không bênh vực, không bao che.

b) Về phía nhà trường:

Việc giáo dục đạo đức cho học sinh tuy không phải hoàn toàn là trách nhiệm của nhà trường, nhưng nhà trường chính là nơi quyết định rất lớn đến việc hình thành nhân cách, đạo đức cho học sinh. Nhận thức rõ điều đó, các bộ phận hữu quan trong nhà trường đã ra sức phấn đấu trong việc giáo dục đạo đức cho học sinh, cụ thể như sau:

-BGH nhà trường thường xuyên theo dõi, giám sát hoạt động của học sinh trong phạm vi trong và ngoài nhà trường (nắm bắt dư luận), từng bước đề ra những giải pháp xử lý kịp thời nhằm mục tiêu răn đe là chính, không để xảy ra rồi mới xử lý sự việc.

-Giáo viên trực theo lịch trực hàng ngày, theo dõi tình hình nề nếp đạo đức tác phong của học sinh..., xử lý những trường hợp học sinh vi phạm lỗi nặng mà giáo viên bộ môn không thể xử lý được tại lớp. Báo cáo kịp thời với BGH những trường hợp đột xuất xảy ra đối với học sinh.

-Đoàn – Đội thường xuyên củng cố hoạt động của Đội cờ đỏ, Ban chỉ huy liên chi Đội hỗ trợ nhà trường trong việc quản lý nề nếp kỷ luật của học sinh; định kỳ dành một thời gian thích hợp cho các em học sinh tham gia các buổi sinh hoạt truyền thống, báo cáo gương người tốt-việc tốt, hay cho tham gia những trò chơi dân gian mang tính giáo dục đạo đức, truyền thống tốt đẹp của dân tộc.

-Công đoàn và các bộ phận hữu quan khác: thường xuyên tham mưu với BGH, đề xuất các biện pháp nhằm khắc phục tình trạng vi phạm đạo đức của học sinh và hạn chế đến mức thấp nhất tỷ lệ học sinh bỏ học.

-Ban đại diện cha mẹ học sinh của nhà trường định kỳ họp cùng BGH để đề xuất giải pháp góp phần giáo dục học sinh, hỗ trợ kinh phí để giúp học sinh vượt qua khó khăn trong học tập; góp phần cùng nhà trường trong việc vận động học sinh bỏ học trở lại trường.

-Giáo viên chủ nhiệm chính là người trực tiếp làm công tác giáo dục đạo đức học sinh trong nhà trường: luôn lấy bản thân làm gương mẫu cho học sinh noi theo, theo dõi chặt chẽ hoạt động của học sinh lớp mình chủ nhiệm, khi phát hiện có dấu hiệu vi phạm đạo đức thì đưa ra kế hoạch uốn nắn kịp thời; thường giáo dục ý thức tự học, tự rèn cho học sinh có ý chí vươn lên trong học tập, biết kính trọng

thầy cô, ông bà, cha mẹ và những người lớn tuổi, người thân trong gia đình; định hướng cho học sinh không có lối sống đua đòi, ăn chơi.

-Giáo viên bộ môn thường xuyên quan tâm đến việc giáo dục đạo đức học sinh thông qua nội dung các tiết dạy, đặc biệt là những giáo viên tham gia dạy môn Giáo dục công dân; luôn tìm tòi, sưu tầm những kiến thức có liên quan đến giá trị đạo đức truyền thống của dân tộc để lồng ghép, liên hệ thực tế vào nội dung của bài.

c) Về phía xã hội:

-Được sự quan tâm, hỗ trợ đặc lực của Đảng ủy, UBND xã, đặc biệt được sự nhiệt tình giúp đỡ của Hội đồng giáo dục của xã trong việc phát hiện dấu hiệu học sinh vi phạm của địa phương và hỗ trợ vận động học sinh bỏ học trở lại trường.

-Nhân dân địa phương cũng có nhiều cá nhân, cơ sở nhiệt tình trong việc giúp đỡ nhà trường thực hiện giáo dục học sinh, đặc biệt là hỗ trợ kinh phí gây nhiều nguồn quỹ quan trọng.

*** Tồn tại:**

a) Về phía gia đình:

-Vẫn còn một số phụ huynh vì hoàn cảnh khó khăn về kinh tế gia đình nên thường ít quan tâm đến con cái.

-Một số gia đình khá giả nhưng cưng chiều làm con có thói quen ỷ lại, chạy theo cuộc sống đua đòi vật chất.

-Một số phụ huynh khi được giáo viên phản hồi về sự sa sút của con em thì tỏ thái độ không đồng tình, thậm chí có những lời lẽ xúc phạm hoặc thưa kiện giáo viên với những lý do không đáng.

-Nhiều phụ huynh có quan niệm cho rằng không cần phải học nhiều, biết chữ là đủ hoặc bắt con cái phải đi làm phụ kiếm sống cho gia đình nên dứt quãng việc học hành và làm cho học sinh có thái độ bi quan, chán nản trong việc học.

b) Về phía nhà trường:

-Ở góc độ xử lý vụ việc: đôi lúc chưa áp dụng tốt hình thức trách phạt hoặc sử dụng nhiều ngôn từ chưa phù hợp gây phản tác dụng trong việc giáo dục đạo đức học sinh.

-Ở góc độ giảng dạy: một bộ phận nhỏ giáo viên (không phải giáo viên dạy môn đạo đức) chưa thật sự quan tâm đến việc giáo dục đạo đức học sinh do cho rằng đó không phải là trách nhiệm của mình nên trong từng tiết dạy chưa lồng ghép được nội dung giáo dục đạo đức cho học sinh vào bài giảng. Riêng đối với giáo viên dạy môn GDCD thì do có một số GV được phân công dạy trái môn nên chất lượng tiết dạy chưa cao.

3. Những phương pháp cơ bản nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục đạo đức cho học sinh trường phổ thông:

3.1. Phương pháp làm việc giữa giáo viên với tổ chức tự quản của học sinh:

a) Phối hợp trong hoạt động dạy- học:

- Khi giảng bài trên lớp, giáo viên là người có trách nhiệm cung cấp cho học sinh những tri thức mới một cách hệ thống giúp các em hiểu bản chất của sự vật và hiện tượng.

- HS và các tập thể tự quản (có thể chia thành các nhóm có cả HS khá giỏi, trung bình, kém) tổ chức ôn tập để hiểu rõ bài học, mở rộng kiến thức đã học và vận dụng nó vào cuộc sống thực tế với sự giúp đỡ của các thầy, cô giáo.

- Các tổ chức tự quản của HS (nhóm học tập, tổ học tập, Chi đoàn, Đội TNTP...) có trách nhiệm lĩnh hội những vấn đề, những nội dung phải giải quyết do thầy cô giáo giao cho, tổ chức cho các bạn HS thảo luận, trao đổi, giúp nhau nắm vững kiến thức, mở rộng và vận dụng những gì đã học vào hoạt động thực tiễn một cách sáng tạo, hình thành kỹ năng, thói quen, hành vi đạo đức và năng lực hoạt động nghề nghiệp.

b) Tổ chức các hoạt động văn hóa tinh thần, thể dục-thể thao:

- Việc tổ chức hoạt động văn hóa tinh thần, TDTT là một trong những nội dung góp phần hình thành và phát triển nhân cách HS. Cần tận dụng được thời gian nhàn rỗi, hướng các em vào những hoạt động bổ ích, vui chơi lành mạnh, hạn chế những hoạt động tự phát không lành mạnh.

- Trong một năm học, ít nhất nên tổ chức cho HS đi dã ngoại, tham quan du lịch từ 1 đến 2 lần vào dịp hè hoặc kỷ niệm các ngày lễ lớn, tổ chức cho các em đi tham quan thực tế bộ môn. Ví dụ: cho HS đi tham quan về nguồn vào dịp kỷ niệm ngày thành lập Đoàn 26/3 hàng năm, tổ chức cắm trại...

- Tổ chức các đêm diễn văn nghệ do chính các em trình diễn nhằm giúp các em có một sân chơi lành mạnh, đồng thời qua đó có thể gây được nguồn quỹ hỗ trợ cho các em HS nghèo trong quá trình học tập. Ví dụ: ở trường định kỳ tổ chức diễn văn nghệ vào 2 dịp: trước Tết và vào ngày 26/3.

c) Tổ chức những hoạt động chính trị-xã hội:

- Hoạt động chính trị-xã hội trong điều kiện hiện nay, không chỉ là những phong trào chính trị lớn như đấu tranh xây dựng, củng cố chế độ, bảo vệ Tổ quốc, phát triển kinh tế... mà còn bao gồm một loạt những hoạt động nhằm để HS rèn luyện, nâng cao nhận thức, thói quen, tình cảm quan hệ xã hội, phát huy truyền thống nhân ái, cần cù, chịu khó, sáng tạo...

- Để hình thành nên nhận thức đúng, có thái độ đúng, có hành vi, thói quen, tình cảm đúng ở HS, giáo viên không chỉ hướng dẫn các em thông qua các bài giảng trên lớp và giáo dục các em bằng toàn bộ nhân cách người thầy mà cần thông qua hoạt động tự rèn luyện của HS, trước hết là hoạt động ở lớp do GVCM là người đề xướng và cố vấn tổ chức.

d) Tổ chức vui chơi với nội dung hoạt động nhất định cần kết hợp với nhà trường theo định hướng chung:

-Tổ chức vui chơi, sinh hoạt lành mạnh là rất cần thiết. Song những hoạt động này phải được thực hiện lồng ghép, kết hợp với quá trình tổ chức giáo dục, dạy học. Vui chơi và trò chơi đối với HS là điều kiện làm thay đổi tâm trạng và thư giãn đầu óc sau những ngày, giờ lao động và học tập căng thẳng. Nếu các hoạt động ngoại khóa đó được nhà trường tổ chức một cách chu đáo, khoa học và có định hướng sẽ góp phần giáo dục ý thức kỷ luật, tính cộng đồng, sự linh hoạt sáng tạo của HS.

-Nhà trường và các đội ngũ các thầy cô giáo, trước hết là GVCN cần giúp đỡ cho các đội ngũ tự quản, các nhóm và bản thân HS biết tự lựa chọn những nội dung vui chơi bổ ích, phù hợp với điều kiện, sức khỏe, năng lực của các em. Giúp các em và quan tâm theo dõi cả những hoạt động vui chơi tự phát của các em, điều chỉnh và hướng dẫn chúng hình thành được năng lực, thói quen tự điều chỉnh để không ảnh hưởng đến các hoạt động khác như học tập, giúp đỡ gia đình...

3.2. Phương pháp liên kết giữa GVCN với gia đình học sinh:

a) Định kỳ triệu tập họp toàn thể phụ huynh (hàng tháng, hai tháng, học kỳ), trong các kỳ họp này cần:

-Đánh giá kết quả học tập, sự tiến bộ hoặc những khó khăn vướng mắc của từng HS.

-Xác định những nhiệm vụ, nội dung giáo dục thống nhất giữa nhà trường và gia đình trong từng giai đoạn hoạt động từng tháng.

-Thống nhất phân công nhiệm vụ của gia đình và của nhà trường, đề ra những biện pháp tác động giáo dục tích cực.

-Trang bị cho PHHS một số kiến thức về phương pháp tổ chức giáo dục trong gia đình.

-Nêu lên những nhiệm vụ của PH trong việc tạo điều kiện cho HS hoạt động ở cộng đồng, ở gia đình (giúp các em HS học tổ, học nhóm, hoạt động xã hội...).

b) Thông qua liên kết giáo dục:

-Để đảm bảo sự phản ánh kết quả học tập và rèn luyện của HS được chân thật, khách quan nên sử dụng sổ “liên kết giáo dục”.

Trong sổ này có ít nhất ba lực lượng nhận xét đánh giá HS:

+ Cộng đồng: tổ phụ huynh, tổ trưởng cụm dân cư, công an.

+ Gia đình: cha mẹ HS

+ Nhà trường: giáo viên chủ nhiệm

c) Liên hệ qua thư từ: cần thiết hay đột xuất nảy sinh vấn đề cần trao đổi. Qua ngôn ngữ của loại hình này, giáo viên có thể bày tỏ rõ tình cảm đối với HS và

gia đình, giải thích trình bày mạch lạc, khúc chiết vấn đề mà gia đình và nhà trường cần quan tâm.

d)Thăm và trao đổi trực tiếp tại gia đình HS: là hình thức quan trọng nhất và có hiệu quả nhất. Thường thì GVCN mời phụ huynh đến trường để trao đổi, nhưng bằng cách này hiệu quả giáo dục, tính cảm hóa, thuyết phục HS và các bậc phụ huynh sẽ không tốt bằng chính GVCN đến gia đình HS. Hình thức mời phụ huynh đến trường chỉ nên dùng khi thật cần thiết, khi HS vi phạm những khuyết điểm có tính trầm trọng.

e)Liên hệ với gia đình thông qua cơ quan cha mẹ HS: nên dùng hình thức này với mọi trường hợp, kể cả thường kỳ hoặc đột xuất với cả HS ngoan, HS bình thường và HS cá biệt. Nó đặc biệt có hiệu quả với các bậc cha mẹ có con em chăm ngoan học giỏi. Cần yêu cầu thủ trưởng và công đoàn các cơ quan động viên khen thưởng các bậc cha mẹ đã có thành tích trong việc giáo dục con cái, xây dựng hạnh phúc gia đình. Việc động viên của cơ quan chẳng những góp phần nâng cao trách nhiệm các bậc cha mẹ mà còn tạo ra phong trào trong cơ quan để họ có ý thức trách nhiệm đối với sự nghiệp giáo dục thế hệ trẻ; đồng thời các em sẽ thấy rõ trách nhiệm của mình trong học tập và rèn luyện có ảnh hưởng đến cả bố mẹ ở cơ quan công tác.

3.3.Phương pháp liên kết giữa GVCN với Ban đại diện cha mẹ HS:

-Vào đầu năm học sau khi GVCN đã nghiên cứu nắm vững đặc điểm gia đình HS cũng như đặc điểm các bậc cha mẹ HS; đồng thời căn cứ vào nhiệm vụ năm học, lớp học, GVCN sẽ phác thảo kế hoạch hoạt động của lớp chủ nhiệm, dự kiến nội dung hoạt động của Ban đại diện và nêu lên những yêu cầu, nhiệm vụ của giáo dục gia đình và hoạt động của hội.

-GVCN tổ chức buổi họp PHHS đầu năm; giấy mời phải có chữ ký và đóng dấu của hiệu trưởng để thể hiện sự tôn trọng; nội dung giấy mời cần xác định rõ nội dung, mục đích của cuộc họp đầu năm nhằm thống nhất chương trình hành động giữa gia đình và nhà trường và thành lập hội. Việc chuẩn bị tổ chức buổi họp phải chu đáo, nghiêm túc, khoa học, thân mật, vui vẻ.

-Trong buổi họp đầu, cần giành thời gian giới thiệu rất tế nhị các bậc PHHS. Tuyệt đối không được giới thiệu hay nhắc đến những đặc điểm gây ấn tượng không tốt, không có lợi, gây mặc cảm hoặc để các bậc phụ huynh cảm thấy bị xúc phạm.

-Ban đại diện chính thức sẽ bàn giao với GVCN kế hoạch triển khai hoạt động phối hợp giữa chi hội với GVCN thực hiện những chức năng nhiệm vụ của Ban đại diện.

-Ban đại diện phải nắm vững hoàn cảnh, điều kiện của các bậc phụ huynh về nhân lực, tài lực để có sự phân công hợp lý và phát huy được hết tiềm năng của lực lượng PH trong việc tổ chức các hoạt động của HS ở gia đình, ngoài lớp học. Ban

đại diện cần quan tâm đến việc giáo dục nhân cách thói quen đạo đức và hành vi ứng xử của HS trong các quan hệ xã hội, đặc biệt là ở cộng đồng.

-Muốn phát huy tốt tác dụng và ảnh hưởng của hội, GVCN phải là người nắm vững phương pháp vận động quần chúng trong giáo dục, có uy tín đối với HS và PHHS, có nhiệt tình; GVCN phải là người công tâm trong mọi hoạt động giáo dục, trước hết là phải đánh giá công bằng, khách quan quá trình học tập, rèn luyện của các em.

Mặt khác, Ban đại diện hội phải là những người có uy tín, có gia đình hạnh phúc, con em học tốt, có đạo đức và bản thân họ cũng như gia đình họ là tấm gương cho gia đình HS khác noi theo.

-Hiệu quả hoạt động của hội phụ thuộc vào năng lực tổ chức hoạt động và khả năng biết vận dụng các phương pháp tổ chức tác động giáo dục hợp lý, sáng tạo.

3.4.Phương pháp phối hợp giữa GVCN với cộng đồng nơi HS ở:

-Cộng đồng nơi HS đang sống, học tập, lao động, vui chơi (thôn, xóm, làng, xã...) là môi trường gần gũi, quen thuộc đối với các em. Đó là không gian đầy ắp những quan hệ trong hoạt động và giao lưu của con người. Con người phát triển là nhờ có gia đình và cộng đồng, và cộng đồng cũng để lại những dấu ấn sâu sắc trong sự hình thành và phát triển nhân cách của họ.

-Xây dựng gia đình và xây dựng cộng đồng thành một môi trường xã hội, môi trường giáo dục thống nhất là tạo ra sức mạnh giáo dục và ảnh hưởng rất lớn đến sự phát triển nhân cách thế hệ trẻ.

** Tóm lại: Việc giáo dục học đạo đức HS là một việc làm hết sức khó khăn, phức tạp nhưng lại rất quan trọng và cần thiết, giúp hình thành và phát triển nhân cách một cách toàn diện; cũng như người thầy giáo đã góp phần đào tạo ra được một thế hệ tương lai có đầy đủ ý chí, nghị lực, tính tự lực, tự cường, biết yêu quê hương, đất nước – đúng nghĩa với một con người mới xã hội chủ nghĩa.*

GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC CHO HỌC SINH CÁ BIỆT THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP

Nguyễn Thị Tiêm
(HT Trường THCS Phú Hưng)

I. Đặt vấn đề:

Đạo đức là phẩm chất quan trọng nhất của nhân cách, là nền tảng để xây dựng thế giới tâm hồn của mỗi con người. Vì vậy, bất cứ ở quốc gia nào, thời đại nào, việc giáo dục đạo đức cho thế hệ đang lớn cũng là trung tâm chú ý của các nhà lãnh đạo và các thành viên xã hội. Chủ tịch Hồ Chí Minh – người anh hùng dân tộc, danh nhân văn hóa thế giới, nhà giáo dục vĩ đại của dân tộc Việt Nam đã quan tâm rất nhiều đến vấn đề đạo đức. Theo Người: “*Cũng như sông có nguồn thì mới có nước, không có nguồn thì sông cạn. Cây phải có gốc, không có gốc thì cây héo. Người cách mạng phải có đạo đức, không có đạo đức thì tài giỏi mấy cũng không thể lãnh đạo được nhân dân*”.

Ở các trường trung học cơ sở, học sinh đang trong độ tuổi dậy thì nên có những biến đổi mạnh mẽ về tâm sinh lý, rất nhạy cảm, rất thích cái mới nhưng chưa đủ tri thức và bản lĩnh nên dễ bị lôi cuốn, dễ bị ảnh hưởng bởi những thói hư, tật xấu trong xã hội. Vì thế, trong bất cứ trường trung học cơ sở nào cũng có học sinh cá biệt (HSCB). Nó không những ảnh hưởng đến công tác giáo dục của nhà trường mà còn là nỗi lo cho bao gia đình và là gánh nặng của xã hội. Nghiêm trọng hơn là ảnh hưởng trực tiếp đến bản thân học sinh đó ở hiện tại và trong tương lai. Chính vì thế, nhiệm vụ đặt ra cho nhà trường là tăng cường giáo dục đạo đức cho HSCB. Bác nói: “*Sự thiện, sự ác ở mỗi con người đâu có phải là bẩm sinh mà là kết quả của sự giáo dục*”.

II. Thực trạng về công tác giáo dục đạo đức cho học sinh cá biệt.

Ngày nay, cùng với sự phát triển và đi lên của xã hội, đạo đức học đường của một bộ phận HS đang bị xuống cấp. Chuyện nói tục, chửi thề là chuyện thường ngày mà ai cũng dễ dàng thấy trong lối sống của các em. Tình trạng có những HS xé bài trước mặt thầy cô vì bị điểm thấp, quay cóp, nói dối... ngày càng nhiều. Bạo lực học đường xảy ra ở khắp nơi, ở mọi cấp học và hậu quả của nó để lại là khôn lường.

HSCB thường gây chú ý về mình bằng việc gây gỗ, đánh nhau, làm mất trật tự trong giờ học, chọc phá bạn bè, trốn học... Tình trạng hay xung đột giữa HSCB với tập thể học sinh và giáo viên cũng là nét nổi trội trong tính cách của các em, vì các em không chấp hành nội qui của trường, của lớp. Đề kháng định mình, các em dễ có những hành xử bộc phát, bất ngờ mà chính các em cũng chưa ý thức một cách đầy đủ hậu quả sẽ đến. Có trường hợp các em không trung thực với giáo

viên chủ nhiệm bằng cách giả mạo chữ ký của cha mẹ, mời người già làm cha mẹ để đi họp phụ huynh. Các em thường có những hành vi bất chước một cách thụ động: nói tục, chửi thề một cách vô thức do đã quen nghe; ăn mặc, nói năng rất kiểu cách, giống với diễn viên, ca sĩ nào đấy mà các em thần tượng. Những HSCB hạn chế về kiến thức học nhưng kinh nghiệm “xấu” trong cuộc sống hàng ngày lại phong phú.

Những đặc điểm tâm sinh lý cùng với những biểu hiện của HSCB hết sức đa dạng và phức tạp. Vì vậy, nhà trường, gia đình và xã hội cần phải hết sức quan tâm tìm hiểu, tạo mọi điều kiện để có thể giáo dục các em, giúp các em phá vỡ “vỏ ốc riêng” của mình để các em có được nhận thức, hành vi đúng đắn, sửa đổi, rèn luyện để trở thành một học sinh bình thường như bao bạn khác.

III. Một số biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục đạo đức cho học sinh cá biệt.

3.1. Nâng cao nhận thức cho đội ngũ cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên về công tác giáo dục đạo đức cho học sinh cá biệt.

Hiệu trưởng cần triển khai các văn bản của cấp trên một cách đầy đủ, kịp thời, cụ thể giúp cho toàn thể cán bộ, giáo viên quán triệt sâu sắc về vai trò, vị trí, mục tiêu của công tác giáo dục đạo đức cho HSCB; nắm vững mục tiêu, nội dung giáo dục của trường về công tác giáo dục đạo đức HSCB. Đây là biện pháp có ý nghĩa quyết định vì trên cơ sở có nhận thức đúng mới có hành động đúng, mới thực hiện tốt các biện pháp còn lại.

3.2. Nâng cao vai trò của giáo viên chủ nhiệm và giáo viên bộ môn trong công tác giáo dục đạo đức cho học sinh cá biệt.

3.2.1. Đối với giáo viên chủ nhiệm (GVCN):

Mỗi HSCB có hoàn cảnh gia đình riêng và hoàn cảnh đó ảnh hưởng không nhỏ đến ý thức, thái độ của các em trong học tập cũng như trong rèn luyện. GVCN cần đến thăm và trao đổi trực tiếp tại gi đình HS để nắm được tình hình cụ thể về các em, nắm được phong tục truyền thống của gia đình, điều kiện sinh sống, học tập của các em để có biện pháp hợp lý trong việc phối hợp với gia đình và các lực lượng giáo dục trong công tác giáo dục HSCB. GVCN cần tìm hiểu thêm về năng lực học tập cũng như thái độ và sự tôn trọng, lễ phép của HSCB, quan tâm các em, tránh làm tổn thương đến tâm lý và tình cảm của các em. Một câu nói vô tình, một trách phạt nóng, một hành xử thiếu cân nhắc đôi khi gây tổn thương cho các em. Trước mọi sai lầm, vi phạm của HSCB, GVCN hết sức bình tĩnh, bao dung và độ lượng để xem xét, giải quyết vấn đề. Không nên hăm dọa gửi thư mời hoặc điện báo phụ huynh mỗi khi các em mắc lỗi, tránh làm cho các em sợ không dám về nhà, không dám đi học, điều này rất tai hại.

Với một HSCB, chúng ta không nên ảo tưởng là các em sẽ tiến bộ ngay sau vài lần nhắc nhở hay xử phạt. Có khi, các em vẫn tiếp tục chừa ngoan, tiếp tục phạm lỗi lầm với mức độ liên tục hơn, nghiêm trọng hơn như một cách thách thức,

một cách khẳng định mình với bạn bè, với thầy cô, với mọi người. Chính ở những khoảnh khắc này, GVCN cần thể hiện rõ bản lĩnh và năng lực sư phạm, trong đó có cả năng lực “chịu đựng”, chịu đựng những vi phạm cố tình, những thách thức nồng nôi của các em. Nhiều lúc, GVCN phải tự đặt mình vào vị thế của HSCB để hiểu được hành vi và thái độ của các em với cương vị là người trong cuộc. Cần tạo được ở các em trước hết là sự tôn trọng, gần gũi, cảm thông và sau đó là tình thương dành cho các em. Hãy yêu thương các em, làm cho các em cảm nhận được tình thương của thầy cô dành cho mình; hãy là chỗ dựa đáng tin cậy mỗi khi các em gặp khó khăn; thái độ vừa dịu dàng, vừa nghiêm khắc, dám chấp nhận mọi hành vi cá biệt của học sinh để tìm phương pháp giáo dục, cảm hóa các em.

3.2.2. Đối với giáo viên bộ môn:

Giáo viên phải thay đổi nhận thức về HSCB, tránh thành kiến, không phân biệt đối xử mà phải thấy rõ sự cần thiết của công tác giáo dục cho HSCB trong tình hình hiện nay, khi mà các em đang chịu ảnh hưởng bởi những tác động tiêu cực từ cơ chế thị trường; cần kiên nhẫn giáo dục các em vì để giúp các em bỏ được một tật xấu thì cần phải có thời gian dài chứ không thể một sớm, một chiều.

Trong tiết dạy, khi có những câu hỏi đơn giản hay những vấn đề có liên quan về đạo đức thì GV nên dành cho những em này. Qua câu trả lời của các em, GV nhắc nhở, giáo dục các em theo hướng tích cực. GV cần quan tâm đến các em, không đem nhiều mức phạt áp đặt lên các em sẽ khiến các em có phản ứng gay gắt lại đối với giáo viên.

3.3. Xác định nguyên nhân dẫn đến tình trạng học sinh cá biệt.

Nguyên nhân có thể là từ gia đình có mâu thuẫn, đổ vỡ, xung đột... hoặc gia đình đang gặp khó khăn; bản thân học kém một vài môn học nào đó do mất căn bản; sự lôi kéo của bạn bè vào những hoạt động không thiết thực; thầy cô có những hành động khiến cho các em mất lòng tin... Thông thường, các nguyên nhân này đi chung với nhau, chứ không đơn thuần riêng lẻ từng nguyên nhân. GV phải tìm ra nguyên nhân chủ yếu. Từ việc xác định được nguyên nhân chủ yếu, GV sẽ tìm được biện pháp phù hợp tác động đến HSCB nhằm giúp các em có thể khắc phục những khó khăn, thay đổi những suy nghĩ chưa đúng để có thể trở thành những HS ngoan hơn.

3.4. Khen thưởng, động viên kịp thời khi học sinh cá biệt có tiến bộ dù là nhỏ nhất.

HSCB rất ít ưu điểm nhưng lại rất nhiều khuyết điểm. Do đó, các em thường bị phê bình và ít khi được tuyên dương. Vì vậy, GV cần chú ý các biểu hiện tiến bộ của các em dù là rất nhỏ để động viên, tuyên dương, khích lệ. Có như thế sẽ giúp các em thấy mình có ích, giảm bớt mặc cảm và kích thích các em phấn đấu tốt hơn.

3.5. Tin tưởng giao trọng trách cho học sinh cá biệt.

HSCB thường không chiếm được tình cảm của thầy cô và sự tin nhiệm của lớp nhưng thật sự các em có một năng lực nhất định. Tin tưởng giao trọng trách cho các em sẽ giúp các em ý thức được trách nhiệm của mình, có cảm giác được thầy cô, bạn bè tin tưởng sẽ khích lệ các em vươn lên, đồng thời tạo ảnh hưởng tích cực lên các HSCB khác.

3.6. Xây dựng tập thể lớp lành mạnh, tích cực, tự quản tốt.

Việc xây dựng tập thể lớp lành mạnh, tích cực, tự quản tốt trong các hoạt động là yếu tố quan trọng nhằm phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của HS nói chung và HSCB nói riêng. Xây dựng tập thể lành mạnh, tích cực, tự quản tốt sẽ là điều kiện rất tốt để giáo dục đạo đức cho HSCB vì ở đó luôn diễn ra không khí đầm ấm, vui vẻ, đoàn kết, chia sẻ, giúp đỡ lẫn nhau; không xem thường và cô lập HSCB, không phê phán các em một cách gay gắt dẫn đến mâu thuẫn chỉ vì thi đua của lớp quá thấp. Chính những điều này sẽ có tác dụng động viên, khích lệ, tác động đến HSCB, giúp các em suy ngẫm về bản thân và có hướng hành động đúng, rèn luyện đạo đức tốt hơn. Nếu cô lập HSCB, vô tình thúc đẩy các em tìm đến “đàn anh, đàn chị” bên ngoài nhà trường, sẽ có khả năng dẫn đến những hậu quả đáng tiếc.

3.7. Kết hợp giữa nhà trường với gia đình và xã hội.

Việc giáo dục đạo đức cho HSCB không chỉ giới hạn trong nhà trường mà việc giáo dục đó phải được sự phối hợp chặt chẽ giữa nhà trường, gia đình và xã hội. Gia đình có vai trò rất quan trọng trong công tác giáo dục đạo đức cho HS. Tương lai của HS sẽ được đảm bảo hơn khi gia đình thật sự là những “con đê chắn sóng”. Bầu không khí gia đình, giáo dục gia đình có vai trò hình thành những viên gạch đầu tiên cho sự hình thành nhân cách ở trẻ. Nếu đứa trẻ ngoan, tốt ở gia đình thì rất khó bị ảnh hưởng bởi những cái xấu từ xã hội.

Kết luận:

Giáo dục đạo đức cho HSCB là một công việc phức tạp, hết sức nhạy cảm, đòi hỏi ở người thầy sự kiên trì, lòng nhiệt tình, một trách nhiệm cao, một tình thương chân thành và cần thiết có một sự phối hợp thường xuyên, chặt chẽ có hiệu quả từ các lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường, nhất là vai trò của gia đình.

SUY NGHĨ VỀ ĐẠO ĐỨC HỌC SINH

*Lê Thị Kim Anh
(Hội CGC Châu Thành)*

Đứng trước cổng trường nào trong tỉnh, chúng ta cũng đều thấy khẩu hiệu “*Tiên học lễ, hậu học văn*” to kinh, nhưng thực chất lễ đã học ở đâu, học lúc nào mà cho đến bây giờ vấn đề đạo đức của học sinh là điều băn khoăn, trăn trở của tất cả chúng ta. Trước tình hình ấy, tôi có một vài suy nghĩ xin được trình bày.

Theo như lời giáo huấn của ông Lê Quý Đôn – Nhà bác học Việt Nam – thì điều thứ nhất dẫn tới mất nước là “*Trẻ không kính già, trò không trọng thầy*”. Nhớ đến đây, tôi thấy lòng đau như cắt bởi hiện tại còn một số đông học sinh có thái độ không tôn trọng mọi người. Những biểu hiện đó thường thể hiện rõ nét ở học sinh khối lớp 7, 8, 9 của bậc trung học cơ sở. Ở bậc tiểu học, các cháu có thái độ kính trọng, yêu quý, vâng lời thầy cô rất tốt. Có thể nói, đối với học sinh tiểu học, thầy cô giáo là thần tượng của chúng. Chúng yêu kính thầy cô như cha mẹ. Điều này chắc có lẽ do ở tiểu học, một giáo viên trực tiếp dạy suốt, tình thầy trò thấm thiết. Tình cảm này được duy trì đến lớp 6. Sang đến lớp 7 trở đi, tình cảm đạo đức bị phân hóa dần, có một số ít bớt ngoan, ham chơi, có biểu hiện không kính thầy, yêu bạn. Vào lớp, chúng không tập trung học mà lơ đãng, thả hồn theo mây gió. Mầm móng xấu này lan dần như một vết dầu loang, ngày càng sâu rộng để chờ đến lớp 8, lớp 9 lại đậm nét hơn. Lễ thói xấu đó biểu hiện qua những việc làm cụ thể như:

-Không học, không viết bài, không làm bài.

-Ngồi thù người ra, xem giáo viên trên lớp là số 0. Giáo viên mời lên thì có thái độ kháng cự bằng hình thức làm thỉnh, trở mắt nhìn thầy, nhìn bạn. Giáo viên năn nỉ, động viên thì không thêm quan tâm.

-Vào lớp kết bè, kết cánh, hẹn hò bỏ tiết đi chơi hoặc đánh nhau, có khi với nhóm khác của trường, cũng có khi với người ngoài trường. Nguyên nhân đánh nhau rất đơn giản: vì tranh giành bạn gái hoặc vì một cái nhìn của đối phương khi bị thầy quở.

-Rất hỗn láo với thầy cô. Ví dụ như: dám đứng dậy phản kháng một cách kịch liệt khi bị thầy cô nhắc nhở.

-Biết yêu đương, dẫn bạn gái tới các quán cà phê, dẫn về nhà làm chuyện đòi bại. Cách đây vài năm, gần nhà tôi cũng có vụ đi đến kết quả mang thai và bây giờ phải cảnh bế con không cha.

-Có trường hợp cuối năm không đủ bài kiểm tra, không được xét lên lớp.

-Trẻ có thái độ không chịu học hành, xem việc học là bị bắt buộc chứ không hiểu học là quyền lợi, là bổn phận của học sinh.

Tất cả những biểu hiện suy thoái đạo đức trên, tôi nghĩ là do:

1. Về phía gia đình:

-Có một số các em có cuộc sống gia đình không mỹ mãn, thiếu sự quan tâm chăm sóc của bố mẹ; hoặc có khi các em được ông bà nuông chiều vì các cháu đã mất đi một tình phụ tử hay mẫu tử.

-Ý thức giáo dục con cái vẫn còn cực đoan, hà khắc bởi phụ huynh vất vả cả ngày nên thường la mắng, đánh phạt nặng nề.

-Cũng có một số phụ huynh hiểu biết chưa sâu sát luật “Chăm sóc, bảo vệ trẻ em”, lại có hành vi xem thường giáo viên mỗi khi giáo viên chủ nhiệm mời đến hoặc giáo viên liên lạc với phụ huynh về vấn đề đạo đức của con em, thì họ có thái độ khiếm nhã như: “*Nếu không được, thầy cứ cho nó nghỉ học*” hoặc là quay qua đưa trẻ bảo “*Mày làm nhục tao, tao sẽ cho mày nghỉ học*”.

2. Về bản thân học sinh:

-Các cháu ỷ lại vào gia đình có của ăn, của để, ỷ lại vào sự nuông chiều của cha mẹ (bởi gia đình có 1 hoặc nhiều nhất là 2 con), chúng cảm thấy sự sống còn của chúng là rất quan trọng với cha mẹ chứ không thấy được “*Con khôn ngoan, về vang cha mẹ*”.

-Học sinh lười nghĩ thầy cô giáo cần dạy mình hơn mình cần học, nảy sinh những biểu hiện kỳ quặc: chống đối giáo viên trên lớp, trêu chọc thầy cô để cả lớp cười theo...

-Học sinh có đầy đủ phương tiện nghe, nhìn, thông tin..., chúng có điều kiện hện hò để làm những việc bất chính.

3. Về phía giáo viên:

-Giờ chủ nhiệm quá ít ỏi đối với những giáo viên bộ môn có số tiết ít trên lớp làm cho việc quản lý, nắm bắt tình hình học sinh của mình không kịp thời.

-Mỗi tiết học có thời gian nhất định, giáo viên bộ môn bị áp lực của thời lượng và số lượng kiến thức trên một tiết, nên nếu gặp trường hợp bất ngờ thì bỏ qua để dạy các học sinh khác. Thậm chí bài kiểm tra của đối tượng đó cũng phải cân nhắc để cuối năm không có học sinh kém theo chỉ tiêu giao. Tôi cũng có nghe vài trường hợp học sinh không làm bài, nhưng nếu có học sinh kém thì sẽ không đạt tiên tiến - ảnh hưởng đến chất lượng của trường nên đành phải cho học sinh kiểm tra lại để có điểm; hoặc có học sinh lớp 9, không nể nang thầy, không làm bài kiểm tra, cuối cùng vì chỉ tiêu tốt nghiệp, giáo viên chủ nhiệm phải mời học sinh đó tới đưa sách vở để làm bài cho có điểm.

4. Về phía nhà trường:

Ban giám hiệu trường vì cái chỉ tiêu mà Phòng GD giao và nhất là phải thực hiện chủ trương phổ cập, huy động trẻ ra lớp theo chỉ tiêu trên giao cho nên phải làm sao động viên - nói một cách hí hóm là năn nỉ - để học sinh trở lại lớp cho đạt chỉ tiêu, chứ thực ra nhóm học sinh này trở lại để có hình, chứ không có hồn phách. Chính những cái bất cập đó làm cho chất lượng đạo đức của học sinh ngày càng bị suy thoái.

5. Về phía xã hội:

Hiện nay trên các vùng miền từ nông thôn đến thành thị, đâu cũng có các tụ điểm giải trí như: tiệm game, quán cà phê võng, nhà nghỉ. Đây là những tụ điểm tốt để một số học sinh bỏ tiết, bỏ lớp, rủ nhau đi “du hí, du thực” làm bại hoại gia phong mà phụ huynh không quản lý nổi!

Tám biển treo “*Tiên học lễ, hậu học văn*” trước trường là đúng, là đề cao đạo đức con người. Con người phải vừa hồng vừa chuyên thì mới toàn diện. Theo đạo Nho: khởi đầu của “Lễ” là sự phục tùng, sự nghe theo triệt để. Vậy muốn dạy “Lễ” cho trẻ thì ta phải làm cho trẻ “phục”. Muốn trẻ phục thì chúng ta, mọi người trong xã hội phải là tấm gương sáng để trẻ noi theo. Mà hiện nay trong xã hội vẫn còn một ít phần tử không nhân, không nghĩa, không trí, không dũng và cũng chẳng liêm!

Trước thực trạng đó, tôi nghĩ chúng ta cần:

-Tạo điều kiện để đội ngũ giáo viên có cuộc sống tốt nhất. Một kỹ sư tâm hồn mà có đồng lương không bằng một người giúp việc cho một nhà giàu hay bằng một công nhân lao động đơn giản ở xí nghiệp! Nhà nước, Đảng phải thấy nghề dạy học cực kỳ nặng nhọc. Trước khi dạy, thầy giáo phải tìm tòi, nghiên cứu thiết kế tiết dạy để lên lớp. Lên lớp rồi lại phải tự kiểm điểm mình đã dạy được gì, cái gì còn nợ lại. Người thầy giáo có khi phải làm việc cả trong giấc mơ, trong lúc nấu cơm, dọn dẹp nhà cửa.

-Để giúp giáo viên, nhà trường thực hiện được chủ trương “Hai không” của Bộ Giáo dục trong trường học, chúng ta cần xem lại việc giao nhận chỉ tiêu giữa các cấp của ngành giáo dục như giao chỉ tiêu cho các ngành khác. Vì các ngành khác, đối tượng lao động là vật chất, có thể tăng giảm theo kế hoạch định sẵn. Còn đối tượng lao động của ngành giáo dục là con người. Con người thì rất khó định lượng, định chất...

-Để học sinh không bị ảnh hưởng những điều không tốt bên ngoài, Nhà nước cần xem lại các tiệm game, các nhà nghỉ ở nông thôn, nên cấp phép hoạt động không. Tôi nghĩ các cơ sở đó ta không thu được bao nhiêu lợi nhuận, mà chỉ tính một cách khiêm tốn, mỗi trường có khoảng 2 học sinh hư hỏng thì cả tỉnh ta, ngành giáo dục đã thua lỗ bao nhiêu? Một công ty sản xuất giày có khoảng 1% không chất lượng thì cứ bỏ chứ không gây tổn thất nào. Còn nếu ngành giáo dục có một phần nghìn phế phẩm thì phế phẩm là con người, có tác hại biết bao nhiêu. Chính những phế phẩm này gây ra biết bao đau thương, mất mát cho gia đình, cho xã hội. Một bằng chứng cụ thể là xã tôi có một cháu vừa rời ghế nhà trường, ham chơi nên bị kẻ xấu đâm chết oan uổng. Giá như cháu này được giáo dục tốt, học hành đến nơi đến chốn thì gia đình đâu phải đến nỗi tuyệt tử, tuyệt tôn mà cho đến nay mẹ nó vẫn chưa hoàn hồn.

Để tạo điều kiện cho học sinh THCS học hết bậc THCS có chất lượng, ngành giáo dục chúng ta cần mạnh dạn cho học sinh ở lại lớp 9 và được học đầy đủ các môn, thay vì phải cho các em ra trường rồi chỉ trở lại học một môn mà chúng hỏng thôi.

VỀ VIỆC GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC HỌC SINH TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ BẾN TRE

Nguyễn Thị Phương Lan
(PTP. GD&ĐT Thành phố)

I. Lý do:

Đạo đức là yếu tố quan trọng hình thành nhân cách con người. Đối với học sinh thì việc giáo dục đạo đức lại là việc cần quan tâm trước tiên, như ông bà ta thường nói “*Dạy con từ thuở còn thơ*”. Ý thức được tầm quan trọng trong việc giáo dục đạo đức cho học sinh, từ năm học 2009-2010, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã đưa ra chủ đề “*Học làm người trước khi học lấy chữ*”. Chủ đề này được sự đồng tình của nhiều người bởi những năm gần đây hạnh kiểm của các em học sinh có chiều hướng giảm sút, gây nỗi lo âu cho những người công tác trong ngành giáo dục. Giáo dục nói chung và giáo dục đạo đức nói riêng phải được thực hiện ngay từ lúc nhỏ, từ lứa tuổi tiểu học. Đến với hội nghị hôm nay, chúng tôi xin nêu lên thực trạng cũng như một vài biện pháp nhằm để giáo dục đạo đức học sinh bậc tiểu học trên địa bàn thành phố Bến Tre.

Việc giáo dục học sinh trên địa bàn thành phố nói chung được các cấp, các ngành và đặc biệt với cha mẹ học sinh rất quan tâm. Ngay từ đầu năm học, Sở Giáo dục và Đào tạo đã có các văn bản hướng dẫn thực hiện nhiệm vụ năm học, trong đó luôn chú ý đến việc giáo dục đạo đức, giáo dục nhân cách học sinh và rèn cho các em kỹ năng sống. UBND thành phố có kế hoạch tổ chức tuyên truyền giáo dục pháp luật trong nhà trường phổ thông. Thực hiện sự chỉ đạo của các cấp, Phòng GD&ĐT Thành phố đã phối hợp với các ngành chức năng tổ chức nhiều hoạt động nhằm ngăn chặn việc vi phạm đạo đức trong học sinh.

II. Thực trạng:

Năm học 2011-2012, trên địa bàn thành phố Bến Tre có 13 trường tiểu học với tổng số 9.024 học sinh. Đa phần các em là con một hoặc hai trong gia đình nên được đặc biệt quan tâm (đối với học sinh nội thành); còn những học sinh ở các trường ngoại ô cũng được gia đình quan tâm, tuy nhiên, do cuộc sống “*com, áo, gạo, tiền*” nên thường để các em tự lực cánh sinh là chính. Chính vì thế, đạo đức học sinh cũng có phần nào sa sút, tuy không nhiều nhưng đây cũng là một trở ngại trong nhà trường, thầy cô và cha mẹ học sinh.

Mặt khác, nhận thức của phụ huynh trong việc giáo dục đạo đức học sinh còn nhiều hạn chế, đời sống vật chất của nhân dân còn lắm khó khăn nên thiếu quan tâm đến việc học tập của con em, phần lớn giao cho nhà trường là chính. Trong tình hình hiện nay, các em còn chịu nhiều ảnh hưởng và có khả năng bị chi phối bởi môi trường xung quanh của xã hội, những tụ điểm Internet ngày càng nhiều, từ đó đã thu hút sự tò mò và khám phá. Chơi game nhiều, dẫn đến gây

nghiện, làm ảnh hưởng tới sức khỏe, chất lượng học tập bị sa sút; việc nghỉ học, lười bài cũ, nói chuyện riêng trong giờ học thường xảy ra, hành động của một số em mang tính bạo lực. Những thói hư, tật xấu của học sinh nếu chưa được ngăn chặn kịp thời thì sẽ ảnh hưởng lớn đến các học sinh khác. Chính các học sinh này làm ảnh hưởng đến tâm lý của giáo viên giảng dạy, làm cho tiết học nặng nề, hiệu quả tiết học không cao, làm thầy cô mất hứng thú trong quá trình giảng dạy, thậm chí sinh ra bực mình khi giảng dạy. Ngoài ra, một số giáo viên chỉ chuyên tâm đến dạy chữ, dạy kiến thức mà quên đi việc dạy người, đó là việc giáo dục đạo đức cho các em.

III. Giải pháp:

Để nâng cao giáo dục đạo đức cho học sinh trên địa bàn thành phố, ngoài các phương pháp, biện pháp mang tính sư phạm đang được nhà trường, cán bộ quản lý và thầy cô giáo vận dụng, trong năm học này tập trung những biện pháp sau:

1. Đối với những học sinh có những hành vi không tốt đối với bạn bè, thầy cô; ngộ nghịch, không vâng lời:

Thứ nhất, tổ chức tuyên truyền, nâng cao nhận thức đối với các lực lượng tham gia giáo dục đạo đức học sinh, là biện pháp quản lý có ý nghĩa trên hết. Qua giáo viên chủ nhiệm, truyền đạt đến từng học sinh tất cả những quy định của nhà trường về tiêu chuẩn đánh giá, những điều cấm đối với học sinh trong Điều lệ trường tiểu học quy định, những điều nên làm và những tác hại khi vi phạm kỷ luật.

Thứ hai, giáo viên chủ nhiệm phối hợp, liên kết bền chặt với giáo viên bộ môn, các đoàn thể trong nhà trường. Giáo viên chủ nhiệm phải tìm hiểu, nắm bắt hoàn cảnh gia đình, năng lực từng học sinh, học sinh có hoàn cảnh khó khăn (nắm tình hình vào đầu năm học). Với sự thông cảm chia sẻ niềm vui, nỗi buồn, lòng vị tha của thầy cô giáo sẽ là động lực giúp các em vượt qua khó khăn; giáo viên cũng dành thời gian để tâm sự và cho các em những lời khuyên bảo chân tình, tạo được niềm tin, động lực cho học sinh phấn đấu hoàn thiện. Rõ ràng, khi được giao trách nhiệm làm chủ nhiệm một lớp, người thầy giáo phải hoàn toàn chịu trách nhiệm trước nhà trường về lớp mình phụ trách, chịu trách nhiệm về mọi quyền lợi cũng như nghĩa vụ học tập, rèn luyện của từng học sinh trong lớp mình. Sự mẫu mực không phải chỉ trong chuyên môn nghiệp vụ mà cả trong lời ăn tiếng nói, trong cuộc sống hàng ngày. Chỉ cần một sơ xuất nhỏ như thiếu công bằng, thiếu tôn trọng các em... thì sẽ tạo ra sự nghi ngờ trong suy nghĩ, trong sự tin nhiệm của các em đối với thầy cô giáo, và thế là khoảng cách giữa học sinh và giáo viên sẽ ngày càng xa hơn.

Thứ ba là tấm gương người thầy. Có thể nói rằng hình ảnh của thầy cô giáo ở bậc tiểu học là hình ảnh khó phai mờ trong tâm trí học sinh. Điều này xuất phát từ sự chuẩn mực của thầy cô giáo tiểu học. Hiện tại, sự chuẩn mực của thầy cô giáo tiểu học được thể hiện rõ trong chuẩn nghề nghiệp giáo viên tiểu học.

Thứ tư là nhà trường thường xuyên tổ chức thực hành đạo đức. Ngoài việc thực hành đạo đức do thầy cô giáo hướng dẫn trong lớp, nhà trường tổ chức các hoạt động tập thể rộng lớn để học sinh thực hành đạo đức. Trong năm có các ngày lễ lớn ở mỗi tháng như: 15/10 – kỷ niệm ngày Bác Hồ gửi thư lần cuối cùng cho ngành giáo dục, 20/11 – kỷ niệm ngày Nhà Giáo Việt Nam, 22/12 – kỷ niệm ngày thành lập Quân đội nhân dân Việt Nam... Nhà trường kết hợp tổ chức kỷ niệm các ngày lễ với các hoạt động sinh hoạt dã ngoại, tham quan di tích, văn nghệ, thể dục-thể thao, báo tường, thăm gia đình thương binh liệt sĩ, giúp đỡ học sinh có hoàn cảnh khó khăn... Các hoạt động này nhằm mục đích giúp cho học sinh thực hành những lý thuyết đạo đức, chuyển hóa những nhận thức tốt, đúng của học sinh thành lời nói, lời văn, hành vi đạo đức được thể hiện trước mắt nhiều người.

Thứ năm là giáo dục của gia đình. Có thể nói gia đình là trường học đầu tiên và suốt đời của con người. Gia đình và truyền thống gia đình ảnh hưởng rất lớn đến việc hình thành và giáo dục đạo đức cho học sinh. Mọi người trong gia đình có quan hệ đối xử tốt, quan tâm chăm sóc lẫn nhau, có tôn ti trật tự; ông bà, cha mẹ, anh chị thật sự là tấm gương để học sinh noi theo thì bản thân học sinh đó bước đầu sẽ có nền tảng đạo đức tốt. Cha mẹ cần trở thành gương tốt cho con cháu học tập, có trách nhiệm tham gia đầy đủ các buổi họp cha mẹ học sinh, thường xuyên phối hợp với giáo viên chủ nhiệm – nhà trường để kịp thời nắm bắt các thông tin liên quan đến việc rèn luyện đạo đức của các em. Mỗi cha mẹ học sinh cần quan tâm xây dựng tổ chức Hội Cha mẹ học sinh vững mạnh, có mối quan hệ thường xuyên với nhà trường; phát huy vai trò, chức năng Hội Cha mẹ học sinh; động viên, răn dạy các em chấp hành nội quy của nhà trường. Ngoài ra, để giáo dục đạo đức cho học sinh, nhà trường cần tổ chức tốt các hoạt động như: tổ chức tốt tiết sinh hoạt chào cờ đầu tuần vì việc chào cờ đầu tuần vô cùng thiêng liêng đối với người dân mỗi nước. Đối với học sinh, tiết chào cờ đầu tuần góp phần quan trọng trong việc giúp các em rèn luyện nhân cách từ những việc nhỏ.

2. Đối với trường hợp các em nghiện Game online, cần phải:

Về phía gia đình: cần tạo ra không khí gia đình hòa thuận, vui vẻ để các em không còn cảm giác buồn chán và quên mình vào các trò chơi có hại cho sức khỏe; không nên cho các em sử dụng quá nhiều tiền.

Về phía nhà trường: tạo ra nhiều sân chơi giải trí và các hoạt động ngoại khóa phong phú để thu hút sự tham gia của các em. Người giáo viên chủ nhiệm biết quan tâm thường xuyên đến học sinh của lớp mình hơn sẽ là một động lực rất lớn nhằm thúc đẩy học sinh siêng năng học tập và học tập tích cực hơn. Thông thường, giáo viên chủ nhiệm chỉ có một vài buổi trong tuần có tiết dạy ở lớp mình chủ nhiệm, cho nên với số ít buổi đó thì giáo viên sẽ khó khăn để nắm bắt được tình hình của học sinh lớp mình. Đặc biệt, ở các hoạt động ngoại khóa hay các buổi học trái buổi, sẽ có nhiều học sinh nghỉ học, và đây là một trong những dấu hiệu dẫn đến tình trạng bỏ học cho nên thời điểm này, công tác của người giáo viên chủ nhiệm trở nên hết sức quan trọng. Công tác phối hợp giữa giáo viên bộ môn và giáo viên chủ nhiệm là một việc hết sức quan trọng trong công tác chủ nhiệm.

Ngoài ra, giáo viên chủ nhiệm cần liên lạc thường xuyên với các phụ huynh học sinh của lớp. Điều này sẽ giúp cho giáo viên chủ nhiệm nắm bắt rõ hơn về thời gian biểu của các học sinh cũng như các thói quen, sở thích và tính cách của từng học sinh.

Chúng tôi nghĩ rằng sự phối hợp tốt giữa các lực lượng trong nhà trường và gia đình sẽ là một trong những giải pháp tốt nhất để nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục và ngăn chặn được việc nghiện chơi game online trong học sinh.

Để thực hiện tốt công tác giáo dục đạo đức học sinh, cán bộ quản lý và giáo viên phải thật sự hết sức yêu quý học sinh, phải biết lấy sự tiến bộ của học sinh làm niềm vui, là hạnh phúc cuộc sống của mình; phải biết hy sinh cả thời gian, sức lực, đặt hết tâm huyết vào công việc, quyết tâm giáo dục đến nơi đến chốn.

Ngoài ra, nhà trường phải phối hợp tốt các môi trường giáo dục như gia đình và các tổ chức xã hội. Do đó, không thể coi đây là trách nhiệm riêng của lực lượng nào. Tuy nhiên, gia đình và nhà trường có trọng trách lớn hơn bởi vì trẻ em là con cái của gia đình, là học sinh của nhà trường trước khi trở thành công dân xã hội.

4.Kết luận:

Công tác giáo dục đạo đức học sinh trong giai đoạn hiện nay càng đặt ra yêu cầu, nhiệm vụ cao hơn, cần thiết hơn khi toàn Đảng, toàn dân ta đang tích cực tham gia cuộc vận động “*Học tập và làm theo tư tưởng, tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh*”. Nó sẽ là nguồn lực tinh thần to lớn để thực hiện thành công sự nghiệp công nghiệp hóa-hiện đại hóa đất nước.

Giáo dục đạo đức học sinh là trách nhiệm của toàn xã hội, trong đó giáo dục ở nhà trường có vai trò định hướng. Đó là sứ mệnh lịch sử - vinh dự và trách nhiệm mà xã hội giao cho nhà trường và mỗi chúng ta nói riêng, ngành Giáo dục và Đào tạo nói chung.

GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC HỌC SINH TRONG TRƯỜNG PHỔ THÔNG

Nguyễn Thị Điện
(P. CT Hội CGC Thạnh Phú)

Đạo đức là yếu tố quan trọng hình thành nhân cách con người. Đối với học sinh (HS) thì việc giáo dục đạo đức lại là việc cần quan tâm trước tiên, như ông bà ta thường nói “*Dạy con từ thuở còn thơ*”.

Ý thức được tầm quan trọng, từ năm học 2009-2010, Bộ GD&ĐT đã đưa ra chủ đề “*Học làm người trước khi học lấy chữ*”. Chủ đề này được sự đồng tình của nhiều người bởi những năm gần đây, hạnh kiểm của các em HS có chiều hướng giảm sút, gây nỗi lo âu cho những người làm công tác xã hội.

MỘT SỐ THỰC TRẠNG ĐẠO ĐỨC HỌC SINH HIỆN NAY:

Đạo đức học sinh đang đi xuống, đó là đánh giá chung nhất nhưng cũng phản ánh chính xác nhất.

Hiện nay trong xã hội, những giá trị đạo đức đang thay đổi và thay đổi ngày càng nhanh; xã hội ngày một phức tạp hơn nên vấn đề giáo dục đạo đức trong HS là một việc làm cấp bách.

Tình trạng xuống cấp về đạo đức của học sinh nói chung, đạo đức, lối sống, tội phạm và bạo lực trong một bộ phận HS THCS, THPT nói riêng, xảy ra, gây lo lắng, bức xúc trong dư luận xã hội. Đây là điều trăn trở thường xuyên của ngành giáo dục. Sự lệch lạc đạo đức, lối sống đáng lo ngại trong HS phổ thông hiện nay là sự thiếu tôn trọng thầy, cô giáo. Nhiều em chỉ chào thầy cô khi ở trong sân trường, khi ra đường lại coi như không quen biết; nạn nói tục, chửi thề càng phổ biến hơn (dù tỉ lệ còn ít)...

Bên cạnh, một số em thích thể hiện bản thân một cách thái quá, đề cao giá trị vật chất, lối sống hưởng thụ; quan hệ yêu đương quá sớm và không lành mạnh, xa rời chuẩn mực đạo đức dân tộc; gian lận trong thi cử; thiếu ý thức sống tôn trọng và làm theo pháp luật...

Chúng ta dễ dàng bắt gặp những em HS tuổi mới 12, 13 mà tính tình ngang ngược, thiếu đạo đức. Các em vi phạm những lỗi thường gặp: đánh nhau, vô lễ với thầy cô giáo, hút thuốc, uống rượu bia, xin tiền bạn, nói tục chửi thề, trộm cắp tài sản, bỏ học, trốn giờ, bỏ nhà đi lang thang, vi phạm luật giao thông và một số vi phạm khác... Các em sẵn sàng đánh các bạn trong trường dù có khi vì một lý do rất đơn giản.

NGUYÊN NHÂN:

Xã hội phát triển kéo theo nhiều hệ quả như sự bùng nổ của công nghệ thông tin, sự hội nhập của nhiều nền văn hóa các nước phương tây, của lối sống

thực dụng... Gia đình, cha mẹ phải buồn chải trong cuộc mưu sinh, bỏ quên con cái, dẫn đến sự buông lỏng trong quản lý, điểm tựa là gia đình đối với các em không còn nữa.

Đã có thời gian chúng ta chỉ coi trọng việc dạy văn hóa sao cho HS học thật giỏi mà quên đi điều quan trọng là dạy cho HS “Học làm người”, quên đi việc tạo cho các em có một sân chơi với các trò chơi mang đậm bản sắc văn hóa dân tộc; các em không được cung cấp những kỹ năng sống, kỹ năng hòa nhập cộng đồng.

Kinh tế nước nhà chuyển sang nền kinh tế theo cơ chế thị trường định hướng XHCN, thành quả của nó đem lại rất to lớn, không thể phủ nhận. Song mặt trái của nó đã làm thay đổi đi phần nào thuần phong, mỹ tục của dân tộc; đặc biệt, nó đã len lỏi vào lối sống, phong cách, quan điểm và tư tưởng của thế hệ trẻ, làm cho đạo đức của nhiều trẻ bị sa sút nghiêm trọng.

Giáo dục đạo đức HS chưa được tiến hành thường xuyên, chưa được thực hiện ở mọi nơi, mọi lúc; thiếu sự phối hợp chặt chẽ giữa nhà trường với gia đình, các cấp ủy Đảng, chính quyền, các ngành hữu quan, các tổ chức chính trị xã hội và quần chúng nhân dân.

Các cấp quản lý giáo dục, nhà trường còn buông lỏng giáo dục đạo đức HS trong từng cấp học. Có một số cán bộ quản lý, giáo viên ngán ngại, né tránh những hành vi vi phạm đạo đức của HS, ngại mất lòng... để được yên thân.

Giáo viên lên lớp còn nặng việc dạy chữ, chưa chú trọng đến vấn đề dạy người, môn Giáo dục công dân ở các trường xem là môn phụ, nặng lý luận, thiếu sự đầu tư nâng cao chất lượng giảng dạy.

MỘT SỐ GIẢI PHÁP ĐỂ NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC HỌC SINH:

Nhà trường có thể đuổi những HS có đạo đức quá yếu kém hoặc chuyển các em đến học ở những môi trường thích hợp hơn. Có như vậy thì kỷ cương trong trường học mới được giữ vững.

Các cấp lãnh đạo ngành giáo dục cũng cần nhận ra rằng: Không phải cứ kiểm tra gắt gao, thanh tra dự giờ thường xuyên hay thi nhau dạy giáo án điện tử thì chất lượng giáo dục đi lên. Thầy cô giáo suốt ngày tất bật với hồ sơ sổ sách, lo sợ thanh tra dự giờ, lo sợ quên ghi sổ đầu bài hay vào sổ điểm trễ thời hạn... sẽ bị mất điểm thi đua thì còn tâm trí đâu nghĩ đến việc dạy cho HS tốt nhất, đặc biệt là giáo dục đạo đức cho các em.

Nên giáo dục kỹ năng sống, giá trị sống cho HS một cách tốt hơn: Các nhà khoa học giáo dục đã đưa ra được những định hướng cần thiết để giáo dục thanh niên, HS, nhất là trong giai đoạn hiện nay khi cả giá trị sống và kỹ năng sống trong giới trẻ đều đang có vấn đề.

Cần phối hợp tốt hơn nữa các giải pháp giáo dục như đẩy mạnh công tác chủ nhiệm, chú trọng môn Giáo dục công dân, phối hợp với các cơ quan địa

phương... Vai trò của giáo viên chủ nhiệm cũng cần được quan tâm. Giáo viên chủ nhiệm là người tham gia thường xuyên trong giáo dục đạo đức, lối sống cho HS.

Tiếp tục đẩy mạnh phong trào thi đua giữa các tập thể và cá nhân nhằm tạo sự chuyển biến sâu rộng cả về nhận thức và hành động mới góp phần hạn chế và đẩy lùi các hiện tượng tiêu cực ở HS. Công tác thi đua phải chính xác, công tâm, kích thích được phong trào.

Đẩy mạnh công tác tuyên truyền về tác hại của các vi phạm, các tệ nạn; phổ biến tuyên truyền pháp luật như luật giáo dục, luật giao thông đường bộ, giáo dục giới tính; tổ chức học tập, quán triệt cho HS về nội qui của nhà trường vào đầu năm học, vào giờ chào cờ đầu tuần và giờ sinh hoạt lớp.

Đề cao vai trò trách nhiệm của giáo viên chủ nhiệm bởi vì giáo viên chủ nhiệm là người thay mặt nhà trường chịu trách nhiệm về toàn bộ các mặt hoạt động của lớp; chỉ có GVCN là cầu nối tin cậy nhất với nhà trường và phụ huynh.

Tăng cường vai trò của Đoàn trường trong hệ thống tổ chức của mình để giáo dục đoàn viên thanh niên. Đoàn trường phải đẩy mạnh cuộc vận động xây dựng nếp sống văn hóa học đường, cần có kiểm tra tổng kết đánh giá cụ thể.

Tăng cường công tác kiểm tra của Ban nền nếp để phát hiện vụ việc và xử lý kịp thời. Nếu buông lỏng kiểm tra, không cập nhật được tình hình, không đánh giá đúng đối tượng thì vô tình dung túng cho HS vi phạm.

Tăng cường công tác tự quản của các tập thể lớp, chi đoàn thông qua vai trò cố vấn của giáo viên chủ nhiệm.

Tăng cường các hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp: văn nghệ, TDTT, ngoại khóa, các câu lạc bộ đồ chơi để học... sẽ cuốn hút nhiều HS tham gia.

Cần tăng cường công tác phối hợp giữa nhà trường-gia đình-xã hội. Muốn làm tốt, có hiệu quả phải có sự phối hợp đồng bộ, thống nhất về phương pháp tác động; thường xuyên cập nhật thông tin nhiều chiều để biết tình hình HS.

Nhà trường cần phối hợp tốt với các cơ quan chức năng địa phương làm tốt công tác giáo dục HS: điều tra, cung cấp thông tin, thông báo tình hình HS vi phạm, quản lý giáo dục HS cá biệt.

Ban đại diện Hội Cha mẹ HS trường và các Chi hội Cha mẹ HS lớp cần làm tốt công tác phối hợp giáo dục, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện của nhà trường..

Việc xử lý kỷ luật HS là việc bất đắc dĩ, trong chúng ta không ai muốn nhưng vì kỷ cương nghiêm minh của nhà trường nên phải thi hành kỷ luật HS.

NHỮNG BÀI HỌC KINH NGHIỆM:

Giáo dục đạo đức HS phải xuyên suốt, nghiêm túc.

Theo sát HS để động viên, uốn nắn và hỗ trợ. Động viên khích lệ khi các em có biểu hiện sửa sai, dù nhỏ.

Phối hợp nhịp nhàng với các đoàn thể trong nhà trường, giáo viên chủ nhiệm lớp, Ban đại diện Cha mẹ học sinh. Tìm hiểu nguyên nhân để có thể giải quyết gốc chứ không giải quyết ngọn, nhất là những khó khăn của HS để cùng tháo gỡ những vướng mắc của học sinh.

Trường học tổ chức các hoạt động vui chơi lành mạnh, kể chuyện người tốt việc tốt, gương sáng đạo đức... để khơi dậy trong các em lòng yêu thương, sự đồng cảm, xúc động chia sẻ nỗi đau.

Tiếp tục thực hiện Chỉ thị số 06-CT/TW ngày 7/11/2007 của Bộ Chính trị về tổ chức “*Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh*” và Công văn số 307/KH-Bộ GD&ĐT về kế hoạch triển khai phong trào thi đua “*Xây dựng trường học thân thiện, học sinh tích cực*”.

VỀ VIỆC PHỐI HỢP VỚI CÁC ĐOÀN THỂ VÀ CHÍNH QUYỀN ĐỊA PHƯƠNG TRONG GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC HỌC SINH

Trần Thị Ngọc Trinh
(PTP. GD&ĐT Giồng Trôm)

Trong sự phát triển kinh tế-xã hội ở địa phương, bên cạnh những thành tựu đã đạt được ở nhiều lĩnh vực, cũng không khỏi có những hạn chế nhất định do mặt trái của nền kinh tế thị trường mang lại. Sự thâm nhập của nền văn hóa Đông-Tây tràn vào nước ta làm nảy sinh nhiều tiêu cực. Các luồng tư tưởng không lành mạnh, sách báo, phim ảnh khiêu dâm, bạo lực... đã len lỏi đến những ngõ ngách thôn quê. Vì vậy, có một bộ phận không nhỏ trong học sinh (HS) có tâm lý chán học, thích ăn chơi, đua đòi, thích hưởng thụ, ngại khó, vi phạm đạo đức ở nhiều góc độ như: vi phạm pháp luật, có hành động băng nhóm, bạo lực học đường, uống rượu bia, cờ bạc, trộm cắp... Một số hành vi lệch chuẩn về mặt đạo đức như không vâng lời cha mẹ, người lớn tuổi, vô lễ với thầy cô giáo, thiếu kính trên nhường dưới, sống hưởng thụ, lười học tập và lao động, thiếu ý thức rèn luyện.

Những hiện tượng trên đặt ra cho gia đình, nhà trường và toàn xã hội nhiều vấn đề cấp bách về giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh. Đó là mối quan tâm rất lớn của chính quyền địa phương, của gia đình và của toàn ngành giáo dục.

Nguyên nhân xuất hiện những vi phạm về đạo đức, lối sống ở thanh thiếu niên và học sinh xuất phát từ nhiều phía: gia đình, nhà trường, xã hội.

-Về phía gia đình: một bộ phận thanh, thiếu niên thiếu sự quan tâm, chăm sóc giáo dục đầy đủ của cha mẹ, gia đình. Các bậc phụ huynh thiếu sự chú ý đến sự phát triển tâm, sinh lý của con cái, nuông chiều thái quá, không nghiêm khắc với các sai trái, mãi lo kiếm tiền. Một số em phải sống trong cảnh thiếu vắng cha hoặc mẹ, cha mẹ bất hòa, ly thân, ly hôn, ít có thời gian gần gũi chia sẻ. Sự thiếu hụt về tình cảm, sự phát triển bị lệch lạc, một số em đua đòi, bị lôi kéo sa vào tệ nạn xã hội...

-Về phía nhà trường: nhà trường thực hiện chưa thật tốt chức năng dạy người; một số trường chưa quản lý tốt HS, chưa chủ động trong việc phối hợp với gia đình và xã hội trong giáo dục HS. Nội quy nhà trường chưa thực hiện nghiêm, nội dung chương trình nặng về lý thuyết; chưa quan tâm tổ chức các hoạt động ngoại khóa để HS thể hiện kỹ năng ứng xử; chưa chăm lo được đến sự phát triển toàn diện của HS. Một bộ phận nhỏ nhà giáo nhận thức còn hạn chế, thiếu gương mẫu...

-Về phía xã hội: Hiện nay, với sự phát triển mạnh về thông tin, các dịch vụ giải trí, phim ảnh, internet... bên cạnh những mặt tích cực luôn tồn tại những

mặt trái. Nếu không có sự quản lý, giám sát tốt, các nội dung đòi truy, bạo lực sẽ gây ra những tác động không nhỏ tới các em ở lứa tuổi tâm sinh lý phát triển chưa ổn định, chưa làm chủ được bản thân trong khi người lớn thiếu tư vấn, định hướng. Có phụ huynh cho rằng đó là việc của giáo viên chủ nhiệm, giáo viên dạy môn Giáo dục công dân, của cán bộ quản lý giáo dục. Trong gia đình vẫn còn khá phổ biến quan điểm cực đoan như tuyệt đối hóa quyền lực của cha mẹ hay thiên về phương pháp giáo dục nghiêm khắc (“*Thương cho roi, cho vọt*”), áp đặt, dùng vũ lực hoặc phó mặc trách nhiệm giáo dục con mình cho nhà trường. Bởi thế, khi gặp khó khăn trong cuộc sống, các em không biết cách đương đầu, xử lý.

Trước thực trạng trên, Phòng GD&ĐT Giồng Trôm đã chỉ đạo các trường THCS tập trung tăng cường giáo dục đạo đức cho HS và thường xuyên hỗ trợ các đơn vị trong công tác này. Dưới sự quan tâm lãnh-đạo của các cấp, với tinh thần trách nhiệm của đội ngũ cán bộ giáo viên nhất là từng giáo viên chủ nhiệm, công tác giáo dục đạo đức HS các trường phổ thông trong huyện đạt kết quả khá quan. Huyện không có HS vi phạm pháp luật và vi phạm trật tự trị an, số HS được xếp loại hạnh kiểm tốt luôn đạt trên 87%.

Đạt được kết quả trên là do nhiều nguyên nhân, trong đó nổi bật là huyện đã làm tốt công tác phối hợp với các đoàn thể và chính quyền địa phương trong giáo dục đạo đức HS. Trong phạm vi bài tham luận này, xin trình bày những biện pháp mà Phòng GD&ĐT Giồng Trôm cùng các trường THCS trong huyện đã thực hiện trong công tác phối hợp đề giáo dục đạo đức HS, cụ thể như sau:

I.Đối với Phòng GD&ĐT:

1.Thường xuyên làm tốt công tác tham mưu, phối hợp:

Hàng tháng, Phòng GD&ĐT đều được UBND huyện mời dự họp báo khối văn hóa-xã hội để báo cáo tình hình, trong đó có mảng giáo dục đạo đức HS. Nếu có đơn vị có HS biểu hiện vi phạm đạo đức nghiêm trọng, UBND huyện chỉ đạo Công an huyện, Phòng GD&ĐT cùng các ngành hỗ trợ biện pháp giải quyết.

Phòng GD&ĐT phối hợp chặt chẽ với Công an huyện trong hoạt động có liên quan đến HS. Trong Ban chỉ đạo Phòng chống tội phạm, ma túy, Ban chỉ đạo Phòng chống bạo lực học đường của huyện đều có một đồng chí trong Ban lãnh đạo Phòng GD&ĐT làm thành viên, từng lúc báo cáo tình hình vi phạm đạo đức của HS để có sự hỗ trợ. Hiện tại, Phòng GD&ĐT đang phối hợp cùng Công an huyện tổ chức thực hiện Đề án giáo dục, ngăn chặn trẻ vị thành niên ngoài nhà trường vi phạm pháp luật theo Đề án do Công an tỉnh triển khai. Huyện chọn xã Tân Thanh làm điểm. Qua hơn một năm thực hiện, biểu hiện vi phạm đạo đức của trẻ vị thành niên trong và ngoài nhà trường giảm đáng kể.

Phòng GD&ĐT phối hợp với Ban Tuyên giáo Huyện ủy trong tổ chức triển khai quán triệt các Chỉ thị, Nghị quyết của Đảng, chủ trương chính sách, pháp luật của Nhà nước. Đặc biệt trong công tác giáo dục chính trị tư tưởng, giáo dục pháp luật, chất lượng giảng dạy lý luận chính trị, giáo dục công dân, giáo dục đạo

đức trong HS các trường học. Trong tháng 10/2011, huyện được Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy đến kiểm tra và được đánh giá cao trong công tác này.

Đối với các tổ chức đoàn thể như Hội Khuyến học, Hội Cựu giáo chức, Hội Liên hiệp Phụ nữ huyện, Huyện Đoàn..., Phòng GD&ĐT luôn giữ mối liên hệ phối hợp chặt chẽ, tạo điều kiện vận động các suất học bổng hỗ trợ HS nghèo, khen thưởng HS giỏi, vận động HS bỏ học trở lại lớp, tổ chức sân chơi tuổi thơ...

2. Công tác chỉ đạo:

Phòng GD&ĐT triển khai đầy đủ các công văn chỉ đạo có liên quan đến các trường, chỉ đạo các đơn vị tăng cường phổ biến kiến thức pháp luật cho HS thông qua môn GDCD, các giờ sinh hoạt lớp, hoạt động ngoài giờ lên lớp, sinh hoạt ngoại khóa... với nhiều hình thức phong phú. Trong đó, trường THCS Thị Trấn được Sở GD&ĐT chọn làm điểm để thực hiện đề tài “*Giáo dục kiến thức pháp luật cho HS trong trường phổ thông*” và đang trong quá trình tổ chức thực hiện. Kết quả đạt được ban đầu có chuyên biến đáng kể. Số HS hạnh kiểm yếu, kém của đơn vị đã được kéo giảm.

3. Tổ chức các hoạt động có liên quan nhằm tăng cường giáo dục đạo đức học sinh:

Trong năm học 2010-2011, Phòng GD&ĐT đã tổ chức hội thảo về Phòng chống bạo lực học đường và giải pháp ngăn chặn HS bỏ học với hơn 200 CBQL, GVCN, TPT Đội tham dự. Có nhiều tham luận, ý kiến được trình bày tại buổi hội thảo, góp phần làm phong phú thêm các biện pháp giáo dục đạo đức cho HS, trao đổi kinh nghiệm giữa các đơn vị để tập trung thực hiện công tác này. Cuối năm học, số học sinh hạnh kiểm yếu, kém giảm 1,2%; số học sinh bỏ học giảm 0,97%.

Đặc biệt, trong năm học 2011-2012, Phòng GD&ĐT đã phối hợp với các ban ngành đoàn thể huyện tổ chức thực hiện kế hoạch về tăng cường giáo dục đạo đức cho HS trong nhà trường phổ thông cấp huyện (theo lộ trình kế hoạch, thời gian cụ thể) dưới sự tài trợ về kinh phí của Công ty TNHH Dệt may Nguyễn Dung TP. Hồ Chí Minh. Dưới sự hỗ trợ của Sở GD&ĐT, lãnh đạo Huyện ủy, UBND huyện; sự phối hợp nhiệt tình của Hội Khuyến học, Hội Cựu giáo chức huyện, Phòng GD&ĐT đã tổ chức thành công hội thảo chuyên đề về Tăng cường giáo dục đạo đức HS với hơn 1.200 CBGV cấp TH, THCS tham dự. Phòng GD&ĐT đã mời Tiến sĩ Đặng Huỳnh Mai – nguyên Thứ trưởng Bộ GD&ĐT, Tiến sĩ Huỳnh Văn Sơn – Trưởng khoa Tâm lý trường Đại học Sư phạm TP. Hồ Chí Minh cùng những thầy cô đã và đang công tác trong ngành giáo dục dày dặn kinh nghiệm để báo cáo, trao đổi, trò chuyện. Tổng kinh phí chi hai ngày hội thảo xấp xỉ 1 tỷ đồng bao gồm mua quà tặng, mua và cấp phát sách giáo dục đạo đức đến thư viện các trường, kinh phí tổ chức... Kết quả sau hội thảo đã tác động tích cực làm thay đổi nhận thức trong đội ngũ CBQL, GV; tìm thêm những biện pháp giáo dục tối ưu để hỗ trợ trong quá trình giáo dục đạo đức cho HS tại đơn vị. Huyện đã tổ chức hội giảng môn GDCD, tổ chức hội thi kể chuyện đạo đức... đúng theo kế hoạch phối hợp

giáo dục đạo đức đã đề ra, dưới sự hỗ trợ về kinh phí của Công ty TNHH Dệt may Nguyên Dung.

II. Đối với các trường phổ thông:

Trường tham mưu kịp thời với Đảng ủy, chính quyền địa phương, các tổ chức đoàn thể, các tổ NDTQ thực hiện tốt công tác quản lý, ngăn chặn có hiệu quả những hành vi ảnh hưởng xấu đến xã hội, nâng cao nhận thức của phụ huynh học sinh, động viên gia đình quan tâm đến việc giáo dục con em, hỗ trợ kịp thời những HS có biểu hiện cá biệt, có nguy cơ bỏ học.

Phối hợp với giáo viên bộ môn, giáo viên chủ nhiệm thành lập tổ chủ nhiệm gồm những GV có uy tín với đồng nghiệp và kinh nghiệm trong công tác chủ nhiệm. Tổ chủ nhiệm họp 2 lần/tháng để báo cáo, tư vấn và giải quyết kịp thời các trường hợp HS vi phạm nội quy nhà trường. GVCN thường xuyên liên kết chặt chẽ với gia đình HS, điện thoại báo tin hoặc trực tiếp đến nhà HS để phối hợp với phụ huynh giải quyết các trường hợp cá biệt.

Chỉ đạo TPT Đội các trường học thành lập Đội cờ đỏ, cho đội viên ký cam kết không vi phạm pháp luật, phát huy vai trò của đội phát thanh măng non, tuyên truyền măng non, hưởng ứng tích cực phong trào thi đua “*Xây dựng trường học thân thiện, học sinh tích cực*”, tổ chức tham quan di tích lịch sử... tạo sân chơi bổ ích cho HS.

Trường kết hợp với Công an huyện, xã tổ chức báo cáo ngoại khóa, tuyên truyền pháp luật về an toàn giao thông, phòng chống tệ nạn xã hội, ma túy, bạo lực học đường... góp phần tuyên truyền cùng với nhà trường trong các giờ giảng dạy chính khóa để hỗ trợ tác động đến nhận thức cho HS, phổ biến kiến thức pháp luật cho HS.

Qua thời gian thực hiện các giải pháp trong giáo dục đạo đức HS, kết quả đánh giá xếp loại đạo đức HS như sau:

Xếp loại	Tốt	Khá	Trung bình	Yếu
Thời điểm				
Năm học 2009-2010	87,43%	11,4%	1,06%	0,03%
Năm học 2010-2011	87,43%	11,48%	1,05%	0,02%
Năm học 2011-2012	89,12%	9,94%	0,9%	0,04%

Trong năm học 2011-2012, ngành giáo dục huyện có 4 HS xếp loại hạnh kiểm yếu đều ở trường THCS Hưng Phong, trong đó có 1 em phải đưa đi trường giáo dưỡng. Phòng GD&ĐT Giồng Trôm sẽ tiếp tục tập trung chỉ đạo nhà trường phối hợp với địa phương có nhiều giải pháp tích cực hơn nữa để khắc phục.

Tóm lại, trong công tác giáo dục đạo đức cho HS cần phải có sự phối hợp chặt chẽ và đồng bộ giữa ba môi trường: gia đình, nhà trường và xã hội. Các tổ chức đoàn thể, chính quyền, đoàn thể địa phương phải chung sức xây dựng môi trường xã hội lành mạnh. Trong gia đình, người lớn phải thật sự gương mẫu, quan tâm giáo dục con em. Trong nhà trường phải quan tâm đến từng HS, thực hiện tốt vai trò trách nhiệm của người giáo viên, kết hợp hài hòa giữa việc “*dạy chữ*” và “*dạy người*”... Có như vậy thì công tác giáo dục đạo đức HS mới đạt kết quả cao.

Trên đây là báo cáo tham luận về việc thực hiện công tác phối hợp với các đoàn thể và chính quyền địa phương giáo dục đạo đức HS của Phòng GD&ĐT Giồng Trôm. Kính mong được sự đóng góp của quý đại biểu, quý thầy cô để công tác này đạt kết quả cao hơn.

ĐÔI ĐIỀU SUY NGHĨ VỀ “GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC HỌC SINH”

Trần Văn Thỏ
(CT.Hội CGC Bình Khánh Tây-MC Nam)

*“Là khách sang sông lòng còn bận
Con đò, còn khách với dòng sông”(*)*

Đã nghĩ hưu rồi nhưng những chuyện đực-mắt, nên-hư của trường lớp, của học sinh vẫn còn bấn khoản trần trở. Bằng tấm lòng đó, tôi phát biểu đôi điều về giáo dục đạo đức học sinh dù biết tầm nhìn, tầm nghĩ còn nhiều hạn chế.

I. THỰC TRẠNG ĐẠO ĐỨC HỌC ĐƯỜNG:

Thứ trưởng Bộ Giáo dục Nguyễn Vinh Hiền đã báo động “*Vấn đề giáo dục đạo đức học sinh hiện rất cấp bách vì xã hội phức tạp hơn, những giá trị đạo đức thay đổi và thay đổi ngày càng nhanh*”.

Sa sút đạo đức học đường thể hiện ở nhiều mặt:

- Từ thiếu lễ độ, không nghe lời đến cự cãi với thầy cô, cha mẹ, người lớn.
- Từ coi thường kỷ luật nhà trường đến thiếu tôn trọng và làm theo pháp luật.
- Nói tục, chửi thề, gây gổ, đánh nhau.
- Không trung thực trong kiểm tra, thi cử, nói dối cha mẹ, thầy cô.
- Lười lao động, sống ích kỷ, thích hưởng thụ, tiêu xài hoang phí.
- Ham chơi, đua đòi, cầm xe, cầm đò, trộm cắp vặt đến trộm cắp lớn.
- Tập tành hút thuốc, chơi, nghiện game online, lên mạng tìm xem những hình ảnh, đọc những nội dung không lành mạnh, một số nhỏ nghiện ma túy.
- Quan hệ trai gái sớm, sống thử không lành mạnh.
- Lập băng nhóm, dùng điện thoại di động chát chít, hẹn hò, đàn đúm, ăn chơi, gây sự đánh nhau, phạm tội hình sự từ nhỏ đến lớn.

Theo một khảo sát của Viện nghiên cứu và phát triển giáo dục Việt Nam:

- Tỉ lệ học sinh đi học muộn ở TH là 20%, THCS là 21%, THPT là 58%.
- Tỉ lệ quay cóp ở TH là 8%, THCS là 35%, THPT là 70%.

Kết quả này cho thấy: càng lớn, ý thức đạo đức trong học sinh càng giảm.

Sự gia tăng đột biến của nạn ma túy học đường thật đáng lo ngại. Năm 2004 có 600, năm 2007 có 1.234 HS-SV lâm vấp.

Thống kê của Cục Cảnh sát điều tra tội phạm: Từ năm 2005 - 2008 vi phạm pháp luật hình sự trong HS, SV là 8.000 vụ, gây rối trật tự công cộng hơn 2.000 vụ, ma túy: 815, hành vi giết người: 83 vụ (*).

II. VÌ SAO CÓ THỰC TRẠNG SA SÚT ĐẠO ĐỨC HỌC ĐƯỜNG?

1. Có phải công tác giáo dục đạo đức học đường còn nhiều kẻ hở?

-Quỹ thời gian của HS ở trường quá ít. Ngoài học tập chính khóa, nhiều trường thiếu những sân chơi lành mạnh, bổ ích để giữ HS, các em tự do với bao mối quan hệ đan xen bên ngoài mà sự kết hợp ba môi trường còn rất lỏng lẻo.

-Thời buổi kinh tế thị trường, một số nhà giáo không vững vàng, bị vật chất cám dỗ, phát sinh nhiều hình thức làm kinh tế trong giáo dục, coi dạy học như nghề tay trái, tập trung kiếm tiền, không phù hợp với nhân cách nhà giáo, làm cho quan hệ thầy trò mờ nhạt, đánh mất hình ảnh tốt đẹp của nhà giáo trong HS.

-Chương trình sách giáo khoa các môn đạo đức ở TH, GDCD ở THCS, THPT còn ô mồm, đề cập đến những vấn đề lớn, trừu tượng, khó nhớ, khó nhập tâm, không thành thói quen, tính cách. Đội ngũ GV dạy các môn này vừa thiếu, vừa yếu. Bộ môn này vẫn chưa thực sự được coi trọng. Từ lâu, HS xem các môn này là phụ, ít chú ý.

Ta chưa có những SGK hay như quyển “*Quốc văn giáo khoa thư*” được dùng trong các nhà trường thời trước, thông qua dạy quốc văn mà giáo dục đạo đức HS một cách sâu sắc, tạo nên hàng rào miễn nhiễm với những cái xấu cho HS, dù khi các em đã trưởng thành, nội dung những bài văn ấy vẫn còn tác dụng răn các em từ trong tâm của mình.

-Khoa học kỹ thuật phát triển như vũ bão, thông tin bùng nổ..., xã hội ngày càng phát triển nhanh; khoa sư phạm lại chậm đổi mới, một số nhà giáo theo không kịp, vẫn còn cứng nhắc trong khuôn mòn lối cũ khi giáo dục đạo đức cho HS, nhất là HS cá biệt, chẳng những không hiệu quả mà còn làm cho quan hệ thầy trò ngày một xa thêm.

-Một trong những nét ưu việt của nền giáo dục cách mạng là tôn trọng nhân phẩm HS, không dùng roi đòn, không nặng lời với HS. Trên thực tế, có một số ít HS không thể dạy, răn, cảm hóa bằng lời, nếu không roi đòn thì khó làm chuyển lên.

-Nhiều nhà trường chỉ tập trung làm sao cho HS thi đậu, tỉ lệ chuyển lớp, chuyển cấp cao, xem nhẹ việc rèn đạo đức. Do vậy, đạo đức trong nhà trường đi từ nền nếp nhưng nền nếp đó lại không xuất phát từ ý thức của HS mà hầu hết chỉ là đối phó.

-Trong đào tạo, bồi dưỡng, khen thưởng còn chú trọng tài hơn đức (đào tạo bài bản giáo viên các bộ môn ngoài môn Đạo đức, GDCD, bồi dưỡng thường xuyên, bồi dưỡng ngắn cũng vậy, giáo viên dạy giỏi được tôn vinh, trong khi giáo viên giáo dục một HS hư thành ngoan thì ít được chú ý...).

-Những việc tuy nhỏ nhưng có thể khai thác để hỗ trợ cho giáo dục đạo đức HS. Tiết sinh hoạt lớp cuối tuần, tiết sinh hoạt dưới cờ đầu tuần, các buổi ngoại khóa lao động vệ sinh trường lớp, họp bàn về công tác chủ nhiệm lớp... nhiều trường chưa đầu tư, chưa làm nghiêm túc, chưa chặt chẽ.

2. Có phải gia đình thiếu quan tâm?

-Theo yêu cầu của công tác KHHGD, mỗi cặp vợ chồng chỉ sinh từ 1 - 2 con. Con ít, cha mẹ quá nuông chiều, dễ bị hư hỏng.

-Thời kinh tế mở cửa, trước sức cám dỗ của tiền tài, danh vọng, nhiều phụ huynh bị cuốn vào, không còn đủ thời gian để quan tâm kịp thời đến con cái, để các em tự do với mối quan hệ bên ngoài, nhiều cám dỗ. Các em không đủ sức đề kháng, sa vào tiêu cực, phạm tội lúc nào không hay. Nhiều cha mẹ cứ nghĩ lo đủ cơm, áo, tiền, tiện nghi cho con là đủ; một số mãi lo kiếm tiền, kiếm danh, không quan tâm đến con, cũng thấy thiếu trách nhiệm nên bù đắp bằng cách cho tiền, hứa hẹn nọ kia, dẫn đến hậu quả tai hại (trẻ có nhiều tiền ăn chơi, ỷ lại).

-Nhiều gia đình không hòa thuận, không hạnh phúc, không còn là tổ ấm; con cái đi tìm niềm vui bên ngoài.

-Con cái là tấm gương phản ánh đạo đức, văn hóa của cha mẹ. Nhiều gia đình làm ăn phi pháp, phi nhân, dối trên, lừa dưới... tưởng con cái không biết nhưng thực tế thì ngược lại. Và đến lượt chúng thì mức độ cao hơn, tinh vi hơn vì chúng có trình độ, nhạy bén, lại có tiền của, quyền chức của cha mẹ làm bàn đạp.

-Nhiều cha mẹ chủ quan, cứ xem con còn bé “chưa biết gì” nên vẫn dạy con bằng phong cách mệnh lệnh, gia trưởng, càng đẩy con cái ra xa dần.

-Cha mẹ không hợp phụ huynh lớp, không gặp GVCN của con mình nhiều năm liền không phải là hiếm.

-Việc mở cửa, hội nhập mang lại những tác động tốt lẫn xấu. Một số HS, SV không đủ nhận thức, ý chí để phân biệt nên dễ bị ảnh hưởng bởi cái xấu. Gia đình, nhà trường biết vậy nhưng không có sự phối hợp để ngăn chặn, chung sức lập hàng rào miễn dịch cho HS, SV.

3. Có phải học sinh bị ô nhiễm từ môi trường xã hội?

-Mặt trái của cơ chế kinh tế thị trường phơi bày nhiều tiêu cực mà cốt lõi là đề cao vật chất, vun đắp cho giá trị đồng tiền, làm cho đồng tiền có giá trị vạn năng “*Cái gì không mua được bằng tiền thì mua bằng rất nhiều tiền*”.

-Thực tế cũng nhiều báo chí phanh phui không ít những tiêu cực xã hội: cán bộ tham nhũng, hối lộ, trác táng, tự tư, tự lợi, người lớn hư hỏng, trụy lạc... trong lĩnh vực giáo dục. Báo chí phơi bày những tiêu cực, đưa nhiều tin bài về những nhà giáo thiếu đạo đức... làm cho HS mất lòng tin, lạc loài giữa đời, không còn thần tượng để hội tụ những ước mơ trong sáng thời tuổi trẻ.

-Máy vi tính, điện thoại di động mang lại lợi ích lớn nhưng tác hại cũng không phải là nhỏ: những hình ảnh, những nội dung mà ở lứa tuổi HS không nên đọc, không nên nhìn... thì chưa có cách ngăn. Tuổi dậy thì đang tò mò, khao khát tìm hiểu, thực hành. Nếu đã xem, đã đọc những nội dung khiêu dâm, kích dục, trẻ có đề kháng được không? Rất tai hại!

Điện thoại di động thì HS TH cũng có nhiều. Chúng sử dụng vào việc gì nếu không phải hầu hết là hẹn hò, đàn đúm, rong chơi rồi sa vào tiêu cực?

III. LÀM SAO ĐỂ CẢI THIỆN TÌNH HÌNH SA SÚT ĐẠO ĐỨC HỌC ĐƯỜNG?

Xin trình bày vài suy nghĩ chủ quan trong nội bộ ngành giáo dục:

1. Các trường sư phạm:

- Trong tuyển sinh: yêu cầu cao về phẩm chất đạo đức, tinh thần trách nhiệm, lòng yêu nghề của thí sinh (thi viết phải có một bài nghị luận về chủ đề này và phải qua khâu vấn đáp, kết hợp xem học bạ của thí sinh...).

Người không có đạo đức thì không thể dạy đạo đức cho HS. GS Nguyễn Văn Lê: *“Khi nhà giáo nói ra một điều trong đó thể hiện một thái độ “giả đạo đức”, thiếu trung thực, thiếu tình yêu thương trung thực đối với HS, các em dễ dàng nhận biết, từ đó giảm niềm tin nơi nhà giáo và tiếp thu sự giáo dục một cách miễn cưỡng”*.

Để giáo dục đạo đức cho HS, không gì bằng chính gương sáng của các nhà giáo trong trường, bằng tình thương yêu chân thành tha thiết của người thầy dành cho các em, thật sự coi HS như con, em của chính mình. Chỉ có như vậy mới trở trở, tháo gỡ với thói hư, tật xấu (có khi còn tiềm ẩn) trong HS, mới có cách uốn nắn giáo dục thích hợp với từng em. Cũng cùng một lỗi lầm nhưng với em này phải dùng cách khác với em kia mới có kết quả. Nên giáo dục một HS hư thành ngoan khó khăn hơn so với dạy một HS từ yếu kém một bộ môn văn hóa đến khá giỏi, là vậy.

Dành thời gian thích đáng cho việc rèn “giáo đức” của người thầy. Người xưa nói: *“Thầy với trò như hình với bóng, hình xiêu thì bóng vẹo”* là dùng cách nói quá để nhấn mạnh nhân cách của người thầy ảnh hưởng đến HS rất lớn. Đức của thầy phải rực sáng mới có thể soi tỏ cho HS.

Trang bị đầy đủ cho thầy, cô tương lai làm công tác chủ nhiệm lớp.

Chọn và đào tạo bài bản giáo viên Đạo đức, GDCD vì không phải ai cũng dạy được môn này. Trong bồi dưỡng thường xuyên hay công đoạn, đặc biệt chú trọng đối tượng này.

2. Các trường phổ thông:

Không xem nhẹ những việc nhỏ vì nó góp phần lớn trong nâng chất đạo đức HS như việc bàn giao giữa GVCN cũ và mới vào đầu năm học; việc GVCN đến nhà những HS cá biệt, HS xếp loại hạnh kiểm chưa tốt ngay trong tháng đầu năm học; việc họp phụ huynh lớp vào đầu, giữa và cuối năm học; qui trình tiến hành tiết sinh hoạt lớp cuối tuần, tiết sinh hoạt dưới cờ đầu tuần, các buổi sinh hoạt tập thể (ngoại khóa, lao động, trò chơi dân gian...). Ban giám hiệu trường cần có kế hoạch nhắc nhở, đôn đốc, kiểm tra việc thực hiện.

Kết hợp chặt chẽ với gia đình HS (không trực tiếp thì dùng điện thoại).

Để giáo dục một HS hư, cần kết hợp với gia đình HS và xã hội thì GVCN là chủ công trong tham mưu đề xuất, góp ý với cha mẹ HS xem nên hợp tác như thế nào? Với các đoàn thể, đặc biệt đoàn thể mà cha mẹ em đó là hội viên thì phối hợp ra sao? Với Hội Cựu giáo chức gồm những nhà giáo lớn tuổi, kinh nghiệm giảng dạy, giáo dục nhiều năm lắng đọng, nếu sức khỏe cho phép, họ rất sẵn lòng khi các nhà trường cần kết hợp.

Một bác sĩ giỏi, khi đã chẩn đoán đúng bệnh rồi thì việc phối hợp thuốc là quan trọng. Thuốc nào là chính, thuốc nào là hỗ trợ nâng đỡ, liều lượng thế nào? GVCN cũng phải như vậy.

Thực hiện tốt cuộc vận động “*Xây dựng nhà trường thân thiện, học sinh tích cực*”, làm cho HS thật sự yêu trường, mến lớp, gắn bó với thầy cô, bạn bè.

-Kêu gọi động viên những nhà giáo giàu tâm huyết (kể cả cựu giáo chức) có kinh nghiệm nhận đỡ đầu một vài học sinh cá biệt.

3.Lãnh đạo giáo dục:

-Nghiên cứu quyển “*Quốc văn giáo khoa thư*” về hình thức nội dung, tính hiệu quả, vận dụng sáng tạo trên nền tảng, bối cảnh tiến bộ hiện nay để chấn chỉnh các sách dạy lễ giáo, đạo đức và GDCD.

-Định kỳ kiểm tra “giáo đức” của người thầy, vì khi “đuốc” của thầy không đủ sáng thì làm sao mời lửa cho HS. Một khi nhà giáo không còn “giáo đức” thì nên chuyển sang làm việc khác.

-Rà soát qui mô trường lớp, đội ngũ cán bộ giáo dục, giáo viên (hiện nay thực tế nhiều trường giảm sĩ số, dư CBGD, GV rất nhiều). Mạnh dạn xếp lớp, ghép trường, bố trí lại nhân sự làm cho bộ máy tinh gọn, rồi nâng lượng. Xã hội phát triển, cuộc sống nhà giáo phải được nâng lên mới có thể toàn tâm, toàn ý cống hiến cả đời cho sự nghiệp giáo dục.

Kết hợp những gì có thể làm được để tăng cường giáo dục đạo đức HS:

Ở nước Đức, trên trang bìa các sách giáo khoa có ghi:

*“Nếu không biết quý trọng từng chữ
Thì đồng Mác cũng sẽ bỏ đi”*

Trong trường học ở Nhật có câu: “*Nước Nhật ở giữa biển, nếu không học sẽ không tồn tại*”...

Ta nên tổ chức những cuộc thi viết truyện ngắn chủ đề về “*Giáo dục đạo đức học đường*” và phổ biến những truyện đạt giải trong các nhà trường...

-Định hướng việc bồi dưỡng những phẩm chất phi trí lực cho HS:

+ **Yếu tố trí lực:** là một trong những phẩm chất tâm lý của con người (gồm nhiều nhân tố như: óc quan sát, trí nhớ, tư duy, óc tưởng tượng, trí sáng tạo và kỹ năng thực tiễn...)

+ **Yếu tố phi trí lực:** khi gần gũi, tìm hiểu, điều tra những HS giỏi vượt trội, người ta thấy trong tâm trí các em luôn có hình ảnh một nhân vật vĩ đại: Newton, Edison, CacMac, Gandi, Hồ Chí Minh... xem đó như những định hướng cho mục đích, lý tưởng của mình. Các em thường treo ảnh các vị nơi trang trọng trong phòng học, nơi đầu giường ngủ. Hình ảnh đó như thúc đẩy các em không ngừng phấn đấu vươn lên trong học tập, trong rèn luyện. Vì các vị ấy có một nhân cách, ý chí, lý tưởng đạo đức cao cả là suốt đời hy sinh, cống hiến vì lợi ích của đồng loại nên trong tâm hồn các em có sự khao khát trở thành những con người như vậy.

Ngoài ra, trong tâm khảm các em luôn có những câu châm ngôn “*Người hạnh phúc nhất là người đem lại hạnh phúc cho nhiều người nhất*”, “*cố gắng và kiên nhẫn bao giờ cũng đưa đến thành công*”, “*kiêm tốn bao nhiêu vẫn chưa đủ, tự kiêu một chút đã là nhiều*”... như một thôi thúc, cổ vũ từ bên trong, như tiếp thêm sức cho các em vượt khó để cống hiến nhiều nhất cho đời.

Các nhà tâm lý học cho rằng: Nếu trí lực không gắn với những phẩm chất phi trí lực ưu việt thì cho dù các nhân tố trí lực của một người có tốt đến đâu vẫn chưa làm lợi ích cho xã hội.

Vì vậy, bồi dưỡng những phẩm chất phi trí lực là một nửa khác của thế giới tâm lý con người, mà cũng là một nửa của giáo dục. Bởi thế, người xưa nói: “*Dạy chữ phải tiến tới dạy người*”. Sau này, giáo dục cách mạng cũng nói: “*Thông qua dạy chữ để dạy người*” là vậy!

Ý KẾT:

Trong một cuộc khảo sát văn hóa trong các trường THPT về truyền thống văn hóa dân tộc, có 83% HS đồng tình phát huy.

Trong một cuộc thăm dò quốc tế về chỉ số hạnh phúc ở 115 nước trên thế giới, căn cứ trên 3 tiêu chí: tuổi thọ, sự quan tâm xã hội, sự hài lòng trong cuộc sống, Việt Nam được xếp thứ 2.

Đó là những tín hiệu vui, những gì cốt lõi trong truyền thống văn hóa dân tộc vẫn còn như “*trong tro còn lửa*”, nếu biết khéo cời than, nhen nhóm, ngọn lửa sẽ cháy bùng.

Ông cha ta đã đổ biết bao xương máu để dựng nước và giữ nước suốt hơn 4.000 năm qua, những người có trách nhiệm hiện nay, nếu không chung sức, chung lòng trong việc đào tạo cho được những lớp người trẻ có đủ tài đức đưa non sông Việt Nam đến bến bờ vinh quang, sẽ đắc tội với tiền nhân.

(*) Thơ Trần Ngọc Anh – GV nghỉ hưu xã Tân Phú Tây, huyện Mộ Cày Bắc

(*) Số liệu trên máy vi tính

SỰ CẦN THIẾT GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC TRONG NHÀ TRƯỜNG PHỔ THÔNG HIỆN NAY

Trần Thị Phùng Nhi
(CGC Châu Thành)

Phát triển giáo dục và đào tạo được coi là động lực quan trọng thúc đẩy sự nghiệp CNH-HĐH, là điều kiện để phát huy nguồn lực con người, yếu tố cơ bản để phát triển xã hội, tăng trưởng kinh tế nhanh và bền vững. Để thực hiện thắng lợi nhiệm vụ trên, đòi hỏi nhà trường phải tập trung giáo dục toàn diện cho học sinh. Muốn làm được việc này thì vai trò nhà trường là điều kiện tiên quyết nhất để tạo ra con người *vừa hồng vừa chuyên*, đáp ứng cho xã hội. Nhưng hiện nay, ngành giáo dục phải đối mặt với những khó khăn, thách thức mới mang tính thời đại.

Chính sách mở cửa hòa nhập đã tạo cho thế hệ trẻ có điều kiện tiếp xúc cái hay, cái đẹp, cái tiến bộ của nhiều nền văn hóa khác nhau, làm phong phú và sâu sắc thêm truyền thống, bản sắc văn hóa dân tộc, có ý thức trọng việc rèn luyện, biết tự vươn lên vượt qua khó khăn, thách thức và khắc nghiệt của cuộc sống. Tuy nhiên, với tính cách nhạy bén, năng động về tương lai hơn là quá khứ, họ dễ dàng tiếp thu các yếu tố mới lạ của thời đại. Cái mới lạ ấy không tránh khỏi những điều trái với đạo lý, truyền thống dân tộc. Vẫn còn một bộ phận TN-SV-HS phai nhạt lý tưởng, sống theo quan điểm “*hồn ai nấy giữ*”, “*sống chết mặc bay*”, sống cá nhân, ích kỷ...

Đảng và Nhà nước ta luôn coi trọng và đề cao giáo dục đạo đức cách mạng, giáo dục truyền thống cho thế hệ trẻ, xem đó là vấn đề chiến lược và sống còn của dân tộc. Cụ thể, trong tất cả các kỳ Đại hội, Đảng ta đều khẳng định phải chăm lo bồi dưỡng lý tưởng cách mạng gắn liền với giáo dục truyền thống cho thế hệ trẻ, chỉ đạo ngành Giáo dục và Đào tạo các cấp thực hiện mục tiêu giáo dục đạo đức HS. Hiện nay, các lực lượng như Đoàn TN, Mặt trận, Đoàn thể, các phương tiện thông tin đại chúng đều nhảy vào cuộc, thể hiện trách nhiệm của mình góp sức cùng ngành Giáo dục để giáo dục đạo đức cách mạng, giáo dục truyền thống cho thế hệ trẻ. Song, nhìn từ góc độ khác nhau, chúng ta cũng dễ dàng nhận thấy rằng công tác giáo dục đạo đức cách mạng, giáo dục truyền thống cho thế hệ trẻ ngày nay chưa được như mong muốn. Môi trường giáo dục còn tồn tại nhiều vấn đề bất cập, cụ thể như:

Về nhận thức, còn quan điểm giản đơn, còn dừng lại ở cái chung, chưa thấy hết những diễn biến phức tạp, những thay đổi về nhận thức trong giới trẻ hiện nay nên chưa có định hướng nhân cách rõ ràng, chưa khẳng định và đề cao các giá trị truyền thống, nhân văn của dân tộc.

Môi trường giáo dục có những bất lợi nghiêm trọng, tác động đến việc hình thành nhân cách TN-SV-HS như: tình trạng thất nghiệp, tệ tham nhũng, buôn lậu, sự tràn ngập những kênh thông tin chạy theo lối sống thực dụng phương Tây, sự suy thoái về đạo đức trong đời sống xã hội.

Công tác giáo dục có giá trị đạo đức truyền thống, những đức tính tốt như: kính già yêu trẻ, tôn sư trọng đạo, lòng nhân ái vị tha, khoan dung rộng lượng, lá lành đùm lá rách... từ lâu chưa được coi trọng đúng mức. Thêm vào đó, những tấm gương xấu trong xã hội đã tác động mạnh vào tâm hồn thế hệ trẻ, dẫn đến tình trạng con cái ngược đãi cha mẹ, học trò hành hung thầy, người già không được tôn trọng, trẻ em không được nâng đỡ; các tệ nạn như ma túy, mại dâm, cờ bạc, rượu chè, đua xe trái phép... có chiều hướng gia tăng mà ai cũng nhìn thấy được trong xã hội hiện nay.

Trong xã hội đã có nhiều yếu tố bất lợi tác động xấu đến việc hình thành nhân cách, phẩm chất đạo đức của thế hệ trẻ thì trong nhà trường cũng gặp khó khăn không kém. Mục tiêu giáo dục của Đảng ta nêu ra là đào tạo con người "*trong sáng về tâm hồn*" nhưng tình trạng học thuê, thi mượn, quay cóp bài... vẫn còn tồn tại. Điều này trái với đức tính cần cù, hiếu học của các thế hệ trước đây. Nguy cơ hơn nữa là một bộ phận HS-SV coi đó là hiện tượng bình thường, không đấu tranh loại trừ ra khỏi môi trường học tập và rèn luyện.

Ngoài ra, việc củng cố xây dựng các giá trị đạo đức gia đình để đi đến việc hình thành nhân cách, phẩm chất đạo đức của thế hệ con cháu cũng ít đi và thậm chí không được quan tâm. Cha mẹ chưa chuẩn bị kiến thức để dạy con, còn nhiều gia đình chỉ lo làm giàu hoặc chỉ nghĩ đến miếng cơm manh áo, cố tạo dựng cơ ngơi thật đầy đủ cho con mà quên đi việc dạy con nên người. Trẻ em không được nghe mẹ hát ru ngọt ngào những câu ca dao truyền thống có giá trị sâu sắc, mà thay vào đó bằng những băng nhạc cassette, những băng video. Những xung đột, bất hòa trong gia đình, cha mẹ ly hôn, con cái chịu nhiều thiệt thòi, mất mát.

Vì thế, nhà trường phải tích cực và chủ động nắm vững các chủ trương chính sách của Đảng, Nhà nước để cùng cộng đồng tạo môi trường giáo dục lành mạnh nhằm giáo dục đạo đức cách mạng, giáo dục truyền thống cho thế hệ trẻ. Xây dựng gia đình có cuộc sống tốt, trước tiên là không có con-em bỏ học; luôn hòa thuận, thương yêu, quan tâm giúp đỡ nhau và có mối quan hệ tốt với cộng đồng; tương trợ, giúp đỡ người khó khăn với tư tưởng tình làng nghĩa xóm, đói cho sạch, rách cho thơm. Đây cũng chính là mảnh đất cần thiết để vun xới, chăm bón đạo đức cách mạng, giáo dục truyền thống cho thế hệ trẻ, góp phần cùng nhà trường thực hiện đúng mục tiêu không chỉ là giáo dục-đào tạo những con người có năng lực tuân thủ mà chủ yếu là những con người có năng lực sáng tạo, nhạy bén và linh hoạt, trong sáng về tâm hồn.

LỜI KẾT THỨC HỘI THẢO “Giáo dục đạo đức học sinh phổ thông”

Nguyễn Thanh Sơn
(CT. Tỉnh hội)

Qua một buổi tích cực và khẩn trương làm việc, đến giờ này, hội thảo với chủ đề “**Giáo dục đạo đức học sinh phổ thông**” xin được dừng lại ở đây. Thay mặt Chủ trì hội thảo, chúng tôi xin có đôi lời để kết thúc buổi làm việc.

Đầu tiên, một lần nữa, chúng tôi xin được trân trọng và hết sức cảm ơn sự hiện diện quý báu của quý đại biểu. Sự hiện diện cùng rất nhiều các ý kiến phát biểu thảo luận, đóng góp của quý vị, chúng tôi chủ đề hội thảo – vấn đề đạo đức học sinh phổ thông, đang được chúng ta đặc biệt quan tâm bằng tất cả tâm huyết và niềm tin vào sự nghiệp “*Trăm năm trồng người*”.

18 bản báo cáo tham luận được in trong tập kỷ yếu hội thảo, cùng ý kiến phát biểu tại hội trường của quý vị đại biểu là kết quả bước đầu của hội thảo. Kết quả thật sự của hội thảo sẽ được khẳng định và phát huy khi những vấn đề chúng ta bàn thảo hôm nay sẽ được các địa phương và nhà trường tiếp tục nghiên cứu và vận dụng có hiệu quả trong thực tiễn giáo dục đạo đức học sinh ở địa phương, đơn vị mình.

Để góp phần phát huy kết quả hội thảo, chúng tôi xin được keo lại một số nhận thức và quyết tâm hành động như sau:

1-Đạo đức học sinh chiếm vị trí hàng đầu trong mục tiêu dạy chữ, dạy người. So với dạy chữ, dạy nghề thì dạy đạo đức, dạy làm người khó khăn, phức tạp và vẻ vang hơn nhiều. Thời gian qua, chúng ta đã có nhiều nỗ lực giáo dục đạo đức học sinh; kết quả là khả quan; song so với yêu cầu của xã hội, của công cuộc đổi mới hiện nay thì vẫn còn nhiều mặt hạn chế và bất cập, thậm chí có mặt đang gây nhiều bức xúc trong nhà trường, gia đình và xã hội. Vì thế, công việc này cần được tập trung làm tốt hơn trong quá trình “*Đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục, đào tạo*” đang được triển khai tổ chức thực hiện trên phạm vi cả nước.

2-Là một tỉnh nông thôn so với nhiều đô thị lớn, song thực trạng đạo đức học sinh phổ thông tỉnh nhà cũng đang nổi lên nhiều điều đáng quan tâm. Các hình thái sa sút đạo đức cũng khá đa dạng và phức tạp, không chỉ ở học sinh nam, mà có cả học sinh nữ. Các biểu hiện sa sút đạo đức này đang thực sự trở thành nỗi lo, nỗi bức xúc, nỗi đau nhức của nhà trường, gia đình và xã hội.

3-Nguyên nhân của thực trạng sa sút đạo đức ở một bộ phận học sinh phổ thông là do những hạn chế, những khiếm khuyết trong từng môi trường giáo dục là nhà trường, gia đình và xã hội. Tuy vậy, đối với từng học sinh cá biệt, học sinh

chưa ngoan cụ thể, cần thiết phải đi sâu tìm hiểu cặn kẽ để biết đâu là nguyên nhân chính, đâu là nguyên nhân phụ nhằm có cách giải quyết hiệu quả nhất.

4-Giải pháp giải quyết sự giảm sút đạo đức học sinh phổ thông chắc chắn cũng sẽ nằm trong từng môi trường giáo dục là nhà trường, gia đình và xã hội. Việc xác định trách nhiệm phải làm của từng môi trường giáo dục là hết sức quan trọng; song việc phối, kết hợp trách nhiệm phải làm giữa ba môi trường càng quan trọng và mang tính quyết định hơn nhiều. Ai làm đầu mối để thực hiện sự phối, kết hợp này? Câu trả lời phải được khẳng định là nhà trường! Nhà trường phải tích cực, chủ động thực hiện tốt vai trò đầu mối để thực hiện sự phối, kết hợp giữa ba môi trường giáo dục. Thông qua Ban đại diện cha mẹ học sinh trường, lớp; và cao hơn là thông qua Hội đồng giáo dục địa phương, nhà trường hãy đề xuất các giải pháp, các cơ chế phối, kết hợp cụ thể, để việc ngăn chặn sự giảm sút đạo đức học sinh phổ thông thực sự được xã hội hội hóa một cách hiệu quả nhất.

Trên cơ sở những nhận thức và quyết tâm hành động như vậy, chúng tôi tin tưởng rằng các địa phương và từng đơn vị nhà trường phổ thông của chúng ta sẽ phát huy cao nhất kết quả hội thảo này bằng nhiều việc làm cụ thể của mình, để sự nghiệp giáo dục và đào tạo tỉnh nhà tiếp tục gặt hái được nhiều thành quả cao hơn trong quá trình đổi mới căn bản và toàn diện nền giáo dục nước nhà.

MỤC LỤC

1	Tình hình đạo đức học sinh hiện nay	<i>Nguyễn Thị Châu</i>	01
2	Giáo dục đạo đức học sinh ở trường phổ thông	<i>Huỳnh Văn Miêng</i>	05
3	Một số biện pháp giáo dục đạo đức học sinh tiểu học	<i>Đặng Thị Yến</i>	07
4	Giáo dục đạo đức cho học sinh ở tuổi mới lớn...	<i>Nguyễn Thanh Hưng</i>	09
5	Giáo dục phẩm chất nữ tính cho con gái tuổi teen	<i>Châu Thị Phấn</i>	11
6	Tình hình đạo đức của học sinh phổ thông ở một....	<i>Lê Thị Bạch Lưu</i>	15
7	Suy nghĩ về đạo đức hiện nay của một số nữ sinh...	<i>Nguyễn Thị Huỳnh Lan</i>	19
8	Giáo dục đạo đức học sinh trong các trường THCS...	<i>Trần Anh Tuấn</i>	23
9	Tạo cơ chế phối hợp giữa nhà trường, gia đình và...	<i>Nguyễn Thanh Sơn</i>	26
10	Về một số nội dung và giải pháp giáo dục đạo đức...	<i>Nguyễn Văn Ba</i>	31
11	Một số biện pháp góp phần giáo dục đạo đức cho...	<i>Nguyễn Vĩnh Phúc</i>	35
12	Giáo dục đạo đức cho học sinh cá biệt – Thực trạng...	<i>Nguyễn Thị Tiêm</i>	43
13	Suy nghĩ về đạo đức học sinh	<i>Lê Thị Kim Anh</i>	47
14	Về việc giáo dục đạo đức học sinh trên địa bàn...	<i>Nguyễn Thị Phương Lan</i>	50
15	Giáo dục đạo đức học sinh trong trường phổ thông	<i>Nguyễn Thị Điện</i>	54
16	Về việc phối hợp với các đoàn thể và chính quyền...	<i>Trần Thị Ngọc Trinh</i>	58
17	Đôi điều suy nghĩ về “Giáo dục đạo đức học sinh”	<i>Trần Văn Thổ</i>	63
18	Sự cần thiết giáo dục đạo đức trong trường phổ thông...	<i>Trần Thị Phùng Nhi</i>	69
19	Lời kết thúc hội thảo	<i>Nguyễn Thanh Sơn</i>	71

12

3

2

4

1